

Sborník abstraktů

Abstract Proceedings

12. ročník mezinárodní vědecké konference ICOLLE 2020

12th International Scientific Conference ICOLLE 2020

Michal Šimáně

ISBN 978-80-7509-725-5

Michal Šimáně

Sborník abstraktů z mezinárodní vědecké konference
ICOLLE 2020

Úloha odborného vzdělávání v 21. století

Abstract proceedings of International scientific
conference ICOLLE 2020

Importance of Vocational Education and Training
in the 21st century

2020

EUROPEAN UNION
European Structural and Investment Funds
Operational Programme Research,
Development and Education

Publikace vznikla v rámci řešení projektu OP VVV “Konkurenceschopný absolvent Mendelovy univerzity v Brně“ (CZ.02.2.69/0.0/0.0/16_015/0002365)

Pod záštitou:

prof. Ing. Danuše Nerudové, Ph.D., rektorky Mendelovy univerzity v Brně
JUDr. Bohumila Šimka, hejtmána Jihomoravského kraje
Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy ČR

Editor:

Michal Šimáně

Mendelova univerzita v Brně

ISBN: 978-80-7509-725-5

OBSAH

Plenární přednášky / Keynote speakers

1. Lajos Somogyvári, PhD

Language of Competences: from 1965 to 2030

2. Monika Christoph, PhD

Contemporary Dialogue with the Employer. Around Vocational Training and the Future of Work

3. Sonia Wawrzyniak, PhD

A Student with Passion - Supporting Students in Discovering Individual Resources (Poland 2019)

4. Mgr. Vladimír Hulík

Vývoj středního odborného vzdělávání v České republice od roku 1960 v číslech

Příspěvky v sekcích / Sessions speakers

1. Mgr. Petr Adamec, Ph.D.

Motivace ke studiu a práci učitele v odborném vzdělávání

2. PhDr. Kristýna Balátová, Ph.D.

Hodnoty u vysokoškolských studentů z oborů s pedagogickým zaměřením

3. PaedDr. Silvia Barnová, PhD., doc. PhDr. PaedDr. Gabriela Gabrhelová, PhD., DBA, LL.M, PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD., doc. PaedDr. Ing. Daniel Lajčín, PhD., DBA, LL.M.

Postoje učiteľov k inklúzii znevýhodnených žiakov v odbornom vzdelávaní

4. Mgr. Hana Bartoňková, Ph.D.

Odborné vzdělávání s prvky duálního vzdělávání

5. Mgr. et Mgr. Jan Beseda, Ph.D., Mgr. Michaela Šmídová, Ph.D.

Mapping of the Regional Engagement of European Universities of Applied Sciences

6. Mgr. Karla Brücknerová, Ph.D.

Kvalita vysokoškolské výuky očima zralých studentů

7. doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.

Hodnocení klimatu školy a zvládání stresu učiteli středních škol

8. Ing. Lenka Danielová, Ph.D.

Pedagogická praxe v rámci přípravného vzdělávání budoucích učitelů středních škol

9. Mgr. Mária Ďurkovská, Ph.D., Mgr. Michal Kentoš, PhD.

Vyučovacie prostriedky na slovenských školách v Maďarsku

**10. PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD., PaedDr. Silvia Barnová, PhD.,
PhDr. Slávka Čepelová, PhD.,**

doc. PaedDr. Ing. Daniel Lajčín, PhD., DBA, LL.M.

Triedny učiteľ ako súčasť inkluzívneho odborného vzdelávania

11. Mgr. et Mgr. Klára Harvánková

Pracovní schopnost a životní styl učitelů středních odborných škol

12. Mgr. Lucia Heldáková, PhD.

Postavenie slovenského školstva v Maďarsku (Vybrané externé a interné faktory ovplyvňujúce jeho efektívnosť)

13. Ing. Marie Horáčková Ph.D., Mgr. Alena Bendová, Ph.D.

Pohled studentů učitelství praktického vyučování a odborného výcviku na průběh pedagogické praxe v rámci nových podmínek

14. Mgr. Dita Janderková, Ph.D.

Komunikace a její aspekty

15. Mgr. Kamil Janiš, Ph.D., PhDr. Vladimíra Kocourková, Ph.D.

Vzdělávání pedagogů v oblasti mediální výchovy pro úroveň
ISCED 0 a ISCED 1

16. doc. MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.

Riziko nomofobie u žáků základní školy

17. PhDr. Josef Kasal, Ph.D., MBA, Mgr. Lucie Špráchalová

Význam a postavení společenských věd ve výuce MBA

18. PhDr. Mgr. František Kašický, MBA

Inovatívne metódy a formy vzdelávania dospelých v oblasti využívania
fondov v Slovenskej republike

19. doc. PhDr. Milan Klement, Ph.D.

Typologie učitelů informatických předmětů základních škol dle jejich
preferencí způsobu rozvoje informatického myšlení

20. Mgr. Václava Klímová, Mgr. Vladimíra Lovasová Ph.D.

Evaluace specializačního studia v rámci DVPP

21. Mgr. Pavel Kotek

Přístup manažerů ke vzdělávání v oblasti měkkých dovedností

22. Ing. Bohumil Krajča, MBA

Jak nastavit kvalitu kurikula ve středním odborném vzdělávání

23. PhDr. PaedDr. Slávka Krásna, Ph.D., PhDr. Slávka Čepelová, Ph.D.,

doc. PhDr. PaedDr. Gabriela Gabrhelová,

doc. PaedDr. Ing. Daniel Lajčín, Ph.D., DBA, LL.M.

Inovatívne komponenty systému duálneho vzdelávania v inkluzívnej edukácii

24. RNDr. Mgr. Ing. Mgr. Bc. Jaroslav Lindr, Ph.D.

Kritéria kvality výuky společenskovedních předmětů ve vazbě na přínos pro
studenty

25. Ing. Peter Marinič, Ph.D., Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.

Odborné vzdělávání v ČR a vybraných zemích EU prostřednictvím vybraných ukazatelů

**26. Mgr. Adéla Matoušková, Mgr. Irena Plucková, PhD.,
Mgr. Kateřina Kratochvílová**

Profesní portfolio a jeho přínos pro učitele

27. PhDr. Martina Mukšnáblová

Kognitivní trénink v rámci kombinovaného tříletého studia na vyšší odborné škole

28. PhDr. Monika Nová, Ph.D.

Vzdělávání a spiritualita

29. Mgr. Nikola Paštrnáková

Moderný učitel – Problém či výzva

30. Mgr. Pavel Pecina, Ph.D., Ing. Peter Marinič, Ph.D.

Výzkum kvality výuky odborných předmětů s využitím didaktických kazuistik

31. Ing. Daniela Petříková, PhD., Ing. Tatiana Varadyová, PhD.

Zvyšovanie kvality doplňujúceho pedagogického štúdia prostredníctvom vzdelávania cvičných učiteľov

32. PhDr. Miroslav Poláček, PhD.

Strategie a metody v práci so študentmi so špecifickými potrebami

33. PhDr. Věra Radváková, Ph.D.

Efektivita online výuky

34. PaedDr. Ludmila Rumanová

Rozvoj digitálnych kompetencií študentov stredných škôl

35. doc. Ing. Čestmír Serafín, Dr.

Učitelství praktického vyučování – rozvoj kompetencí pro profesní život

36. Bc. Ing. Nikola Straková

Volba závěrečných prací budoucích učitelů odborných předmětů a praktického vyučování

**37. PhDr. Jaroslava Ševčíková, PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.,
doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.**

Profesní přesvědčení začínajících učitelů na pozadí jejich životních příběhů

**38. Mgr. et Mgr. Michal Šimáně, Ph.D., Mgr. et Mgr. Lenka Kamanová,
Ph.D.**

Budování středního odborného školství v Československu v éře stalinismu

39. Mgr. Jana Trabalíková, PhD., Ing. Lucia Hrebeňárová, PhD.

Vzdelávanie vysokoškolských učiteľov na UNIZA: čo chcú učitelia a čo potrebujú študenti

40. RNDr. Ing. Eva Urbanová PhD., doc. PhDr. Jana Marie Šafránková, CSc.

Odborné kompetence ředitelů škol

41. doc., PhDr. Štefan Vendel, CSc., Klaudia Gondová

Vzťah kariérnych kompetencií a rozhodovania o voľbe štúdia a povolania

**42. Mgr. Tereza Vengřinová, Mgr. Katarína Rozvadská, Mgr. Klára
Záleská, Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D., Mgr. Václav Vydra,
PhDr. Miroslava Dvořáková, Ph.D., doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D.**

Životní dráhy neúspěšných maturantů a maturantek: Neúspěšní maturanti a střední odborné vzdělávání

43. Mgr. Helena Zelníčková, Ing. Peter Marinič, Ph.D., Ing. David Vorel

Komparace odborných kompetencí učitelů odborných předmětů vybraných zemí EU

PLENÁRNÍ PŘEDNÁŠKY
KEYNOTE SPEAKERS

LANGUAGE OF COMPETENCES: FROM 1965 TO 2030

Lajos Somogyvári¹

¹University of Pannonia, Center for Teacher Training, Veszprém, Egyetem u. 10, 8200, Hungary

Abstract

According to Koselleck (2004, 2006), our key concepts and notions has the power to form social reality; understanding their history means to get closer the language and knowledge (semantics of past, present and future), which form the world around us. In my lecture, I try to conceptualize the history of competences, from the very theoretical nature of the ideal speaker in linguistics (to first appearance of this notion, see: Chomsky, 1965) through the key competences of the EU (European Parliament, 2006) to the vision of 2030 Agenda (UN, 2015). At the beginning, the cognitive phenomena/tacit knowledge enriched by the concepts of attitudes and skills, and the competences became individual (Newby, 2011); they occupied (among others) the thinking about labour market, HR-resources (Le Deist–Winterton, 2005). Competences were the slogans of 2000's educational reforms (with the framework of the lifelong learning paradigm) and the future of the EU will be based on them, too (Vanhove, 2013). We can see a successful story, if we look through the history of competence, different actors used this to legitimate political-economical changes and initiatives – during these times of uncertainty, it is inevitable to think again about competences, vocational education in the changing circumstances.

I evaluated the rise of competence and competency as a discourse, an intervention into the field of education by governments and other transnational agencies (my narrative based on this paper: Holmes, 1995). This discourse-analysis focused on the social changes in contemporary societies (e.g. Fairclough, 1993), the different political, economic, educational discourses and hard facts of the social reality are inseparable entangled in the European and global context. My approach is more textual oriented than

a Foucauldian one, but I utilize the French philosopher to connect knowledge producing and power (2002), detect different actors and intentions, especially emphasising the development and changing nature of competences, connected with lifelong learning and vocational education.

The Advisory Committee on Vocational Training was established by the European Council to make a vision about a “competitive, cohesive and resilient Europe”, in which the VET systems can respond to the challenges with innovations and flexible skills (2018, 3.). It is very interesting to compare the 2030 plan of the EU and UN: the first describe “competences and qualifications which ensure employability, adaptability, personal development and active citizenship of individuals” (2018, 6.); the second one stresses the importance of sustainability and quality education (UN, 2015). Competition and cooperation goes hand in hand, with always differing accents, affecting implementations of policies – which proves the seriousness of the language we use and the importance to study this.

Bibliography

- Advisory Committee on Vocational Training (2018): *The Future of Vocational Education and Training Post 2020*. <https://ec.europa.eu/social/>
- Chomsky, Noam (1965): *Aspects of the Theory of Syntax*. MIT Press, Cambridge
- European Parliament (2006): *Recommendation on key competences for lifelong learning* (2006/962/EC).
- <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=URISERV:c11090&rid=1>
- Fairclough, Norman (1993): *Discourse and Social Change*. Polity Press, Cambridge.
- Foucault, Michel (2002): *The Archaeology of Knowledge*. Routledge, London.
- Holmes, Len (1995): HRM and the irresistible rise of the discourse of competence. *Personnel Review* 4. 34–49.
- Koselleck, Reinhart (2004): *Futures Past: On the Semantics of Historical Time*. Columbia University Press, New York.
- Koselleck, Reinhart (2006): *Begriffsgeschichten: Studien zur Semantik und Pragmatik der politischen und sozialen sprache*. Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main.
- Le Deist, Françoise Delamere –Winterton, Jonathan (2005): What Is Competence? *Human Resource Development International* 1. 27–46.
- Newby, David (2011): *Competence and performance in learning and teaching: theories and practices*. Selected Papers from the 19th ISTAL. 15–32.

- UN (2015): *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication>
- Vanhove, Pieter (2013): *Towards a Solidarity Method: Investing in the Competence Based Confederal Europe of the Future*. In: Ferenc Mészlivetz–Jody Jensen (eds.): *Global Challenges – European and Local Answers: The Rise of Glocality in Europe*. Savaria University Press, Szombathely, 183–197.

Kontakt / Contact

Lajos Somogyvári, Ph.D.: somogyvari.lajos@mftk.uni-pannon.hu

CONTEMPORARY DIALOGUE WITH THE EMPLOYER. AROUND VOCATIONAL TRAINING AND THE FUTURE OF WORK

Monika Christoph¹

¹Adam Mickiewicz University, Zakład Kształcenia Ustawicznego i Doradztwa Zawodowego, ul. Szamarzewskiego 89, 60-568 Poznań, Poland

Abstract

The dynamics of labor market requirements and the increasing demands of contemporary employers are the basis for the formation of a new specificity of work environments and job offers for current employees and potential candidates - the youth. On the other hand, the increasing awareness of individuals about the value of their competence potential and intellectual capital is the reason for formulating broader expectations for work and designing definitely more individualized career paths than it was before. Building a new quality in the sphere of dialogue and agreement between employees and employers, and emphasizing the importance of vocational training are the key issues presented in this speech. Analysis of changes in the sphere of work is the starting point for presenting the phenomenon of digital nomadism. The topics of educational and professional aspirations of young people, issues of matching and professional suitability as well as models of contemporary careers are also taken up.

Starting from the key trends modifying the conditions of the human work sphere, the course of professional paths, the digital world of human work and the changing role of vocational education, there are some challenges related to further theoretical and research explorations in this area. These challenges can be included in the area of specific issues. Starting from the digitization and intellectualisation of the work environment, through globalization, diversity, relativity and ambiguity of concepts, computerization, through the phenomenon of digital nomadism, boom counseling, to "raising" a person for the authentic acceptance of instability, variability and high dynamics of

personal, social, educational and training. The key issue seems to be working on professional potential and not individual deficits, as well as building a valuable balance between reflectiveness and in-depth reflection and pragmatism and work workshop, between the dominant control of repetitive activities and the freedom, independence and creativity of professional solutions eagerly tailored to modern employers.

Kontakt / Contact

Monika Christoph, Ph.D.: monikaba@amu.edu.pl

A STUDENT WITH PASSION - SUPPORTING STUDENTS IN DISCOVERING INDIVIDUAL RESOURCES (POLAND 2019)

Sonia Wawrzyniak¹

¹Adam Mickiewicz University, Zakład Dydaktyki Ogólnej, ul. Szamarzewskiego 89,
60-568 Poznań, Poland

Abstract

The enormous dynamics of changes in the modern world, which is accompanied by the process of globalization, weakening of bonds and structure of the family, and a consuming lifestyle cause the need to search for more effective strategies for working with children and youth to prepare them to cope with the era of educational and professional challenges. The speech is based on the analysis of issues related to supporting students in discovering their potential, especially at the stage of making life choices. The aim of the speech is also to present the assumptions and effects of the Student with passion project implemented in 2017-2019 in primary and junior high schools - comprehensive support for primary school students in choosing optimal educational and professional paths.

Certainly, the assumptions of the presented project gave students the opportunity not only to learn about their skills, strengths and achievements, but also to help them orient their educational and professional careers and convince them that it is worth investing in their development. Working with e-questionnaires gave the opportunity to perform a number of tests and after their completion - the youth received an on-line interpretation of individual results in the form of an educational and vocational profile. Teachers also received benefits from participating in project activities, who received interesting, innovative suggestions for lesson plans in almost every subject, and helped broaden their knowledge about discovering and using the individual potential of students in both individual and group work. For schools, it is important to pay more attention to the individual

approach to the student and his autonomous development, independence and responsibility in the education process. In school practice, it would be worth considering “achievements in the field of various disciplines, including neurodidactics and positive psychology. This does not require costly reforms but mainly changes, including a departure from routine at work, patterns and myths about the role of the school, teachers and students.

Kontakt / Contact

Sonia Wawrzyniak, Ph.D.: sonia@amu.edu.pl

VÝVOJ STŘEDNÍHO ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE OD ROKU 1960 V ČÍSLECH

DEVELOPMENT OF SECONDARY VOCATIONAL AND TECHNICAL EDUCATION IN THE CZECH REPUBLIC SINCE 1960 IN NUMBERS

Vladimír Hulík¹

¹Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, oddělení statistických výstupů
a analýz, Karmelitská 5, 118 12 Praha 1, Česká republika

Abstrakt

Střední odborné vzdělávání prošlo v České republice po 2. světové válce významným vývojem. Do roku 1990 bylo úplně podřízeno centrálnímu plánování bez ohledu na požadavky jednotlivců. V letech 1990–2000 bylo vzdělávání stále centrálně řízeno (zřizovateli jednotlivých škol byla stále ministerstva), po společenských změnách na konci roku 1989 ale už nebyly využívány tvrdé kvóty pro přijímání do jednotlivých oborů. Od roku 2000, v souvislosti se změnou územně správního členění státu, přešla funkce zřizovatelů většiny středních škol na nově vzniklé kraje.

Prezentace si klade za cíl zmapovat kvantitativní vývoj počtu žáků v jednotlivých typech škol poskytujících střední vzdělávání v rámci dostupných dat (od roku 1960 do roku 2019) a ukázat radikální změnu ve struktuře středního odborného vzdělávání po roce 1990. V souvislosti s demografickým vývojem bude naznačen i možný vývoj v příštích 10 letech. Důležité jsou i počty absolventů odborného vzdělávání, dlouhodobý vývoj bude zachycen pomocí výsledků Sčítání lidu, bytů a domů od roku 1950.

Abstract

Secondary vocational and technical education underwent significant development in the Czech Republic after the World War II. Until 1990, it was completely subject to central planning, regardless of the requirements of individuals. In the years 1990–2000, upper secondary education was still centrally managed (the founders of schools were still ministries), but after the social changes in 1989, hard quotas for admission to individual fields of education were no longer used. Since 2000, relating to the change in the territorial and administrative division of the Czech Republic, the function of the founders of most secondary schools has been transferred to the newly established regions.

The presentation aims to map the quantitative development of the number of pupils in various types of schools providing secondary education within the available data (from 1960 to 2019) and to show a radical change in the structure of secondary vocational education after 1990. Relating to the demographic development after 2000, there will be presented a possible growth of number of students in the next 10 years. The numbers of vocational education graduates are also important, the long-term development will be captured by the results of the Censuses since 1950.

Bibliografie / Bibliography

- Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ze dne 3. prosince 1997.
- Český statistický úřad: Výsledky sčítání lidu, domů a bytů k 1. březnu 2001 v ČR; Výsledky sčítání lidu, domů a bytů k 26. březnu 2011 v ČR.
- Federální statistický úřad: Výsledky sčítání lidu, domů a bytů k 1. prosinci 1970 v ČSSR; výsledky sčítání domů a bytů k 1. listopadu 1980 - Česká socialistická republika; výsledky sčítání lidu, domů a bytů k 3. březnu 1991 v ČSFR.
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy: Statistická ročenka školství České republiky v jednotlivých školních rocích (od roku 2012/13 do roku 2019/20).
- Státní úřad statistický: Výsledky sčítání lidu v Republice československé ke dni 1. března 1950; výsledky sčítání lidu, domů a bytů v Československé socialistické republice k 1. březnu 1961.

Ústav školských informací: Statistika školství České socialistické republiky v jednotlivých školních rocích (od roku 1960/61 do roku 1994/95).

Ústav pro informace ve vzdělávání: Statistická ročenka školství České republiky v jednotlivých školních rocích (od roku 1995/96 do roku 2011/12).

Kontakt / Contact

Mgr. Vladimír Hulík: Vladimir.Hulik@msmt.cz

PŘÍSPĚVKY V SEKCÍCH
SESSIONS SPEAKERS

MOTIVACE KE STUDIU A PRÁCI UČITELE V ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

MOTIVATION TO STUDY AND WORK AS A TEACHER IN VOCATIONAL EDUCATION

Petr Adamec¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení
sociálních věd, Zemědělská 1, 613 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Učitelé a pedagogičtí pracovníci v odborném vzdělávání bývají předmětem výzkumných šetření v různých zemích. Jednotlivá šetření jsou zaměřena na tuto skupinu s ohledem na to, že je specifická a nedostatečně popsána. Existuje více druhů – profesních variant těchto pedagogických pracovníků a mezinárodní terminologie není v tomto ohledu jednotná. Problematická je také situace v tom, že jsou v různých zemích kladeny různé požadavky na kvalifikaci v této oblasti. Co je však těmto osobám společné, je specifický druh motivace pro tuto práci.

Cílem příspěvku je představit výsledky průzkumu zaměřeného na zjištění postojů ke světu práce se zaměřením na motivaci pro studium oboru zaměřeného na učitelství odborných předmětů pro střední školy. Průzkum byl realizován formou strukturovaného rozhovoru s 15 respondenty – absolventy vysokých škol, kteří se rozhodli absolvovat učitelské studium.

Studenti učitelství obvykle deklarují pozitivní vztah k oblasti vzdělávání, školství a mají snahu svou prací přispívat k rozvoji lidstva a další pokolení.

Abstract

Teachers in vocational education and training tend to be the subject of research in various countries. The individual surveys are focused on

this group, given that it is specific and insufficiently described. There are several types – professional variants of these teachers and the international terminology is not uniform in this respect. Another problem is that different countries have different qualification requirements in this area. However, what these people have in common is a specific type of motivation for this work. The aim of the paper is to communicate the results of a survey aimed at identifying attitudes to the world of work with a focus on motivation to study a field focused on teaching vocational subjects for secondary schools. The survey was conducted in the form of a structured interview with 15 respondents – university graduates who decided to complete teacher training.

Bibliografie / Bibliography

- Adamec, P. (2019). *Vztah a motivace učitelů odborných předmětů k dalšímu vzdělávání*. *Pedagogika*, 2(69), s. 165–184.
- Hustler, D. *et al.* (2003). *Teachers' Perception of Continuing Professional Development*. London: Department of Education and Skills.
- Křeménková, L. (2010). Pohled na motivaci učitele. In J. Šimíčková-Čížková (Ed.), *Psycho-logické aspekty v práci učitele* (s. 26–38). Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Pedagogická fakulta.
- Lazarová, B. *et al.* (2006). *Cesty dalšího vzdělávání učitelů*. Brno: Paido.
- Průcha, J. (2019). *Odborné školství a odborné vzdělávání: fungování systému, problémy praxe a výzkum*. Wolters Kluwer.

Kontakt / Contact

Mgr. Petr Adamec, Ph.D.: petr.adamec@mendelu.cz

HODNOTY U VYSOKOŠKOLSKÝCH STUDENTŮ Z OBORŮ S PEDAGOGICKÝM ZAMĚŘENÍM

THE VALUES OF UNIVERSITY STUDENTS OF PEDAGOGICAL DISCIPLINES

Kristýna Balátová¹

¹Mendelova univerzita, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5, 61300, Brno, Česká republika

Abstrakt

Vzhledem k tomu, že hodnoty jsou důležitým aspektem každé společnosti, bez nich není možno zaměřit vlastní život či žít v souladu s ostatními členy společnosti, je zjišťování toho, jaké hodnoty jsou vlastně preferované, obzvlášť u osob, jejichž budoucím povoláním je pedagogicky působit na ostatní (a tím předávat dále i hodnoty.) Škola, resp. učitelé jsou vnímáni jako ti, kteří nám významné hodnoty dané společnosti zprostředkovávají. Právě z těchto důvodů je příspěvek zaměřen na jedince (a hodnoty), kteří v budoucnu hodlají hodnoty společnosti dalším generacím předávat. Předložený příspěvek si tedy klade za cíl zjistit a popsat hodnoty u vysokoškolských studentů z oborů s pedagogickým zaměřením (denního a externího typu studia). Kromě toho je prozkoumán vztah mezi hodnotami u respondentů s ohledem na jejich věk a gender.

V příspěvku byla využita kvantitativní výzkumná strategie. Jako výzkumný nástroj byl použit dotazník Portrait Values Questionnaire (PVQ), autora Shaloma Schwartze, přeloženého do slovenštiny a upraveného pro slovenské prostředí, jež prošel adaptačním procesem pro české a slovenské podmínky. Výzkumného šetření se zúčastnilo celkem 95 studentů vybraných vysokých škol.

Nasbíraná data poukázala na pozitivní statisticky významný vztah mezi jednotlivými dimenzemi hodnot u dotazníku PVQ. Gender a věk se neprojevyly jako nezávisle proměnné významně ovlivňující prezentované

závislé proměnné. Výsledky jsou diskutovány a v závěru jsou uvedeny implikace do praxe, limity výzkumu a návrhy pro další směřování v oblasti výzkumu a vzdělávání.

Abstract

The presented topic aimed to find out the values of university students of pedagogical disciplines. In addition, the relationship between the values of the respondents in relation to their gender and age was examined. The PVQ questionnaire was used as a research tool, which underwent an adaptation process for Czech and Slovak conditions. The research was attended by 95 university students. Within the work with received data, there were used the methods of descriptive, inductive and multidimensional statistics. The results showed a positive statistically significant relationship between the dimensions of values in the PVQ questionnaire. Gender and age did not appear as independent variables significantly influencing the presented dependent variables. The results are discussed. In conclusion, the implications are put into practice, the limits of the research and the proposals for further research.

Bibliografie / Bibliography

- Cakirpaloglu, P. (2004). *Psychologie hodnot*. Praha: Votobia.
- Cliff, N. (1988). The eigenvalues-greater-than-one rule and the reliability of components. *Psychological Bulletin*, 103(2), 276–279.
- ESS (*European Social Survey*). (2013). About the European Social Survey. Dostupné z <http://www.europeansocialsurvey.org/about/>.
- Inglehart R., & Baker, W. E. (2000). Modernization, Cultural Change, and the Persistence of Traditional Values. *American Sociological Review, Continuity and Change at the Turn of the Millenium*, American Sociological Association, 65(1), 19–51.
- Schwartz, S. H. (2013). *Human Values*. ESS EduNet. Dostupné z <http://essedunet.nsd.uib.no/cms/topics/1/>.

Kontakt / Contact

PhDr. Kristýna Balátová, Ph.D.: kristyna.balatova@mendelu.cz

POSTOJE UČITEĽOV K INKLÚZII ZNEVÝHODNENÝCH ŽIAKOV V ODBORNOM VZDELÁVANÍ

VOCATIONAL SCHOOL TEACHERS' ATTITUDES TOWARDS DISADVANTAGED STUDENTS' INCLUSION

Silvia Barnová¹, Gabriela Gabrhelová¹,
Zuzana Geršicová¹, Daniel Lajčin¹

¹Vysoká škola DTI – DTI University, Sládkovičova 533/20, 018 41, Dubnica nad Váhom, Slovenská republika

Abstrakt

Inkluzívne vzdelávanie je prispôsobenie edukačných (výchovno-vzdelávacích) podmienok potrebám všetkých žiakov, avšak inkluzívna edukácia je natoľko náročným konceptom, že môže byť výsledok dlhodobého procesu. Aktuálne platná legislatíva Slovenskej republiky v rezorte školstva nie je jednoznačne segregáčna vo vzťahu k národnostným menšinám, etnickým skupinám či znevýhodneným alebo mimoriadne nadaným žiakom, dlhodobo sa však, na základe relevantných zistení, nedarí v podmienkach Slovenskej republiky vytvárať inkluzívne prostredie ani v stredných odborných školách. V príspevku, zameranom na postoje učiteľov k inklúzii znevýhodnených žiakov v odbornom vzdelávaní, budeme informovať o jednej z najaktuálnejších výziev pre ďalší rozvoj a smerovanie Európskej únie s prihliadnutím na východiská témy inkluzívnej reality, predložíme a podrobnejšie opíšeme doposiaľ získané výsledky výskumu postojov učiteľov v odbornom vzdelávaní k inklúzii znevýhodnených žiakov do bežných tried v stredných odborných školách.

Vo vedeckom príspevku uvedieme výsledky predvýskumu, získané prostredníctvom štandardizovaného dotazníka, zameraného na postoje učiteľov k inklúzii znevýhodnených žiakov do bežných tried. Vo vedeckom

príspevku použijeme metódu literárnej rešerše z vedeckej a odbornej literatúry, kvantitatívno-kvalitatívne metódy pri plnení navrhnutých cieľov, analýzu ako ďalšiu metódu vedeckej práce na rozčlenenie myšlienkovkej podstaty oboch kľúčových tém – postoje stredoškolských učiteľov a inkluzívna edukácia. Syntézu uplatníme pri spájaní získaných poznatkov prostredníctvom analytických myšlienkových postupov a súčasne aplikujeme induktívno-deduktívne postupy na generalizáciu (čiže zovšeobecnenie) poznatkov, ako aj v procese vyhodnocovania záverov na základe predchádzajúcich zistení. V empirickej časti vedeckého príspevku použijeme metódu dopytovania, s konkrétnym dotazníkom ako výskumným nástrojom.

Z výsledkov nami realizovaného pilotného výskumu v roku 2019 vyplýva, že väčšina respondentov súhlasí alebo úplne súhlasí s tým, že inkluzívna škola umožňuje pokrok v štúdiu všetkým žiakom bez ohľadu na ich schopnosti. Z prezentovaných zistení vyplýva, že respondenti sú si vedomí výhod inkluzívnej edukácie a aj napriek tomu, prekvapivo, preferujú segregáciu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v iných ako štandardných stredných odborných školách. Môžeme konštatovať, že na jednej strane sú si respondenti vedomí, že inkluzívne vzdelávanie umožňuje dosahovať pokrok vo vzdelávaní aj pre žiakov so špeciálnymi potrebami, na druhej strane však odpovedali, že títo žiaci by sa mali učiť vo vyčlenených školách. Podľa nášho názoru to môže signalizovať nedostatky v podmienkach inkluzívneho vzdelávania v priamej praxi (napr. nepostačujúce vzdelanie učiteľov v tejto oblasti, chýbajúci pedagogickí asistenti a iný personál, nedostatočné materiálne vybavenie škôl a pod.). Podľa väčšiny respondentov začlenenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami do bežnej školy však môže byť prospešné všetkým žiakom, najmä však v ich emocionálnom a sociálnom rozvoji.

Abstract

Inclusive education means adapting the existing conditions in the classroom to the needs of each student. It is such a complex concept that it can only be the result of a long-term process. The current Slovak school legislation cannot be characterized as segregational in relation to language minorities, ethnic groups, disadvantaged or gifted individuals, but, based on relevant findings, Slovakia has not succeeded in creating inclusive educational environments in vocational schools yet. In the presented paper focusing

on vocational school teachers' attitudes towards including disadvantaged students in regular classrooms, the authors deal with one of the most recent challenges for the direction and further development of the European Union with special regards to the peculiarities of the theme of inclusive reality. They describe the obtained results of their research on the attitudes of vocational school teachers towards the inclusion of disadvantaged students in regular classrooms in vocational schools.

Bibliografie / Bibliography

- Barnová, S. (2019a). *Inklúzia, inkluzívna edukácia a inkluzívna škola v aktuálnom ponímaní. Socialium actualis VI.* V. Týn nad Vltavou: Nová Forma, Malá Strana.
- Gabrhelová, G. (2017). *Innovation in educational process.* 1. vyd. Karlsruhe, Deutschland: Ste-Con.
- Gabrhelová, G., & Čepelová, S. (2020a). *Sociálna psychológia v inkluzívnej edukačnej realite. Socialium actualis VII.* Týn nad Vltavou: Nová Forma, Malá Strana. 2020. 114 s. ISBN 978-80-7612-164-5, s. 30–48.
- Gabrhelová, G., & Čepelová, S. (2020b). *Socializácia osobnosti a sociálna inklúzia. Socialium actualis VII.* Týn nad Vltavou: Nová Forma, Malá Strana. 2020.
- Geršicová, Z. (2015). Osobnostná a sociálna výchova v práci triednych učiteľov. In *Kuchárska kniha pre život alebo Cesty edukácie pre život: II. ročník Festivalu vzdelávania.* Dubnica nad Váhom: Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad Váhom.

Kontakt / Contact

PaedDr. Silvia Barnová, PhD.: barnova@dti.sk
doc. PhDr. PaedDr. Gabriela Gabrhelová, PhD., DBA, LL.M.: gabrhelova@dti.sk
PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD.: gersicova@dti.sk
doc. PaedDr. Ing. Daniel Lajčín, PhD., DBA, LL.M.: lajcin@dti.sk

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ S PRVKY DUÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

VOCATIONAL TRAINING WITH DUAL EDUCATION ELEMENTS

Hana Bartoňková¹

¹Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, Křížkovského 511/10, 77180 Olomouc, Česká republika

Abstrakt

Príspevok se zabývá odborným vzděláváním realizovaným v systému formálního vzdělávání a uplatňujícím prvky duálního vzdělávání. Základním teoretickým rámcem je pojetí odborného vzdělávání jako „rozsáhlého systému, tj. komplexu dílčích segmentů, skupin zúčastněných subjektů, specifických druhů institucí, procesů v nich probíhajících a produkujících určité výsledky a efekty a dále determinant působících na celý tento systém“ (Průcha, 2019, s. 11). Klíčovým konceptem příspěvku je uplatňování prvků duálního vzdělávání. Hlavním principem duálního systému odborného vzdělávání (odborné přípravy) je střídání mezi učením ve škole a prací ve firmě. Základním východiskem pro uplatňování prvků duálního vzdělávání v systému odborného vzdělávání je skutečnost, že v rámci současného systému odborného vzdělávání v České republice je obtížné uspokojit poptávku po absolventech, kteří by naplňovali představy zaměstnavatelů o jejich odborných znalostech i praktických kompetencích. K řešení tohoto problému, nazývaného „skills gap“ bývá navrhováno zavedení tzv. duálního systému odborného vzdělávání, popř. „duální větve“ systému odborného vzdělávání (Cedefop, 2015). Cílem příspěvku je specifikace forem spolupráce mezi středními odbornými školami a firmami s důrazem na uplatnění prvků duálního vzdělávání v systému odborného vzdělávání. Příspěvek se zaměří

na identifikaci možných forem spolupráce, jejich specifikaci a následně na proces identifikace možností rozvoje, či bariér realizace spolupráce mezi firmami a školami v systému odborného vzdělávání.

Příspěvek je zpracován jako teoretická studie. Základní postup je směřován k vytvoření konceptuálního rámce. Metodologickým základem je formulování výzkumného problému (formy spolupráce mezi středními odbornými školami a firmami vedoucí k uplatňování prvků duálního vzdělávání), definování klíčových konceptů (odborné vzdělávání, duální vzdělávání) a nastínění teoretického a metodického kontextu shrnujícího poznatky o uvedeném tématu. Příspěvek se zaměří rovněž na identifikaci příkladů dobré praxe spolupráce firem se středními školami.

Výstupem příspěvku bude identifikace forem spolupráce mezi středními odbornými školami a firmami uplatňujícími prvky duálního vzdělávání. Příspěvek bude směřovat ke konkretizaci výzkumného designu pro specifikaci a identifikaci možností dalšího rozvoje, či naopak identifikaci bariér spolupráce mezi středními odbornými školami a firmami uplatňujícími prvky duálního vzdělávání.

Abstract

The paper deals with vocational education implemented in the system of formal education and applying elements of dual education. The basic theoretical framework is the concept of vocational training as „a large-scale system, ie a complex of sub-segments, stakeholder groups, specific types of institutions, processes in them and producing certain results and effects, and determinants affecting the whole system“ (Průcha, 2019, s 11). The key concept of the paper is the application of dual learning elements. The main principle of the dual system of vocational education and training is the alternation between learning at school and working in a company. The basic starting point for the implementation of dual education elements in the vocational education system is the fact that within the current vocational education system in the Czech Republic it is difficult to satisfy the demand for graduates who would fulfill employers' ideas of their professional knowledge and practical competences. In order to solve this problem, called the “skills gap”, it is proposed to introduce a dual system of vocational education or training (Cedefop, 2015). The aim of the paper is to specify the forms of cooperation between secondary vocational schools and companies with an emphasis on

the application of dual education elements in the vocational education system. The paper will focus on the identification of possible forms of cooperation, their specification and subsequently on the identifying the possibilities of development or barriers to cooperation between companies and schools in the vocational education system. The paper is processed as a theoretical study. The basic procedure is aimed at creating a conceptual framework. The methodological basis is to formulate a research problem (forms of cooperation between secondary vocational schools and companies leading to the application of dual education elements), define key concepts (vocational education, dual education) and outline a theoretical and methodological context summarizing the knowledge of the topic. The paper will also focus on identifying examples of good practice of cooperation between companies and secondary schools. The output of the paper will be identification of forms of cooperation between secondary vocational schools and companies applying elements of dual education. The paper will aim to specify research design for specification and identification of possibilities of further development, or, on the contrary, identification of barriers of cooperation between secondary and vocational schools and companies applying elements of dual education.

Bibliografie / Bibliography

- Cedefop. (2015). *Work-based learning in continuing vocational education and training: policies and practices in Europe*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. Cedefop research paper.
- Pícl, M., Černý, J., & Gargulák, K. (2015). *Duální systém odborného vzdělávání jako řešení potřeb trhu práce v ČR*. Praha: Odbor analýz a informací Úřadu vlády České republiky.
- Průcha, J. (2017). *Vzdělávací systémy v zahraničí*. Praha: Wolters Kluwer.
- Průcha, J. (2019). *Odborné školství a odborné vzdělávání*. Praha: Wolters Kluwer.

Kontakt / Contact

Mgr. Hana Bartoňková, Ph.D.: hana.bartonkova@upol.cz

MAPPING OF THE REGIONAL ENGAGEMENT OF EUROPEAN UNIVERSITIES OF APPLIED SCIENCES

Jan Beseda¹, Michaela Šmídová¹

¹Centrum pro studium vysokého školství, v.v.i., Jankovcova 933/63, Praha 7,
170 00, Česká republika

Abstract

The paper focus on the process of mapping of the regional engagement activities of European professional higher education institutions through Erasmus+ project 'Mapping Regional Engagement Activities of European Universities of Applied Sciences' (hereafter-UASiMAP) A three years project UASiMAP aims to develop a self-reflection tool which will measure UAS local engagement and development of their further strategies. The term professional higher education cannot be easily defined generally as well as on the cross-country level. The only justification for such a term may then be that throughout Europe there are institutions and programs that see themselves as profession-oriented, or want to be styled as such. Professional higher education is just part of higher education and therefore operates within the same triangle of education, knowledge creation (research) and services to the community (Deplace 2013). Professional higher education institutions including universities of applied sciences (UAS) have a lower prestige compared to universities and they are underestimated. This is also due to the fact that various metrics and rankings are mainly adapted to research-intensive universities. However, the role of UAS in the education sector is important, especially in relation to the regional development (Karlsen, J., Beseda, J., Šima, K. et al. (2017). Our goal is to map and compare what indicators are used to record the involvement of UAS in regional development in several European countries (Belgium, Estonia, Hungary, Ireland, Portugal) and also analyse their relation to lifelong learning, reskilling and upskilling and universities of third age. We will focus on the reasoning of their use, and description of their limits and benefits. We will also be

interested in how UAS define their research. Based on literature review and on the experience and insight of key-stakeholders from across the European Union we will try to propose how to use UAS' indicators about their regional engagement in relation to different areas as are lifelong learning, teaching and learning, research, social innovation, etc. This paper brings the first results of our research.

Bibliografie / Bibliography

- Benneworth, P., Ćulum, B. Farnell, T., Kaiser, F., Seeber, M., Šćukanec, N., Vossensteyn, H., & Westerheijden, D. (2018). *Mapping and Critical Synthesis of Current State-of-the-Art on Community Engagement in Higher Education*. Zagreb: Institute for the Development of Education.
- Benneworth, P., Young, M., & Normann, R. (2017). Between Rigour and Regional Relevance? Conceptualising Tensions in University Engagement for Socio-Economic Development. *Higher Education Policy*, 30, 443–462.
- Deplace, S. (2013) *Introduction to the theme Professional Higher Education, Eurashe*. Dostupné z https://www.eurashe.eu/library/mission-phe/EURA_SHE_AC_Split_130509-10_pres_DELPLACE.pdf.
- deWeert, E. and Soo, M. (2009). *Research at Universitites of Applied Sciences in Europe: Conditions, Achievements and Perspective*. Twente: Center for Higher Education Policy Studies (CHEPS), University Twente.
- Karlsen, J., Beseda, J., Šima, K. *et al.* (2017). Outsiders or Leaders? The Role of Higher Education Institutions in the Development of Peripheral Regions. *Higher Education Policy*, 30, 463–479.

Kontakt / Contact

Mgr. et Mgr. Jan Beseda, Ph.D.: beseda@csvs.cz

Mgr. Michaela Šmídová, Ph.D.: smidova@csvs.cz

KVALITA VYSOKOŠKOLSKÉ VÝUKY OČIMA ZRALÝCH STUDENTŮ

QUALITY OF HIGHER EDUCATION STUDIES FROM THE MATURE STUDENTS' PERSPECTIVE

Karla Brücknerová¹

¹Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd,
A. Nováka 1, 602 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

V posledních desetiletích přichází na vysoké školy stále více studentů, kteří nevstupují na vysokou školu ihned po maturitě, ale mezi maturitou a nástupem na vysokou školu získali nějakou významnou životní nebo pracovní zkušenost. O těchto studentech se někdy mluví jako o zralých (mature) či o netradičních (non-traditional). Výzkum ukazuje, že tito studenti mají jinou motivační strukturu (Novotný, Brücknerová, Juhaňák, & Rozvadská, 2019), jinak přistupují ke studiu a typicky dosahují i lepších studijních výsledků (Brücknerová & Rabušicová, 2019). Ve svém příspěvku se zaměřím na to, jak zralí studenti pedagogických oborů vnímají své studium. Konkrétně zodpovím otázku, na základě jakých kritérií konstruují své hodnocení kvality svého právě studovaného studia.

Metodologicky příspěvek vychází z kvalitativní analýzy šesti focus groups (Stewart & Shamdasani, 2014) a 28 individuálních polostrukturovaných rozhovorů realizovaných mezi zralými studenty pedagogických oborů v letech 2018–2020. Analýza dat pro potřeby tohoto příspěvku zahrnovala iniciální a selektivní kódování (Charmaz, 2006) v programu atlas.ti.

Na základě analýzy byly identifikovány čtyři pilíře, na nichž stojí konstruování hodnocení kvality studia zralými studenty. Jsou jimi: vnímaná vstřícnost, vnímaná náročnost studia, vnímaná smysluplnost a vnímaná didaktická kvalita. V příspěvku vysvětlím, z čeho konkrétně se tyto pilíře

skládají, respektive co je pro studentské hodnocení v jednotlivých oblastech významné. V druhé části příspěvku ukáží, jak se nízké hodnocení kvality v jednotlivých pilířích odráží v celkovém vnímání studia zralými studenty, a jaké má konkrétní důsledky pro jejich studijní chování.

Abstract

More and more students enroll in higher education in mature age (Turnbull & Chur-Hansen, 2014). Naturally, this brings challenges not only to so-called „non-traditional“ or „mature“ students but also to universities (Twigg-Flesner, 2018; Schuetze, 2014). We can presume that much of what we know about the needs of traditional university students will not apply to people with more extensive professional and life experiences. In our study, we will focus on perceptions of the quality of higher education (Faganel, 2010) by mature students. More precisely, we will answer the question of how the notion of the quality of their studies is constructed among mature students. As to methodology, our study is based on a qualitative research approach. Six focus groups and 28 individual semi-structured interviews with mature students of educational programs were collected between the years 2018 and 2020. Initial and selective coding was appointed to analyze our data (Charmaz, 2006). We claim that mature students' perceptions of the quality of their studies is constructed by four pillars. These are perceived helpfulness, perceived level of demand, perceived meaningfulness of the studies, and perceived instructional quality. We will describe what is important for students' perceptions of quality in these pillars. Afterward, we will discuss how low levels of perceived quality in each pillar influence overall perceptions of the studies, but more importantly, how is low perceived quality reflected in students' actions.

Bibliografie / Bibliography

- Brücknerová, K., & Rabušicová, M. (2019). Netradiční vysokoškolští studenti: charakteristiky a potenciál odloženého studia. *Studia paedagogica*, 24(1), 33–49.
- Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory*. Sage.
- Faganel, A. (2010). Quality perception gap inside the higher education institution. *International Journal of academic research*, 2(1), 213–215.

- Novotný, P., Brücknerová, K., Juhaňák, L., & Rozvadská, K. (2019). Driven to be a non-traditional student: Measurement of the academic motivation scale with adult learners after their transition to university. *Studia Paedagogica*, 24(2), 109–135.
- Schuetze, H. G. (2014). From Adults to Non-Traditional Students to Lifelong Learners in Higher Education: Changing Contexts and Perspectives. *Journal of Adult and Continuing Education*, 20(2), 37–55.

Kontakt / Contact

Mgr. Karla Brücknerová, Ph.D.: brucknerova@phil.muni.cz

HODNOCENÍ KLIMATU ŠKOLY A ZVLÁDÁNÍ STRESU UČITELI STŘEDNÍCH ŠKOL

SCHOOL CLIMATE ASSESSMENT AND STRESS MANAGEMENT BY HIGH SCHOOL TEACHERS

Tomáš Čech¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení
sociálních věd, Zemědělská 5/1665, 613 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Stres je v učitelské profesi důležité téma. Je úzce spjat s pracovní zátěží, nedostatkem učitelů, nevhodnými copingovými strategiemi a vysokou fluktuací zaměstnanců. Významný nárůst stresu u učitelů středních škol vede k negativního vnímání klimatu na pracovišti. Jednou z možností prevence je nalézt vhodné strategie zvládání stresu. Cílem výzkumu bylo zjistit souvislost mezi copingovými strategiemi zvládání stresu, vnímáním klimatu ve škole a délkou praxe u učitelů středních škol. Výzkumný soubor tvořilo 253 učitelů středních škol, z toho 177 žen (průměrný věk 47,12, SD 9, 28) a 76 mužů (průměrný věk 49,86 a SD 10,05). Věkové rozpětí výzkumného souboru se pohybovalo od 22 do 68 let (průměrný věk 47,94 let; SD 9,58).

Pro výzkum byla použita dotazníková baterie sestávající ze standardizovaného dotazníku OSI-R (Inventář pracovního stresu), který vyhodnocuje emoční a kognitivní strategie zvládání stresu a strategie řešení (osobní zdroje pro zvládnutí stresu), jednodimenzionální posuzovací škála měřící vnímání sociálního klimatu v pedagogickém sboru a sociodemografický dotazník.

Výsledky výzkumu poukazují na to, že existuje pozitivní signifikantní vztah mezi kladným vnímáním klimatu na pracovišti a jednotlivými strategiemi zvládání stresu.

Abstract

Stress in the teaching profession is an important issue which deserves deeper professional attention. It is closely linked to work overload, inappropriate coping strategies, but also a shortage of teachers and a high degree of staff turnover. It can be assumed that increasing workload and stress for teachers may lead to poor work performance, i. e. quality of teaching, and may also result into a negative perception of climate in the workplace. The aim of the research was to map the high school teachers coping strategies, while at the same time to reveal the link with the school climate assessment, teachers' practice lengths and other variables. The survey was designed as a quantitative research. A questionnaire battery was used consisting of questionnaires OSI-R (Inventory of occupational stress) which evaluates the emotional, cognitive stress management and the coping strategy (personal resources for coping with stress) and one-dimensional assessment scale was used to determine the social climate among the teaching staff. The research sample consisted of 253 secondary school teachers from the Olomouc Region, of whom 76 were men and 177 were women. The age range of the entire sample was from 22 to 68 years (mean age 47.94 years; SD 9.58). The existence of a significant positive relationship was confirmed between the positive perception of the school climate and all coping strategies monitored – social support, relaxation, self-care, and rational / cognitive coping.

Bibliografie / Bibliography

- Blatný, M., & Osecká, L. (1996). Vliv temperamentových a interpersonálních charakteristik osobnosti na složky sebepojetí. In *Sborník k 60. výročí časopisu Psychologie* (s. 163–175). Brno: Psychologický ústav AV.
- Čech, T., Dobešová Cakirpaloglu, S., & Kvintová, J. (2018). Mobbing a jeho role ve vnímání klimatu školy učiteli. *Orbis Scholae*, 12(3), 109–126.
- Halpin, A. W., & Croft, D. B. (1963). *The organizational climate of schools*. Chicago: University of Chicago.
- Twemlow, S. W., Fonagy, P., & Sacco, F. C. (2005). A developmental approach to mentalizing communities: II. The Peaceful Schools experiment. *Bulletin of the Menninger Clinic*, 69(4), 282–304.
- Urbánek, P. (2003) Měření klimatu školy a učitelského sboru v českém prostředí základní školy (Příprava aplikace dotazníku OCDQ-RS). In *Sociální a kulturní*

souvislosti výchovy a vzdělávání. 11. výročí mezinárodní konference ČAPV [CD-ROM]. Brno: Masarykova univerzita.

Kontakt / Contact

doc. PhDr. Tomáš Čech, Ph.D.: tomas.cech@mendelu.cz

PEDAGOGICKÁ PRAXE V RÁMCI PŘÍPRAVNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ BUDOUCÍCH UČITELŮ STŘEDNÍCH ŠKOL

PEDAGOGICAL PRACTICE WITHIN THE PREPARATORY EDUCATION OF FUTURE SECONDARY SCHOOL TEACHERS

Lenka Danielová¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5, 613 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Příspěvek pojednává o možnostech realizace pedagogické praxe v podmínkách vysokých škol připravujících budoucí učitele odborných předmětů a učitele praktického vyučování a odborného výcviku. Cílem příspěvku je porovnat systémy realizace pedagogické praxe na vybraných vysokých školách a zhodnotit jejich další rozvoj. V návaznosti na jejich pregraduální vzdělávání je řešena také otázka podpory začínajících učitelů v prostředí středních škol. V příspěvku budou prezentovány výsledky rozhovorů realizovaných se zástupci vedení středních odborných škol a začínajících učitelů.

K naplnění dílčího cíle příspěvku byla použita metoda analýzy a komparace zejména elektronických informačních zdrojů dostupných dálkovým přístupem na webových stránkách jednotlivých vysokých škol. Zjištěné informace byly porovnány se strategickými dokumenty MŠMT a NAÚ. V příspěvku budou rovněž prezentovány výsledky polostrukturovaných rozhovorů, které byly realizovány na 3 vybraných univerzitních cvičných školách Mendelovy univerzity v Brně. Získané informace byly následně vyhodnoceny metodou otevřeného kódování.

Přístup konkrétních univerzit a fakult k pedagogické praxi studentů je rozdílný. Pedagogická praxe je nedílnou součástí přípravného vzdělávání budoucích učitelů středních škol. Posílení důležitosti praktické složky tohoto vzdělávání je obsaženo ve strategických dokumentech MŠMT a je pravidelně finančně podporováno příspěvky z Fondu vzdělávací politiky MŠMT a v rámci projektů OP VVV. Jak vyplývá ze zjištěných výsledků rozhovorů, podpora začínajících učitelů je na středních školách velice různorodá. Stále se vyskytují i takové, které nevěnují svým novým pedagogům téměř žádnou pozornost.

Abstract

The paper deals with the possibilities of implementing pedagogical practice in the conditions of universities preparing future teachers of vocational subjects and teachers of practical teaching and vocational training. The aim of the paper is to compare the systems of implementation of pedagogical practice at selected universities and to evaluate their further development. Following the undergraduate training of future teachers with a question of their support in the early period of their careers in the secondary school. The paper will be present the results of interviews with representatives of the management of secondary vocational schools and initial teachers.

Bibliografie / Bibliography

- Dytrtová, R. (2008). *Začínající učitel: výsledky výzkumů realizovaných v rámci pregraduální přípravy učitelů*. Tribun EU.
- Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020*. (2014). Dostupné z: [http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie-2020 web.pdf](http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/strategie-2020_web.pdf).
- Vítečková, M. (2018). *Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe*. Paido.

Kontakt / Contact

Ing. Lenka Danielová, Ph.D.: lenka.danielova@mendelu.cz

VYUČOVACIE PROSTRIEDKY NA SLOVENSKÝCH ŠKOLÁCH V MAĎARSKU

TEACHING AIDS AT SLOVAK SCHOOLS IN HUNGARY

Mária Ďurkovská¹, Michal Kentoš¹

¹entrum spoločenských a psychologických vied SAV, Spoločenskovedný ústav,
Karpatská 5, 040 01 Košice, Slovenská republika

Abstrakt

Školstvo je v súčasnosti rozhodujúcim faktorom zachovania slovenského jazyka a slovenskej minority v Maďarsku. V súčasnosti je na slovenských školách v Maďarsku kladený dôraz na aktívne ovládanie slovenského jazyka žiakmi a študentami na všetkých typoch a druhoch škôl. Na jednej strane je nevyhnutné, aby žiak ovládal slovenčinu na úrovni primeranej veku, na strane druhej pedagogická prax ukazuje, že sa v školách v malej miere uplatňujú nové didaktické prístupy a inovatívne metódy v prospech zvyšovania úrovne ovládania slovenského jazyka. Cieľom príspevku je analyzovať používanie inovatívnych metód a učebných pomôcok, ktoré učitelia v slovenských národnostných školách používajú na doplnenie vyučovania slovenčiny (vizuálne pomôcky, počítačové programy, internet ...). Zároveň sú skúmané koreláty inovatívnych metód v oblastiach vzťahov s rodičmi a žiakmi ako aj spokojnosti samotných učiteľov.

Metódy: V príspevku sú analyzované dáta pochádzajúce z dotazníkového výskumu uskutočneného v desiatich maďarských župách v januári až apríli v roku 2019 na vzorke 139 učiteľov národnostných škôl. Výskumný súbor: Výber respondentov t. j. učiteľov, bol realizovaný na školách všetkých troch typov v mestách a obciach, v ktorých prebieha výučba slovenského jazyka. Kritériom výberu výskumnej vzorky bolo zamestnanie (súčasné alebo minulé pôsobenie ako pedagóga vyučujúceho slovenský jazyk alebo v slovenskom jazyku) a dostupnosť respondenta bez ohľadu na identifikačné

kritériá (vek, lokalita, pohlavie). Metodika: Pre účel analýz medzi jednotlivými položkami bola použitá otázka: „Na doplnenie vyučovania slovenčiny používate: ...“ Respondenti mali zvoliť príslušnú možnosť na škále, pričom skóre bolo vypočítané zo 7-bodovej škály, kde 1 = vôbec nie a 7 = veľmi často. Štatistické analýzy: Získané výsledky výskumu sme spracovali prostredníctvom metód deskriptívnej štatistiky a metód inferenčnej štatistiky (v programe IBM SPSS, verzia 21).

Výsledky analýz potvrdili rozdiely v používaní pomôcok a inovatívnych metód výučby. Aj napriek ich vzájomnej súvislosti boli ich koreláty rozdielne. Pre používanie inovatívnych metód výučby je najväčšou bariérou vek učiteľov. Pri používaní pomôcok vek nebol významný. S intenzívnejším používaním pomôcok bola spojená celková spokojnosť pedagógov ako aj vzťahy s rodičmi, ale predovšetkým so žiakmi. Nepreukázala sa súvislosť používania inovatívnych metód ako aj pomôcok s typom školy, čo podporuje predpoklad o ich individuálnom syténí. Výsledky potvrdzujú význam faktorov na úrovni osobnej motivácie pedagógov ako aj bariéry na úrovni veku.

Abstract

The school system is currently a decisive factor of maintaining the Slovak language and the Slovak minority in Hungary. At present, Slovak schools in Hungary emphasize the active knowledge of the Slovak language by pupils and students at all types and types of schools. On the one hand, it is necessary for the pupil to master Slovak at an appropriate age, and on the other hand, pedagogical practice shows that new didactic approaches and innovative methods are used in schools to increase the level of knowledge of the Slovak language. The aim of the paper is to analyse the use of innovative methods and teaching aids that teachers in Slovak national schools use to supplement Slovak language teaching (visual aids, computer programs, internet ...). At the same time, correlates of innovative methods in the areas of relationships with parents and pupils as well as the satisfaction of teachers themselves are examined. Methods: In the contribution are analysed data from a questionnaire survey conducted in 10 Hungarian counties in January–April in 2019 on a sample of 139 teachers of national schools. Research sample: Selection of respondents' (teachers) was realized in schools of all three types in towns and villages where the Slovak language is taught. The criterion for the selection of the research sample was employment

(current or past work as a teacher teaching a Slovak language or in Slovak language) and the respondent's availability regardless of identification criteria (age, location, sex). Methodology: For the purpose of analysis between items, the following question was used: „To complement the teaching of Slovak you use: ...“ Respondents should choose the appropriate option on the scale, the score was calculated from a 7-point scale where frequently. Statistical analysis: The results of the research were processed using descriptive statistics and inferential statistics methods (in IBM SPSS version 21). The results of the analyses confirmed the differences in the use of devices and innovative teaching methods. Despite their relations, their correlates were different. The greatest barrier to using innovative teaching methods is the age of teachers. Age was not significant when using aids. More intensive use of teaching aids was associated with overall satisfaction of teachers as well as relationships with parents, but especially with pupils. The use of innovative methods as well as aids with the type of school has not been demonstrated, which supports the assumption of their individual saturation. The results confirm the importance of factors at the level of personal motivation of teachers as well as barriers at the age level.

Bibliografie / Bibliography

- Carpenter, J. M. (2006). Effective teaching methods for large classes. *Journal of Family and Consumer Sciences Education*, 24(2), 13–23.
- Günbayi, İ., & Toprak, D. (2010). A comparison of primary school teachers and special primary school teachers' job satisfaction levels. *Elementary Education Online*, 9(1), 150–163. Online: <http://ilkogretim-online.org.tr/vol9say1/v9s1m13.pdf>.
- Zahed, A. B., Moeni, M. K. (2010). Study of teacher-students interaction in teaching process and its relation with students' achievement in primary schools. *The Social Sciences*, 5(1), 55–59.

Kontakt / Contact

Mgr. Mária Ďurkovská, Ph.D.: durkovska@saske.sk
Mgr. Michal Kentoš, Ph.D.: kentos@saske.sk

TRIEDNY UČITEĽ AKO SÚČASŤ INKLUZÍVNEHO ODBORNÉHO VZDELÁVANIA

THE ROLE OF CLASSTEACHERS IN INCLUSIVE VOCATIONAL EDUCATION

Zuzana Geršicová¹, Silvia Barnová¹,
Slávka Čepelová¹, Daniel Lajčin¹

¹Vysoká škola DTI – DTI University Sládkovičova 533/20, 018 41, Dubnica nad
Váhom, Slovenská republika

Abstrakt

Triedny učiteľ organizačne riadi a výchovne vedie kolektív žiakov v danej triede. Súčasne koordinuje výchovnú a vzdelávaciu činnosť všetkých učiteľov, ktorí vyučujú v jeho triede a taktiež spolupracuje s rodičmi. Jeho povinnosťou je tiež viesť pedagogickú dokumentáciu a vykonávať administratívne činnosti vo svojej triede. Na triedneho učiteľa sú v súčasnej dobe kladené vysoké nároky. Vyžaduje sa od neho, aby sa zameriaval na kladný vzťah so žiakmi na úrovni priateľskej a zároveň vysoko profesijnej. Triedny učiteľ má veľký vplyv aj na rodičov, na ich vzťah ku škole i učiteľskej profesii všeobecne. Musí byť pripravený kvalifikovane a adekvátne reagovať v rôznych výchovných situáciách, ktoré prináša každodenná prax. Hlavný priestor na ich riešenie je vymedzený triednickou hodinou. V príspevku so zameraním na triedneho učiteľa v inkluzívnom odbornom vzdelávaní, uvedieme konkrétne edukačné hry, realizované metódou tvorivej dramatiky ako jednu z možných súčastí triednických hodín.

V našom príspevku, zameranom na triedneho učiteľa v inkluzívnom odbornom vzdelávaní, uvedieme konkrétne edukačné hry, realizované metódou tvorivej dramatiky ako jednu z možných súčastí triednických hodín. Výhodou je, že uvedené edukačné hry sa môžu realizovať s celým triednym

kolektívom, bez ohľadu na to, či v ňom je alebo nie je znevýhodnený žiak. Podporuje sa tak homogénnosť skupiny, vzájomný rešpekt a akceptácia a žiaci majú rovnaké podmienky na úspech. Citelným prínosom nie je dosiahnutý výsledok, ale cesta, ktorou sa žiak k výsledku dopracoval, čo odlišuje klasické edukačné postupy v odbornom vzdelávaní od nami navrhovaných, realizovaných alternatívnymi didaktickými postupmi.

Mnoho žiakov, najmä tých so špecifickými vzdelávacími potrebami, nedokáže pokojne sedieť, primerane sa prejavovať v škole, doma a ani pri vykonávaní voľnočasových aktivít. Tento problém sa zväčša spája so žiakmi s diagnostikovanou hyperaktivitou. Práve táto črta osobnosti býva sprievodnou diagnózou u väčšiny detí/žiakov s vývinovými poruchami učenia. Ich problémom je hlavne to, že sa v určitom okamžiku nedokážu plne sústrediť na určitú činnosť, prípadne, že nedokážu eliminovať činnosť, ktorá ich pozornosť rozptyľuje. Dokáže ich zaujať čokoľvek z okolia a to práve v čase, keď by sa mali v plnej miere koncentrovať. Pre týchto žiakov je teda vhodné voliť pestré činnosti, ktoré sa pravidelne striedajú, aby sa znížila ich únavová krivka. Vo všeobecnosti je pomerne dobre známe, že ak sa sústredíme na činnosť, ktorú vykonávame v plnej miere a venujeme jej všetku svoju pozornosť, človek schopný splniť ju presnejšie a rýchlejšie, než keď naša pozornosť reálne blúdi. Pripraviť budúcich učiteľov a preškoliť učiteľov v praxi v oblasti využívania nových efektívnych metód vhodných pre inkluzívne vzdelávanie nebude jednoduchá cesta. Dať učiteľom možnosť spoznať, vyskúšať a v praxi overiť iné aktivity ako vzdelávať napríklad žiakov s vývinovými poruchami učenia v rámci bežných tried, ale nie integrovanou formou, ale ako riadnych a plnohodnotných jedincov v kolektíve. Títo žiaci sú momentálne najpočetnejšou skupinou žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vzdelávanou v bežných triedach.

Abstract

Class teachers are responsible for classroom management and they are the leaders of students in a particular class. Concurrently, they coordinate the educational work of teachers teaching their class and cooperate with students' parents. They also keep pedagogical documentation and accomplish administrative tasks. In the presented paper focused on the role of class teachers in inclusive vocational education, the authors offer examples of educational games applying the method of creative drama,

which have the potential to become one of the parts of classteachers' time spent with their class. One of their advantages is that the presented didactic games can be played with the entire class regardless whether there is or is not a disadvantaged student in it. They promote group homogeneity, mutual respect and acceptance in the classroom, and, during them, students are provided with equal opportunities to achieve success. With educational games, not the achieved result but the path leading to it is decisive, which makes traditional didactic procedures different from the alternative ones suggested and carried out by the authors.

Bibliografie / Bibliography

- Barnová, S. (2019). *Inklúzia, inkluzívna edukácia a inkluzívna škola v aktuálnom ponímaní. Socialium actualis VI.* V. Týn nad Vltavou: Nová Forma, Malá Strana.
- Gabrhelová, G., & Čepelová, S. (2020a). *Sociálna psychológia v inkluzívnej edukačnej realite. Socialium actualis VII.* Týn nad Vltavou: Nová Forma, Malá Strana. 2020. 114 s. ISBN 978-80-7612-164-5, s. 30–48.
- Gabrhelová, G., & Čepelová, S. (2020b). *Socializácia osobnosti a sociálna inklúzia. Socialium actualis VII.* Týn nad Vltavou: Nová Forma, Malá Strana. 2020.
- Geršicová, Z. (2015). Osobnostná a sociálna výchova v práci triednych učiteľov. In *Kuchárska kniha pre život alebo Cesty edukácie pre život: II. ročník Festivalu vzdelávania*. Dubnica nad Váhom: Dubnický technologický inštitút v Dubnici nad Váhom.
- Čepelová, S. (2020). *Inluzívna edukácia z pohľadu sociálnej psychológie*. Nová Forma: Týn nad Vltavou – Malá Strana.

Kontakt / Contact

PaedDr. Zuzana Geršicová, PhD.: gersicova@dti.sk
PaedDr. Silvia Barnová, PhD.: barnova@dti.sk
PhDr. Slávka Čepelová, PhD.: slavkacepelova@gmail.com
doc. PaedDr. Ing. Daniel Lajčín, PhD., DBA, LL.M.: lajcin@dti.sk

PRACOVNÍ SCHOPNOST A ŽIVOTNÍ STYL UČITELŮ STŘEDNÍCH ODBORNÝCH ŠKOL

WORK ABILITY AND LIFESTYLE OF VOCATIONAL UPPER-SECONDARY SCHOOL TEACHERS

Klára Harvánková¹

¹Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, Arna
Nováka 1, Brno, 602 00, Česká republika

Abstrakt

Oblast středního odborného vzdělávání se vyznačuje demografickou proměnou učitelských sborů (Zatloukal *et al.*, 2018). Výroční zpráva České školní inspekce za školní rok 2017/2018 upozorňuje, že největší počet učitelů středních škol se nachází ve věkovém rozmezí 51–60 let (Zatloukal *et al.*, 2018). Česká republika podobně jako ostatní státy EU stojí před otázkou, jak udržet stárnoucí pracovní sílu a její pracovní schopnost na trhu práce co nejdéle. Stárnutí je považováno za jeden z klíčových faktorů, které ovlivňují pracovní schopnost (Vangelova, Dimitrova & Tzenova, 2018). Pracovní schopnost je tvořena rovnováhou mezi osobními zdroji pracovníka (zdraví, životní styl a funkční kapacita, vzdělání, znalosti, dovednosti, hodnoty, postoje a motivace) a pracovními požadavky, které jsou na něho kladeny (obsah práce, její náročnost a organizace, ale i nároky plynoucí z pracovního prostředí, kolektivu a způsobu řízení) (Ilmarinen, 2008). Dobrá pracovní schopnost je zároveň základem pro to, aby mohli být lidé zaměstnání i ve vyšším věku (Ilmarinen, 2007). Přesto pracovní schopnost učitelů zatím nebyla v českém prostředí zkoumána. Dosavadní provedená měření byla zaměřena na jiné skupiny pracovníků (srov. Petrovová, Pokorný & Hlaďo, 2018). Cílem příspěvku je představení prvních výsledků z výzkumného šetření mapující pracovní schopnost učitelů středních odborných škol v souvislosti s jejich životním stylem.

Data prezentovaná v příspěvku vycházejí z dotazníkového šetření v rámci projektu TAČR. Do výzkumu se zapojilo 15 středních škol. Mezi zkoumané oblasti bylo zařazeno měření pracovní schopnosti a mapování chování v oblasti životního stylu u učitelů středních odborných škol. Pro posuzování pracovní schopnosti byl použit vědecky ověřený výzkumný nástroj tzv. index pracovní schopnosti (Work Ability Index, WAI), který se používá v téměř 30 zemích na celém světě. Index pracovní schopnosti je vypočítán jako součet bodů z jednotlivých oblastí (možné skóre je 7–49 bodů). Index pracovní schopnosti je rozdělen do čtyř kategorií: nízká pracovní schopnost (7–27 bodů), mírná (střední) pracovní schopnost (28–36 bodů), dobrá (37–43 bodů) a excelentní (44–49 bodů) (Tuomi et al., 2001). Součástí dotazníku byly i položky mapující chování učitelů v oblasti životního stylu. V rámci části o životním stylu se jednotlivé položky rovněž zaměřovaly na pracovní zátěž učitelů a vztahy učitelů s kolegy, nadřízenými, žáky a rodiči žáků.

Šetření potvrzuje negativní trend stárnoucích učitelských sborů, kdy průměrný věk zapojených učitelů byl 50 let ($\pm 9,9$ let) a průměrná délka v profesi učitele činila 19,9 let ($\pm 10,6$ let). Výsledky šetření ukazují mezi učiteli dobrou pracovní schopnost, kdy průměrný index pracovní schopnosti činil 40,3 bodů, avšak s přibývajícím věkem pracovní schopnost výrazně klesá zejména u učitelů ve věkové kategorii 50–59 let. Výsledky dále ukazují, že asi jedna pětina má průměrnou či podprůměrnou pracovní schopnost (19,7 %). Prvotní analýzy dat naznačují, že učitelé, kteří vnímají své pracovní podmínky, jako nedostačující vykazují nižší hodnotu pracovní schopnosti. Stejně tak výsledky ukazují, že důležitým faktorem vnímání pracovních podmínek učitelů je styl vedení dané školy. V rámci příspěvku budou rovněž prezentována data z oblasti životního stylu učitelů, který je jedním z klíčových faktorů ovlivňující pracovní schopnost učitelů. Výsledky potvrzují význam udržení si rovnováhy mezi osobním a pracovním životem pro dobrou pracovní schopnost.

Abstract

The area of vocational education and training is characterized by a demographic transformation of teaching staff (Zatloukal *et al.*, 2018). The annual report of the Czech School Inspectorate from the school year 2017/2018 points out that the largest number of upper-secondary school teachers is in the age range of 51–60 years (Zatloukal *et al.*, 2018). The Czech

Republic, like other EU countries, faces the question of how to maintain an aging workforce and its ability to work in the labour market for as long as possible. Aging is one of the key factors influencing work ability (Vangelova, Dimitrova & Tzenová, 2018). Work ability is defined as a balance between the personal resources (health, lifestyle and functional capacity, education, knowledge, skills, values, attitudes and motivations) and work characteristics that are placed on him (work content, demands and organization, but also demands arising from the work environment, the working team and management) (Ilmarinen, 2008). Good work ability is also the basis for people to be employed at an older age (Ilmarinen, 2007). Nevertheless, the work ability of teachers has not been studied yet in the Czech Republic. The previous measurements were focused on other groups of workers (Petrovová, Pokorný & Hlado, 2018). The aim of the paper is to present the first results of a research survey mapping the work ability of secondary vocational school teachers in connection with their lifestyle. The data presented in the paper are based on a questionnaire survey within the TAČR project. 15 secondary schools took part in the research. The researched areas included the measurement of work ability and mapping of lifestyle behaviour in secondary technical school teachers. A scientifically validated research tool called the Work Ability Index (WAI) was used to assess work ability, which is used in almost 30 countries around the world. The work ability index is calculated as the sum of points from individual areas (possible score is 7–49 points). The work ability index is divided into four categories: poor work ability (7–27 points), moderate work ability (28–36 points), good (37–43 points) and excellent (44–49 points) (Tuomi et al., 2001). The questionnaire also included items mapping teachers' lifestyle behaviours. In the section on lifestyle, the individual items also focused on teachers' workload and teachers' relationships with colleagues, superiors, students and students' parents. The survey confirms the negative trend of aging teachers, with the average age of the teachers involved being 50 years (± 9.9 years) and the average length in the teaching profession being 19.9 years (± 10.6 years). The results of the survey show good work ability among teachers, where the average work ability index was 40.3 points, but with increasing age, work ability decreases significantly, especially for teachers in the age group 50–59 years. The results also show that about one-fifth have an average or below-average work ability (19.7 %). Initial analyses of the data suggest that teachers who perceive their working conditions as insufficient show a lower value of work ability. The results indicate that an important

factor in the perception of working conditions by teachers is the style of school management. The paper will also present data from the field of teachers' lifestyle, which is one of the key factors influencing teachers' ability to work. The results confirm the importance of maintaining a work-life balance for good work ability.

Bibliografie / Bibliography

- Ilmarinen, J. (2007). The Work Ability Index (WAI). *Occupational Medicine*, 57(2), 160.
- Ilmarinen, J. (2008). *Ako si predĺžiť aktívny život. Starnutie a kvalita pracovného života v Európskej únii*. Bratislava: Príroda.
- Petrovová, M.; Pokorný, B., & Hlaďo, P. (2018). Měření indexu pracovní schopnosti u starších pracovníků v ČR. *Pracovní lékařství*, 70(1–2), 27–37.
- Tuomi, K., Huuhtanen, P., Nykyri, E., & Ilmarinen, J. (2001). Promotion of work ability, the quality of work and retirement. *Occupational Medicine*, 51(5), 318–324.
- Vangelova, K.; Dimitrova, I., & Tzenova, B. (2018). Work ability of aging teachers in Bulgaria. *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, 31(5), 593–602.
- Zatloukal, T. et al. (2018). *Kvalita a efektivita vzdělávání a vzdělávací soustavy ve školním roce 2017/2018: Výroční zpráva České školní inspekce (Annual Report of Czech School Inspectorate)*. Praha: Česká školní inspekce.

Kontakt / Contact

Mgr. et Mgr. Klára Harvánková: harvankova@phil.muni.cz

**POSTAVENIE SLOVENSKÉHO ŠKOLSTVA V MAĎARSKU
(VYBRANÉ EXTERNÉ A INTERNÉ FAKTORY
OVPLYVNÚJÚCE JEHO EFEKTÍVNOSŤ)**

**THE POSITION OF THE SLOVAK EDUCATION SYSTEM
IN HUNGARY (SELECTED EXTERNAL
AND INTERNAL FACTORS INFLUENCING ITS
EFFECTIVENESS)**

Lucia Heldáková¹

¹Spoločenskovedný ústav CSPV SAV v Košiciach, Karpatská 5, 040 01 Košice,
Slovenská republika

Abstrakt

Súčasný antropocén a s ním priamo súvisiaci moderný informačno-technologický progres implikuje i potrebu zefektívňovania výchovno-vzdelávacieho procesu. Edukácia sa však častokrát nachádza na chvoste spoločenských zmien i napriek tomu, že jej fungovanie podmieňuje budúcnosť celej spoločnosti. Aktuálna potreba zvyšovania odbornosti výchovy a vzdelávania na školách je v súvislosti so špecifickými potrebami slovenského národnostného vzdelávania v Maďarsku náročnejšia, avšak o to naliehavejšia. Slovenské školy v Maďarsku od prelomového roku 1989 dodnes bojujú o svoju širšiu spoločenskú akceptáciu, čelia problémom ako nedostatok žiakov, pedagógov, materiálno-technického zabezpečenia, avšak povest o ich vysokej odbornosti je v mnohých prípadoch verejne známa. Cieľom príspevku je analyzovať dáta získané takmer od všetkých učiteľov vyučujúcich slovenčinu alebo v slovenskom jazyku v Maďarsku o vnímaní postavenia slovenského školstva v Maďarsku na jednej strane v závislosti na veku a na strane druhej závislosť postavenia slovenského národnostného školstva na vybraných externých opatreniach, ktorých úlohou malo byť zlepšenie jeho fungovania.

Hlavnou metódou využitou v príspevku bola metóda deskriptívnej štatistiky. Dáta sme spracovali v programe SPSS. Všetky zozbierané dáta pochádzajú z dotazníkového výskumu, ktorý bol realizovaný v roku 2019 na vzorke 139 učiteľov pôsobiach na všetkých typoch národnostných škôl v desiatich maďarských župách, kde prebieha výučba slovenského jazyka. Pre účel analýz medzi jednotlivými položkami boli použité otázky: „Ako by ste celkovo ohodnotili súčasné postavenie slovenského národnostného školstva v sieti existujúcich škôl v Maďarsku?“, kde respondenti mali zvoliť príslušnú možnosť na škále, pričom skóre bolo vypočítané zo 7-bodovej škály, kde 1 = venuje sa mu nedostatočná pozornosť a 7 = venuje sa mu dostatočná pozornosť a otázku „Do akej miery vymenované opatrenia prispievajú k fungovaniu slovenského školstva v Maďarsku?“, kde bolo vymenovaných 6 konkrétnych opatrení (hostujúci učitelia, nové učebnice apod.), ktoré mali respondenti ohodnotiť na 7-bodovej škále, pričom 1 = vôbec neprispievajú a 7 = veľmi prispievajú.

Predpokladaným záverom je potvrdenie závislosti vnímania postavenia slovenského národnostného školstva pedagógmi na ich veku. Zároveň nám výsledky analýz potvrdili korelácie medzi vnímaním postavenia slovenského školstva v Maďarsku v závislosti na niektorých zrealizovaných opatreniach, ktoré mali za cieľ zlepšenie fungovania slovenského školstva v Maďarsku. Výsledky analýz potvrdzujú význam niektorých opatrení vo vnímaní postavenia slovenského školstva ako aj odlišnosti tohto vnímania na úrovni veku.

Abstract

The current need to increase the expertise of education at schools is more demanding, but all the more urgent, in connection with the specific needs of Slovak national education in Hungary. Slovak schools in Hungary have been struggling for their wider social acceptance since the breakthrough of 1989, facing problems such as lack of pupils, teachers, material and technical support, but the reputation of their high expertise is in many cases known. The aim of the paper is to analyse data of the perception of the position of Slovak education in Hungary on the one hand depending on age and on the other dependence of the position of Slovak national education on selected external measures that should improve its functioning. The results of the analyses confirm the importance of some measures in the perception

of the position of the Slovak education system as well as the difference in perception at the age level. All collected data come from a questionnaire survey, which was carried out in 2019 on a sample of 139 teachers working in all types of national schools in ten Hungarian counties, where Slovak language teaching takes place.

Bibliografie / Bibliography

Koncepcia školstva Slovákov žijúcich v Maďarsku. (nedatováno). Dostupné z <http://www.oslovma.hu/index.php/sk/politika/150-politika2-politika2/1386-kolska-koncepcia-cssm-a-akn-plan-2017-2020>.

Tóth, A. J. (2008). Používanie slovenského jazyka v školách. In *Slovenský jazyk v Maďarsku I. – II.* Red. Alžbeta Uhrinová – Mária Žiláková.

Uhrinová, A. (2016). O slovenskom školskom systéme v Maďarsku. In Zuzana Pavelcová (Ed.), *Slováci v zahraničí, 33. Zborník Krajanského múzea Matice slovenskej*. Martin: Matica slovenská, 43.

Kontakt / Contact

Mgr. Lucia Heldáková, PhD.: heldakova@saske.sk

**POHLED STUDENTŮ UČITELSTVÍ PRAKTICKÉHO
VYUČOVÁNÍ A ODBORNÉHO VÝCVIKU
NA PRŮBĚH PEDAGOGICKÉ PRAXE
V RÁMCI NOVÝCH PODMÍNEK**

**THE OPINIONS ON THE PRACTICE TEACHING
OF STUDENTS OF VOCATIONAL SUBJECTS
AND PRACTICAL TRAINING
UNDER THE NEW CONDITIONS**

Marie Horáčková¹, Alena Bendová¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5/1665, 613 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Cílem příspěvku je prezentovat názory studentů učitelství praktického vyučování a odborného výcviku na průběh pedagogické praxe v rámci nových podmínek, včetně jejich pohledu na možné změny ve školství, které vznikly jako důsledek koronavirové epidemie.

Výchozím zdrojem dat pro naše zkoumání se staly deníky pedagogické praxe studentů. Ty byly za účelem hlubšího poznání názorů studentů, doplněny o krátkou úvahu (zamyšlením) nad nově pojatou praxí a možnými změnami učitelské profese v důsledku koronavirové epidemie. Všechna získaná data byla podrobena kvalitativní analýze.

Všechna získaná data byla podrobena kvalitativní analýze. Příspěvek na závěr diskutuje zjištěné výsledky a je zakončen zamyšlením nad tím, jak studenti vnímají výkon své pedagogické praxe v rámci nových podmínek, co jim tato neobvyklá situace přinesla, a co to může znamenat pro jejich budoucí učitelské povolání.

Abstract

The main goal of this conference contribution is to present opinions of students of Vocational Subjects and Practical Training on the practice teaching process under the new conditions and under the changes caused by the coronavirus epidemic. The data for the analysis are based on the teaching diaries of students undergoing pedagogical practice. Students also added an essay about their experience during the practice teaching and their opinions about the changes in pedagogical profession due to coronavirus epidemic. The data were qualitatively analyzed. The conference contribution ends with the reflection on the gathered information about students' opinions about what has this unprecedented situation brought and what it may mean for their future profession.

Bibliografie / Bibliography

- Dytrtová, R., & Krhutová, M. (2009). *Učitel. Příprava na profesi*. Havlíčkův Brod: Grada.
- Gavora, P. (2009). Profesijní zdatnost vnímaná učitelem. Adaptácia výzkumného nástroja. *Pedagogická revue*, 61(1–2), 19–37.
- Maňák, J. (2011). K problému teorie a praxe v pedagogice. *Pedagogická orientace*, 21(3), 257–271.
- Pišová, M., & Duschinská, K. (2011). *Mentoring v učitelství*. Praha: Pedagogická fakulta UK.
- Rozkocová, A. (2014). Učitel začátečník v kontextu vnímané sebeúčinnosti a jeho pregraduální příprava v rovině osobnostního a profesního rozvoje. *Příspěvek na XXII. Ročníku konference České asociace pedagogického výzkumu*, Olomouc.
- Švec, V. (2005). *Pedagogická znalost: teorie a praxe*. Praha: ASPI Publishing.

Kontakt / Contact

Ing. Marie Horáčková Ph.D.: marie.horackova@mendelu.cz

Mgr. Alena Bendová, Ph.D.: alena.bendova@mendelu.cz

KOMUNIKACE A JEJÍ ASPEKTY

COMMUNICATION AND ITS ASPECTS

Dita Janderková¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5/1665, 613 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Komunikace představuje je+M7:07den ze základních aspektů kvalitního vzdělávání. Je nutné ji rozvíjet a posilovat. K tomu je možné navrhnout různá cvičení.

Přehledová studie, shrnutí výzkumu Komunikační ostýchavosti. Kvantitativní metodologie, dotazníková metoda.

Zjištění ohledně komunikačních dovedností u studentů na SŠ, VŠ. Konkrétně se bude jednat o šetření zaměřené na fenomén komunikační ostýchavosti.

Abstract

Review study, research summary Communication shyness. Quantitative methodology, questionnaire method. Finding about communication skills of students at secondary schools, universities. Specifically, it will be a survey focused on the phenomenon of communication shyness.

Bibliografie / Bibliography

Gavora, P. (2005). *Učitel a žáci v komunikaci*. Brno: Paido.

Mareš, J., & Krivohlavý, J. (1995). *Komunikace ve škole*. Brno: Masarykova univerzita, Centrum pro další vzdělávání učitelů.

Rollnick, S., Kaplan, S. G., & Rutchman R. (2017). *Motivační rozhovory ve škole*. Praha: Portál.

Kontakt / Contact

Mgr. Dita Janderková, Ph.D.: dita.janderkova@mendelu.cz

VZDĚLÁVÁNÍ PEDAGOGŮ V OBLASTI MEDIÁLNÍ VÝCHOVY PRO ÚROVEŇ ISCED 0 A ISCED 1

TRAINING OF TEACHERS IN MEDIA EDUCATION FOR LEVELS ISCED 0 AND ISCED 1

Kamil Janiš¹, Vladimíra Kocourková²

¹Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta, Katedra tělesné výchovy a sportu, U Pivovarské Flošny 296 /3, 500 03 Hradec Králové, Česká republika

²Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik, Ústav pedagogických a psychologických věd, Bezručovo nám. 14, 746 01, Opava, Česká republika

Abstrakt

Dynamický rozvoj médií a jejich využitelnosti stále přináší nová rizika a nové formy rizikového chování. Pomyslné nůžky mezi orientací dětí ve světě médií a orientací učitelů se bohužel často rozevírají. Samotná orientace rovněž neznamená znalost rizik a aplikaci vhodných strategií konzumu. Příspěvek akcentuje potřebnost zvyšování kompetencí v oblasti mediální výchovy u vybrané skupiny učitelů. Zaměřuje se mimo jiné na možnosti ale i limity vzdělávání a jeho jednotlivé kurikulární oblasti. V příspěvku jsou využity poznatky relevantních výzkumů a vlastního výzkumu autorů.

Dosažených výsledků bylo docíleno pomocí sekundární analýzy dat a výsledků výzkumů publikovaných v relevantních časopisech v České republice a zahraničí. Dále doplněných o část výsledků z vlastního empirického výzkumu autorů realizovaného u cílové skupiny.

Mediální výchova a prostředí médií je často zmiňováno v kontextu s dětmi a jejich rozvojem v dané oblasti. Výzkumy zaměřené na vliv médií na jedince jsou realizovány napříč věkovými kategoriemi. Vlivy médií na děti předškolního a mladšího školního věku jsou primárně negativní, což potvrzují mnohé relevantní výzkumy. Negativní důsledky přináší i činnosti s médii, které zpravidla považujeme za neutrální, popř. pozitivní. Závěry

vyplývající z příspěvku nemají média demonizovat, ale rozvíjet kompetence dětí v rámci mediální výchovy, což vychází z kompetencí učitelů. Abychom mohli o médiích učit, musíme je znát.

Abstract

The dynamic development of media and its usability still brings new risks and new forms of risky behaviour. Unfortunately, the imaginary scissors between children's orientation in the world of media and that of their teachers are often open. Orientation itself also does not mean knowledge of the risks and the application of appropriate strategies for media consumption. This paper highlights the need to increase competences in the field of media education for a selected group of teachers. It focuses, among other aspects, on the possibilities and limits of education, and its individual curricular areas. This paper builds on relevant research and the authors' own research. The achieved results were achieved by means of secondary analysis of data and research results published in relevant journals in the Czech Republic and abroad. Further supplemented by a part of the results from the authors' own empirical research carried out in the target group. Media education and the media environment are often mentioned in the context of children and their development in the field. Research focused on the influence of the media on individuals is carried out across age categories. The effects of the media on pre-school and early school children are primarily negative, as confirmed by many relevant studies. Negative consequences are also brought by activities with the media, which we usually consider neutral, or positive. The conclusions resulting from the paper should not demonize the media, but develop the competencies of children in media education, which is based on the competencies of teachers. In order to learn about the media, we must know it.

Bibliografie / Bibliography

- Josephson, W. L. (1995). *Television violence: a review of the effects on children of different ages*. Ottawa. National Clearinghouse on Family Violence.
- Kühn, S. et al. (2019). Does playing violent video games cause aggression? A longitudinal intervention study. *Molecular Psychiatry*, 24, 1220–1234.

Zimmerman, F. J., & Christakis, D. A. (2007). Associations between content types of early media exposure and subsequent attentional problems. *Pediatrics*, 120(5), 586–592.

Kontakt / Contact

Mgr. Kamil Janiš, Ph.D.: kamil.janis@gmail.com

PhDr. Vladimíra Kocourková, Ph.D.: vladimira.kocourkova@fvp.slu.cz

RIZIKO NOMOFOBIE U ŽÁKŮ ZÁKLADNÍ ŠKOLY

RISK OF NOMOPHOBIA IN PRIMARY SCHOOL PUPILS

Petr Kachlík¹

¹Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity, katedra speciální a inkluzivní pedagogiky, Poříčí 9/11, 603 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Komunikace a sdílení informací patří v moderní společnosti k základním pilířům vzdělávání, ekonomické sféry i volnočasových aktivit. Masové zavádění a využívání informačních a komunikačních technologií (ICT) výrazně usnadňuje život, představuje však rovněž jistá rizika. Jedná se zejména o stavy psychické nepohody spojené se situacemi, v nichž nejsou tato moderní pojitka k dispozici nebo je omezen přístup k nim. Dále je člověk ohrožen rozvojem nutkavého chování a možnou závislostí behaviorálního typu na mobilním komunikátoru – nomofobií. Rozvinutá nomofobie zasahuje do všech atributů lidského zdraví, vážně ovlivňuje jeho psychickou, fyzickou i sociální složku. Poněvadž se s moderními ICT setkávají děti již v útlém věku v domácím prostředí, poději ve škole a při zájmové činnosti, brzy se s nimi naučí zacházet a ICT se stávají přirozenou součástí jejich světa. Za rychlosti osvojování manipulace s ICT však zaostává preventivní působení, které by děti a mladistvé připravilo na setkání s rizikovými momenty a nabídlo jejich efektivní předcházení a řešení. Hlavním cílem výzkumného šetření bylo zjištění míry závislosti vzorku žáků druhého stupně základní školy na mobilních zařízeních, dílčím cílem bylo zmapování potenciálně rizikových oblastí spjatých s užíváním ICT. Byly stanoveny 3 pracovní hypotézy, které se týkaly srovnání názorů, chování a míry nomofobie mezi hochy a dívkami.

K naplňování cíle šetření byla zvolena kvantitativní metoda, jako nástroj byl použit anonymní dotazník. Dotazník obsahoval standardizované jádro ke zjišťování míry nomofobie (Yildirim & Coreria, 2015; University of Iowa). Bylo

do něj zařazeno 20 položek zaměřených na reakce respondentů v situacích, kdy pojitka ICT nejsou dostupná nebo jich nelze použít. Dotazník byl doplněn o položky sloužící ke zjištění, jaké aplikace respondenti často používají, jak s nimi zacházejí a jaké mají v tomto ohledu preference. Nejprve byl realizován předvýzkum v malém vzorku 22 žáků, který ověřil, zda je navržený dotazník srozumitelný. Vlastní šetření probíhalo v osmých a devátých ročnících 11 záměrně vybraných základních škol v Královéhradeckém kraji. Byla získána data souboru 373 respondentů s vyrovnaným zastoupením hochů a dívek. Odpovědi respondentů byly vyhodnoceny metodami popisné statistiky, k analýze hypotéz bylo využito Studentova t-testu. Nebyly sbírány žádné osobní údaje, žáci byli předem seznámeni se záměrem studie, vyplňování dotazníku mohli odmítnout.

Z výsledků vyplynulo, že příznaky nomofobie nevykazovalo 0,5% respondentů, její velmi mírná a mírná forma byly zaznamenány u 70% oslovených, lehká u 18 % souboru, středně těžká u 8% a těžká u 2% respondentů. Téměř tři čtvrtiny žáků nejsou závislostí na mobilním zařízení bezprostředně ohroženy. I když ICT intenzivně využívají, při jejich nedostupnosti pocítují pouze lehkou nervozitu. Desetina souboru však vykazuje vážné problémy charakteru behaviorální závislosti. Respondenti využívají průměrně 4 aplikace, zejména se jedná o komunikační program Messenger, sociální sítě YouTube, Instagram a Facebook a aplikaci pro přehrávání hudby Spotify. Při testování hypotéz týkajících se rozdílnosti chování hochů a dívek byly u 6 položek nalezeny statisticky významné rozdíly, u 14 nikoli. Dívky ve zkoumaném vzorku vykazují vyšší míru nomofobie než chlapci. Největší rozdíly v reakcích byly zaznamenány především u obav z nemožnosti okamžitě komunikovat s rodinou nebo přáteli.

Abstract

Communication and information sharing are among the basic pillars of education, the economic sphere and leisure activities in modern society. The mass introduction and use of information and communication technologies (ICT) makes life much easier, but it also poses certain risks. These are, in particular, states of mental discomfort associated with situations in which these modern links are not available or access to them is restricted. Furthermore, a person is endangered by the development of compulsive behavior and possible dependence of the behavioral type on a mobile

communicator – nomophobia. Developed nomophobia affects all attributes of human health, seriously affecting its mental, physical and social components. As children encounter modern ICT at an early age at home, at school and in leisure activities, they soon learn to handle it and ICT becomes a natural part of their world. However, the speed of mastering the manipulation of ICT lags behind the preventive action that would prepare children and adolescents for encounters with risky moments and offer their effective prevention and solution. The main goal of the research was to determine the degree of dependence of a sample of secondary school pupils on mobile devices, the partial goal was to map potentially risky areas associated with the use of ICT. Three working hypotheses were established, which concerned the comparison of opinions, behavior and the degree of nomophobia between boys and girls. A quantitative method was chosen to meet the objective of the survey, and an anonymous questionnaire was used as a tool. The questionnaire contained a standardized core for determining the degree of nomophobia (Yildirim & Coreria, 2015; University of Iowa). It included 20 items focused on respondents' reactions in situations where ICT links are not available or cannot be used. The questionnaire was supplemented with items used to find out which applications respondents often use, how they handle them and what their preferences are in this respect. First, a preliminary survey was conducted in a small sample of 22 pupils, which verified whether the proposed questionnaire is understandable. The survey itself took place in the eighth and ninth grades of 11 intentionally selected primary schools in the Hradec Králové region. Data were obtained from a set of 373 respondents with a balanced representation of boys and girls. The answers of the respondents were evaluated by methods of descriptive statistics, Student's t-test was used to analyze the hypotheses. No personal data was collected, pupils were informed in advance about the purpose of the study, and they could refuse to complete the questionnaire. The results showed that 0.5% of respondents did not show symptoms of nomophobia, its very mild and moderate form was recorded in 70% of respondents, mild in 18% of the group, moderate in 8% and severe in 2% of respondents. Almost three quarters of pupils are not directly at risk of dependence on mobile devices. Although they use ICT intensively, they feel only a slight nervousness when they are unavailable. However, a tenth of the sample shows serious problems of a behavioral nature. Respondents use an average of 4 applications, in particular the Messenger communication program,

the social networks YouTube, Instagram and Facebook, and the Spotify music playback application. When testing hypotheses concerning the differences in the behavior of boys and girls, statistically significant differences were found in 6 items, but not in 14 items. The girls in the sample show a higher degree of nomophobia than the boys. The biggest differences in responses were noted mainly for fears of not being able to communicate immediately with family or friends.

Bibliografie / Bibliography

- Blinka, L. *et al.* (2015). *Online závislosti*. Praha: Grada Publishing.
- Dočekal, D., Müller, J., Harris, A., & Heger, L. (2019). *Dítě v síti*. Praha: Mladá fronta.
- Kopecký, K. (2015). *Rizikové formy chování českých a slovenských dětí v prostředí internetu*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Spitzer, M. (2014). *Digitální média*. Brno: Host.
- Yildirim, C., & Correia, A. P. (2015). Exploring the dimensions of nomophobia: Development and validation of a self-reported questionnaire. *Computers in Human Behavior*, 49, 130–137. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2015.02.059>.

Kontakt / Contact

doc. MUDr. Petr Kachlík, Ph.D.: kachlik@ped.muni.cz

VÝZNAM A POSTAVENÍ SPOLEČENSKÝCH VĚD VE VÝUCE MBA

IMPORTANCE AND POSITION OF SOCIAL SCIENCES IN MBA TEACHING

Josef Kasal¹, Lucie Špráchalová¹

¹Univerzita Hradec Králové, Rokytanského 62, Hradec Králové, Česká republika

Abstrakt

Vzdělávání v kurzech MBA lze jednoznačně považovat za součást celoživotního vzdělávání. Studium MBA nejenomže zpevňuje a rozšiřuje znalosti frekventantů, ale svým praktickým zaměřením také učí dovednostem v oblasti managementu v různých profesních činnostech. Základem úspěchu manažerů v jakékoli profesní oblasti je schopnost porozumět lidskému jednání v sociálním kontextu a pochopit jeho vnitřní motivace. I proto by kostra výukového programu MBA měla být tvořena humanitními předměty. Zájem o jejich intenzivní výuku jak ze strany poskytovatelů, tak i ze strany zadavatelů stojí často na okraji zájmu. V uváděné stati jsou, na základě zkušenosti z kurzů MBA konkrétní vzdělávací organizace, analyzovány dopady výuky humanitních předmětů na rozvoj klíčových kompetencí frekventantů kurzů. Součástí stati je kvalitativní výzkumné šetření malého rozsahu zaměřené na subjektivně vnímanou účinnost vzdělávání frekventantů kurzů.

Výzkum je založen na analýze dokumentů a kvalitativním výzkumném šetření.

Výsledky potvrzují, že studium humanitních předmětů v rámci manažerské přípravy zásadně pozitivně ovlivňuje úspěšné zvládnutí manažerské role.

Abstract

Education in MBA courses can clearly be considered as part of lifelong learning. The MBA study not only strengthens and expands the knowledge of the students, but with its practical focus it also teaches management skills in various professional activities. Success of managers in any professional field is based on ability to understand human behavior in a social context and to understand its intrinsic motivations. That is why the skeleton of the MBA curriculum should be made up of humanities subjects. Interest in their intensive teaching by both providers and contracting authorities is often on the fringes of interest. Based on the experience from MBA courses provided by specific educational organization, the impacts of teaching humanities subjects during the development of key competencies of participants are analyzed. Part of the article is a qualitative research survey of a small scale focused on the subjectively perceived effectiveness of education of course participants.

Bibliografie / Bibliography

- Honneth, A. (1996). *Sociální filosofie a postmoderní etika*. Praha: Filosofia.
- Liessmann, K. P. (2010). *Hodnota člověka*. Praha: Nadace Vize 97.
- Pieper, J. (2007). *Co znamená filozofovat?* Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství.
- Štikar, J., Rymeš, M., Riegl, K., & Hoskovec, J. (2003). *Psychologie ve světě práce*. Praha: Karolinum.
- Veteška, J., & Tureckiová, M. (2008). *Kompetence ve vzdělávání*. Praha: Grada.

Kontakt / Contact

PhDr. Josef Kasal, Ph.D., MBA: jk@spml.cz

Mgr. Lucie Špráchalová: lucie.sprachalova@uhk.cz

INOVATÍVNE METÓDY A FORMY VZDELÁVANIA DOSPELÝCH V OBLASTI VYUŽÍVANIA FONDŮ V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

INNOVATIVE METHODS AND FORMS OF ADULT EDUCATION IN THE USE OF FUNDS IN THE SLOVAK REPUBLIC

František Kašický¹

¹Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Hlboká cesta 2,
833 36, Bratislava, Slovenská republika

Abstrakt

V Slovenskej republike je možné na realizáciu širokého spektra projektov v rôznych oblastiach života spoločnosti a rôzneho zamerania využívať širokú škálu grantov, grantových schém, fondov, programov, či finančných mechanizmov, ktoré predstavujú v súčasnosti významný zdroj hlavného, alebo dodatkového financovania. Dôležitou súčasťou ich efektívneho využívania je aj vzdelávanie dospelých v oblasti grantov, ako najväčšej cieľovej skupiny na strane prijímateľov-žiadateľov, ale súčasne aj na strane poskytovateľov-administrátorov. Príspevok obsahuje praktické skúsenosti z realizácie jednotlivých, inovatívnych foriem a metód vzdelávania v tejto špecifickej, ale aktuálnej oblasti. Súčasne poskytuje príklady realizovaných úspešných projektov, krátku analýzu vybraných grantov v Slovenskej republike a informácie o aktuálnych výzvach využiteľných na financovanie projektov ďalšom odbornom vzdelávaní, ako aj v medzinárodnej spolupráci.

K rozpracovaniu predmetnej problematiky a formulovaniu príslušných záverov boli použité: deskriptívna, analytická, komparatívna a empirická vedecká metóda. Súčasne boli zrealizované a vyskúšané inovatívne formy vzdelávania dospelých v oblasti využívania grantov v rámci realizácie jednotlivých grantových schém a zovšeobecnenie praktických skúseností.

Taktiež boli využité údaje z reprezentatívneho prieskumu k problematike grantov využívaných v SR v rámci miest a obcí a územnej samosprávy.

Granty predstavujú významný zdroj a prostriedok financovania a realizovania projektov pre široké spektrum rôznych subjektov v rámci rozvoja slovenskej spoločnosti. Vráťane štátnych organizácií, mimovládneho sektora, spoločenských, sociálnych, kultúrnych, či športových organizácií, vzdelávacích, ako aj vedeckých inštitúcií, či podnikateľskej sféry, štátneho, ako aj súkromného charakteru. Základným problémom pre potenciálneho záujemcu a následne prijímateľa je popri absencii možnosti nájsť komplexné informácie na jednom mieste, dnes už aj určitá zložitosť a náročnosť. Pre zorientovanie sa v problematike a pre efektívne využívanie fondov je potrebná určitá miera poznania a povedomia, ďalšieho odborného vzdelávania a pre niektoré skupiny až kvalifikácie pre prácu s nimi. Príspevok prostredníctvom analýzy súčasného stavu v oblasti poznania problematiky rôznych fondov, grantov, finančných mechanizmov a finančných nástrojov využívaných v rozvoji spoločnosti Slovenskej republiky poskytuje návrh praktických a realizovateľných edukačných/poradenských možností, skúseností z ich realizácie, odporúčaní a inovatívnych foriem vzdelávania dospelých pre rôzne kategórie za účelom lepšieho poznania, povedomia a zvýšenia efektivity využívania fondov, grantových schém a finančných mechanizmov, vrátane organizácie vzdelávacích aktivít o grantoch v Slovenskej republike.

Abstract

In the Slovak Republic it is possible to use a wide range of grants, grant schemes, funds, programs or financial mechanisms, which currently represent a significant source of main or supplementary funding, for the implementation of a wide range of projects in different areas of society and focus. An important part of their effective use is also the education of adults in the area of grants, as the largest target group on the side of beneficiaries-applicants, but also on the side of providers-administrators. Contribution through analysis of the current situation in the field of knowledge of various funds, grants, financial mechanisms and financial instruments used in the development of society in the Slovak Republic provides a proposal of practical and feasible educational / counseling opportunities, experience of their implementation, recommendations and innovative forms of adult education for different categories to improve knowledge, awareness and

increase the effectiveness of the use of funds, including the organization of educational activities on grants in the Slovak Republic. The paper also contains practical experience from the implementation of individual, innovative forms and methods of education in this specific but topical area. At the same time, it provides examples of successful projects implemented, a brief analysis of selected grants in the Slovak Republic and information on current calls for projects for further training and international cooperation.

Bibliografie / Bibliography

- Barták, J. (2008). *Jak vzdělávat dospělé*. Praha: Alfa Publishing.
- Beneš, M. (2008). *Andragogika*. Praha: Grada Publishing, a.s.
- Dvořáková, M., & Šerák, M. (2016). *Andragogika a vzdělávání dospělých. Vybrané kapitoly*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy.
- Geinare, F. P. (2009). *Recent trends in lifelong education*. New York: Nova Science Publisher, Inc.
- Kašický, F. (2018). Finančné mechanizmy v zahraničnej politike. *Svet a my*, (1), s. 20–21.

Kontakt / Contact

PhDr. Mgr. František Kašický, MBA: kasickyf@stonline.sk

TYPOLOGIE UČITELŮ INFORMATICKÝCH PŘEDMĚTŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL DLE JEJICH PREFERENCÍ ZPŮSOBU ROZVOJE INFORMATICKÉHO MYŠLENÍ

TYPOLOGY OF TEACHERS OF INFORMATIVE SUBJECTS OF PRIMAY SCHOOLS ACCORDING TO THEIR PREFERENCES OF THE WAYS OF DEVELOPING COMPUTIONAL THINKING

Milan Klement¹

¹Univerzita Palackého Olomouc, Pedagogická fakulta, Žižkovo nám. č. 5, 771 40
Olomouc, Česká republika

Abstrakt

Potřeba inovace obsahu vzdělávání v rámci výuky Informatiky, respektive informatických předmětů, v podmínkách českých základních a středních škol je dnes relativně velmi hojně diskutované téma. Jelikož ale samotné kurikulum informatických předmětů v České republice však výraznějším změnám stále odolává, začíná se systémově prosazovat Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, která navrhuje soubor možných intervencí v počátečním vzdělávání na podporu digitálního vzdělávání, které se ukazují být stále více nezbytné. Otázkou ale zůstává, jaký výukový obsah je preferovaných ze strany učitelů informatických předmětů základních škol, a která konkrétní výuková témata jsou z jejich strany akcentována. Na tuto otázku se pokusíme odpovědět v rámci předložené stati, ve které jsou prezentovány některé dílčí výstupy výzkumného šetření, které bylo zaměřeno na problematiku preference výukového obsahu informatických předmětů, vyučovaných na školách v České republice, a jehož cílovou skupinou tvořili učitelé informatických předmětů druhého stupně základních škol.

Realizovaný výzkum se zaměřil na možnost vytvoření typologií skupin učitelů informatických předmětů 2. stupně základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií z pohledu jejich preference konkrétních informatických témat. Cílovou skupinu tak tvořili učitelé informatických předmětů 2. stupně základních škol a víceletých gymnázií. Jako výchozí výzkumná metoda byla použita faktorová analýza, což je statistická metoda používaná k vydělení důležitých kombinací faktorů s vysokým stupněm korelace z velké množiny dat. Faktorová analýza tedy umožňuje najít latentní (nepřímo pozorované) příčiny variability dat. Výše uvedených skutečností bylo možné využít při analýze získaného výzkumného vzorku, přičemž jej bylo možné rozdělit do skupin podle podobnosti hodnocení jednotlivých informatických tematických celků. Na základě tohoto rozdělení bylo možné identifikovat jednotlivé skupiny respondentů.

Získaný model skupin učitelů informatických předmětů na 2. stupni základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií je možné interpretovat tak, že existuje značně početná skupina učitelů, kteří preferují vzdělávací obsah zaměřený na rozvoj digitální gramotnosti, tedy na „tradiční“ tematické celky. Dále existuje skupina žáků preferující vzdělávací obsah zaměřený na rozvoj informatického myšlení. Tyto dvě skupiny učitelů tedy chápou využití IT prostředků jako nutnou podmínku pro další profesní rozvoj jejich žáků, neboť nejvyšší důležitost přikládají těm informatickým celkům, které umožňují produkční využití pro plnění buď ryze „profesionálních“ úloh, či úloh souvisejících s „uživatelským“ použitím.

Abstract

The presented paper deals with the frequently discussed issues of the development of pupils' computational thinking. The ability to think as an IT engineer is one of the important competences that enable pupils to develop and apply themselves not only in the informatics fields, but also in everyday life. The need for this development is becoming increasingly acute and follows the already established concept of information literacy development, which is still important but has already been overcome in certain areas. The current situation in the field of creation and promotion of the innovated curriculum of computer science subjects, especially with regard to the development of the concept of Computational Thinking, is being increasingly reflected in the conditions of Czech education. The question, however,

is, what educational content is preferred by computer science subjects' teachers, and which specific topics are accentuated by the latter. We shall try to answer the question in this paper which presents several partial outputs of the research focused on the issue of teachers' preferences regarding the educational content of computer science subjects taught at primary schools in the Czech Republic, the target group being computer science subjects' teachers.

Bibliografie / Bibliography

- Benvenuti, L., Van Der Vet, P., & Van Der Veer, G. (2011). Sciences, computing, informatics: who is the keeper of the real faith? *Computer Science Education Research Conference* (s. 73–78). Open Universiteit, Heerlen.
- Meloun, M., & Militký, J. (2006). *Kompendium statistického zpracování dat: metody a řešené úlohy*. Praha: Academia.
- Neumajer, O. (2014). Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020. *Moderní vyučování: časopis na podporu rozvoje škol*, 20(9–10), 4–6.
- Rambousek, V., Štípek, J., & Wildová, R. (2015). ICT competencies and their development in primary and lower secondary schools in the Czech Republic. *5th ICEEPSY International Conference on Education & Educational Psychology. Procedia-Social and Behavioral Sciences* (s. 535–542). Istanbul: Turkey.
- Zuppo, C. M. (2016). Defining ICT in a Boundaryless World: The Development of a Working Hierarchy. *International Journal of Managing Information Technology (IJMIT)*, 19–23.

Kontakt / Contact

doc. PhDr. Milan Klement, Ph.D.: milan.klement@upol.cz

EVALUACE SPECIALIZAČNÍHO STUDIA V RÁMCI DVPP

EVALUATION OF SPECIALIZATION STUDY WITHIN DVPP

Václava Klimentová¹, Vladimíra Lovasová¹

¹Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta pedagogická, Katedra psychologie,
Chodské náměstí 1, Plzeň, 30614, Česká republika

Abstrakt

Další vzdělávání pedagogických pracovníků je nedílnou součástí celoživotního vzdělávání, je nástrojem profesního rozvoje pedagogů a upraveno právními normami. Cílem výzkumné sondy bylo evaluovat efekty akreditovaného studia pro pedagogy – studia k výkonu specializovaných činností: Primární prevence sociálně patologických jevů. Evaluace byla uchopena z pohledu účastníků studia.

Z metodologického hlediska bylo preferováno kvalitativní paradigma. Sběr dat byl organizován pre/post prostřednictvím dotazníku. Dotazník obsahoval celkem 7 otázek, z toho 4 byly zadány na začátku kurzu, 3 na konci studia. 6 otázek bylo formulováno jako otevřené, konkr. stimulační, jedna otázka byla uzavřená. Data byla podrobena obsahově kategoriální analýze a opakovaně strukturována. Výzkumnou skupinu tvořili účastníci dvou nezávislých běhů studia. Celkem se jednalo o 38 pedagogů.

Byly vygenerovány kontexty, které u účastníků zásadně snižují motivaci ke studiu. Jedná se zejména o primárně vnější impuls ke studiu s určitou mírou nedobrovolnosti v souvislosti s tím, že výkon profesní pozice, na kterou je studium připravuje, spojuje s pracovními, emočními a sociálními negativy. Důležitou roli hraje také studijní sebevědomí a work-life balance. Legislativní úprava kvalifikačních studií poskytuje účastníkům informace o obsahové struktuře studijních programů, o to více je důležitá praktická a aplikovaná orientace studia. Byly identifikovány možnosti naplnění vzdělávacích potřeb v rovině systémové, obsahové i procesní.

Abstract

Further education of pedagogical staff is an integral part of lifelong learning, is a tool for the professional development of teachers and is regulated by legal norms. The aim of the research probe was to evaluate the effects of accredited study for teachers – studies to perform specialized activities: Primary prevention of social pathological phenomena. The evaluation was captured from the perspective of the study participants. From a methodological point of view, a qualitative paradigm was preferred. Data collection was organized pre / post through a questionnaire. The questionnaire contained a total of 7 questions, of which 4 were entered at the beginning of the course, 3 at the end of the study. 6 questions were formulated as open, concrete, stimulating, one question was closed. The data were subjected to content categorical analysis and repeatedly structured. The research group consisted of participants in two independent courses. There were a total of 38 teachers. Contexts were generated that significantly reduce the participants' motivation to study. In particular, it is primarily an external impulse to study with a certain degree of involuntary connection in connection with the fact that the connection of the professional position for which the study prepares them is associated with work, emotional and social negatives. Study self-confidence and work-life balance also play an important role. Legislative regulation of qualification studies provides participants with information about the content structure of study programs, the more important is the practical and applied orientation of the study. The possibilities of fulfilling educational needs in the system, content and process levels were identified.

Bibliografie / Bibliography

- Disman, M. (2008). *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Univerzita Karlova v Praze: Karolinum.
- Gabrhelík, R. (2010). *Evaluace v primární prevenci*. Dostupné z <https://el.lf1.cuni.cz/p44685852/>.
- Janečková, P. (2009). *Zpětná vazba aneb Řekni, jak to vidíš ty*. Dostupné z <http://www.superkariera.cz/poradna/osobni-rozvoj/zpetna-vazba-aneb-rekli-jak-to-vidis-ty.html>.
- Michek, S., Jezberová, R., Kočková, D., & Vašáková, V. (2006). *Příručka pro sebehodnocení poskytovatelů odborného vzdělávání*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání.

Miovský, M., Miovská, L., & Trapková, B. (2004). Projekt evaluace primárně-preventivního komunitního programu. *Adiktologie*, 3(4), 237–252.

Kontakt / Contact

Mgr. Václava Klimtová: Vikiklim@seznam.cz

Mgr. Vladimíra Lovasová Ph.D.: lovasova@kps.zcu.cz

PŘÍSTUP MANAŽERŮ KE VZDĚLÁVÁNÍ V OBLASTI MĚKKÝCH DOVEDNOST

APPROACH OF MANAGERS TO EDUCATION IN THE FIELD OF SOFT SKILLS

Pavel Kotek¹

¹Společnost pro management a leadership s.r.o., Štěpánská 704/61, Praha 1,
Česká republika

Abstrakt

Zatímco odborná literatura hovoří o významu měkkých dovedností na efektivní řízení týmů a roste i zájem poskytovatelů manažerského vzdělávání o tuto oblast, poptávka manažerů po vzdělání v této oblasti klesá. Autor působil mnoho let v top managementu u nadnárodních společností v ČR i v zahraničí a na základě osobních zkušeností popisuje důležitost vzdělávání v oblasti měkkých dovedností v kontextu manažerské role. Vlastní zkušenost doplňuje o kvalitativní výzkumné šetření, jehož cílem je ověřit přístup vrcholových manažerů ke vzdělávání v oblasti měkkých dovedností a vnímání důležitosti měkkých dovedností pro manažerskou práci.

Výzkum je založen na kvalitativním výzkumném šetření a analýze dokumentů.

Z vlastní zkušenosti autora i z výzkumného šetření vyplývá, že většina manažerů je povýšena do manažerské pozice na základě úspěchů na pozici nižší, přičemž k těmto úspěchům pomohly zejména technické znalosti a dovednosti. Proto jsou manažeři většinou přesvědčeni, že pro úspěšné zvládnutí manažerské role je zapotřebí zejména technického vzdělání a praktických zkušeností. Oblast měkkých dovedností je pak manažery vnímána jako okrajová záležitost, přičemž většina manažerů se domnívá, že si během praxe měkké dovednosti výborně osvojili a další vzdělávání v této oblasti by bylo pouze ztrátou času. Přestože všeobecně klesá zájem

manažerů o vzdělávání v této oblasti, autor vnímá v rámci nové manažerské generace úzkou skupinu lidí, kteří vnímají osvojení měkkých dovedností jako zásadní pro výkon své práce a této cílové skupině se autor věnuje v rámci manažerských tréninků prováděných v ČR i v zahraničí.

Abstract

While the literature talks about the importance of soft skills for effective team management and the interest of management education providers in this area is growing, the demand of managers for education in this area is declining. The author has worked for many years in top management at multinational companies in the Czech Republic and abroad and, based on personal experience, describes the importance of education in the field of soft skills in the context of the managerial role. He complements his own experience with a qualitative research survey, the aim of which is to verify the approach of top managers to education in the field of soft skills and the perception of the importance of soft skills for managerial work.

Bibliografie / Bibliography

Muhlfeit, J. (2017). *Pozitivní leader*. Praha: Management Press.
Harari, Y. (2019). *Homo deus*. Praha: Leda.

Kontakt / Contact

Mgr. Pavel Kotek: pavel@spml.cz

JAK NASTAVIT KVALITU KURIKULA VE STŘEDNÍM ODBORNÉM VZDĚLÁVÁNÍ

HOW TO SET THE QUALITY OF CURRICULUM IN SECONDARY VOCATIONAL EDUCATION

Bohumil Krajča¹

¹Národní pedagogický institut České republiky, Senovážné náměstí 25, 110 00
Praha 1, Česká republika

Abstrakt

Příspěvek informuje o možném přístupu při tvorbě kurikula středního odborného vzdělávání na národní úrovni v českém školství. Ukazuje určitý pohled při hodnocení kvality kurikula. Jak lze ovlivnit obsah kurikula s ohledem získávání potřebných „aktuálních“ odborných kompetencí v profesním odborném životě žáka. Tento proces tvorby kurikula je v současné době rovněž řešen v rámci přijatého strategického dokumentu MŠMT (Hlavní směry vzdělávací politiky ČR do roku 2030+). Předmětem příspěvku je rovněž diskurz, zda se „pohled kvality kurikula“ počátečního odborného vzdělávání opírá nejen o moderní trendy a požadavky vzdělávacích institucí a zaměstnavatelů, ale rovněž, zda se opírá i o provedené výzkumy v této oblasti.

V příspěvku je využita teoretická, základní, parciální metoda výzkumu, která mapuje místa v teorii kurikula. Příspěvek má přispět ke stavu teoretického poznání dané oblasti vzdělávání.

Očekávaným cílem příspěvku je shrnout základní vědecké poznatky o kvalitě kurikula a ukázat jakým směrem může být ovlivněn obsah odborného kurikula v počátečním odborném vzdělávání. Současně vyvolat diskusi při stanovování obsahů nových rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání, jež bude definován v rámci přijatých strategií ve vzdělávání v ČR.

Abstract

The paper informs about a possible approach in the creation of the curriculum of secondary vocational education at the national level in the Czech education system. It shows a certain perspective in assessing the quality of the curriculum. How can the curriculum content be influenced with respect to acquiring the necessary “current” professional competencies in the professional professional life of the pupil. This curriculum development process is currently also being solved within the framework of the adopted strategic document of the Ministry of Education (Guidelines for Education Policy of the Czech Republic until 2030+). The paper also discusses whether the ‘quality perspective’ of initial vocational education is based not only on modern trends and requirements of educational institutions and employers, but also on the research carried out in this area. The paper uses a theoretical, basic, partial method of research that maps the points in the theory of curriculum. The contribution should contribute to the state of theoretical knowledge of the given area of education. The expected aim of the paper is to summarize basic scientific knowledge about the quality of the curriculum and to show in what way the content of the vocational curriculum in initial vocational education can be influenced. At the same time, to initiate a discussion in determining the contents of the new framework educational programs for secondary vocational education, which will be defined within the framework of adopted strategies in education in the Czech Republic.

Bibliografie / Bibliography

- Future Competences and the Future of Curriculum. UNESCO, International Bureau of Education.* (2017). Dostupné z <http://www.ibe.unesco.org/en/news/document-future-competences-and-future-curriculum>.
- International bureau of education Prospects Quarterly review of comparative education.* (1999). 29(2). UNESCO Book Coupons.
- Janík, T. (2013). *Kvalita (ve) vzdělávání: obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: Masarykova univerzita.
- MŠMT. (2020). *Hlavní směry vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*. Praha: MŠMT. Načteno z <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>.

Reconceptualizing and Repositioning Curriculum in the 21st Century. (2018). UNESCO, International Bureau of Education. Dostupné z http://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/resources/reconceptualizing_and_repositioning.pdf.

Kontakt / Contact

Ing. Bohumil Krajča, MBA: bohumil.krajca@npicr.cz

INOVATÍVNE KOMPONENTY SYSTÉMU DUÁLNEHO VZDELÁVANIA V INKLUZÍVNEJ EDUKÁCII

INNOVATIVE COMPONENTS OF THE DUAL SYSTEM OF VOCATIONAL TRAINING IN INCLUSIVE EDUCATION

Slávka Krásna¹, Slávka Čepelová¹,
Gabriela Gabrhelová¹, Daniel Lajčín¹

¹Vysoká škola DTI – DTI University, Sládkovičova 533/20, 018 41, Dubnica nad
Váhom, Slovenská republika

Abstrakt

V rámci systému duálneho vzdelávania existuje nevyhnutnosť prispôbovať učňovské profesie a ich obsah hospodárskemu vývoju a z toho vyplývajúcim zmenám v potrebách kvalifikácií, v odbornej príprave majú byť sprostredkované relevantné odborné zručnosti, ktoré sú zo strany hospodárstva potrebné a je po nich na trhu práce dopyt. Z tohto dôvodu sa jednotlivé profesijné položky odborného vzdelávania nestanovujú staticky, ale sú formulované a prispôbené novému vývoju a môžu sa realizovať jednoducho a rýchlo. Iniciatíva na novú úpravu môže vo všeobecnosti vychádzať z príslušných odvetví ako aj od sociálnych partnerov a príslušných ministerstiev, avšak spravidla vychádza zo strany podnikov, ktorých sa tieto zmeny bezprostredne dotýkajú. Aj všetky súčasti systému duálneho vzdelávania ako súčasti odborného vzdelávania je potrebné – nielen podľa spoločnej stratégie štátov Európskej únie – postupne pretransformovať na inkluzívne v tom zmysle, že vo vzdelávaní má každý žiak (bez ohľadu na etnicitu či znevýhodnenie) právo na kvalitné vzdelanie s kladením dôrazu na existujúcich búranie, ktoré znemožňujú rovnocenný prístup ku vzdelávaniu. Prioritnou úlohou je zabezpečenie rovnakých príležitostí pre všetkých žiakov (s osobitným dôrazom na zdravotne a sociálne znevýhodnených)

prostredníctvom efektívnych vzdelávacích služieb s cieľom pripraviť žiakov na produktívny život ako plnoprávných členov spoločnosti. Osobitne sa pri vytváraní inkluzívneho vzdelávacieho prostredia berie ohľad na žiakov zo sociálne znevýhodneného (znevýhodňujúceho) prostredia, žiakov so zdravotným znevýhodnením, cudzinci a migranti. Cieľom vedeckého príspevku je stručne analyzovať aktuálnu situáciu, realizovať interview a prostredníctvom analýzy vyvodiť zo zistení závery a odporúčania pre prax pre podmienky inkluzívneho systému duálneho vzdelávania, ale aj v širšom kontexte praxe duálneho vzdelávania.

Vo vedeckom príspevku uvedieme výsledky získané pološtruktúrovaným interview so zúčastnenými v systéme duálneho vzdelávania. Vo vedeckom príspevku budeme aplikovať literárnu metódu k štúdiu východiskovej odbornej literatúry, kvalitatívnu metódu pri plnení navrhnutých cieľov, súčasne použijeme analýzu ako ďalšiu metódu vedeckej práce na rozčlenenie myšlienkovkej podstaty oboch kľúčových tém – inkluzívna edukácia a systém duálneho vzdelávania. Syntézu uplatníme pri spájaní získaných poznatkov prostredníctvom analytických myšlienkových postupov a súčasne aplikujeme induktívno-deduktívne postupy na generalizáciu (čiže zovšeobecnenie) poznatkov, ako aj v procese vyhodnocovania záverov na základe predchádzajúcich zistení. Metódu komparácie využijeme najmä pri porovnávaní našich predpokladov s výsledkami iných autorov. V empirickej časti vedeckého príspevku použijeme metódu dopytovania, konkrétne pološtruktúrované interview.

Z hľadiska systému duálneho vzdelávania je potrebné zdôrazniť spôsobilosť zamestnávateľa poskytovať a realizovať praktické vyučovanie pre žiakov v príslušnom študijnom odbore alebo v učebnom odbore, ktorý má v systéme duálneho vzdelávania materiálno-technický charakter, vyžaduje odbornú pripravenosť a personálnu pripravenosť zamestnávateľa. Poskytovanie praktického vyučovania zamestnávateľom musí byť v súlade so školským zákonom a zákonom o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení týchto zákonov, ako píše Kováč (2018) samozrejme s plynulým postupným prihliadnutím na inkluzívny charakter systému duálneho vzdelávania. Prax ukázala, že systém duálneho vzdelávania má nezastupiteľné miesto v procese osvojovania si pracovných návykov priamo v procese výroby, čím je zabezpečený plynulý prechod zo vzdelávania do výkonu povolania a plynulá nadväznosť na aktuálne potreby pracovného trhu. Dávame do pozornosti, že v procese zinkluzívňovania edukácie všetci zúčastnení v systéme duálneho

vzdelávania a aj princípy duálneho vzdelávania bude potrebné nevyhnutne prispôsobiť špecifickým požiadavkám inkluzívnej edukácie. Sformulovali sme východiskové odporúčania na realizáciu duálneho vzdelávania v inkluzívnom edukačnom prostredí.

Abstract

Within the dual system of vocational education and training, there is a necessity to adapt apprenticeship and its content to economic development and the changes in the demands for qualifications. In vocational training, such relevant professional skills should be developed, which are needed in the economy of the country and for which there is a demand in the labour market. For the above reason, individual professional components of vocational training are not determined statically, but are formulated and adapted to new developments and can be implemented easily and quickly. The initiation of changes can come from a particular segment as well as from social partners or relevant ministries, but, usually, it comes from organizations directly influenced by these changes. Not only based on the common strategy of the EU member states, it is important to gradually make the components of the dual system of vocational education and training inclusive in the sense that every student – regardless their ethnicity or the status of being disadvantaged – has the right for high-quality education with an emphasis placed on tearing down the existing barriers to accessing education. The priority lies in ensuring equal opportunities for all students – including those with health disabilities or from socially disadvantaged environments – by providing effective educational services with the aim to prepare students for living a productive life and becoming full members of the society. In the process of creating inclusive educational environments, special attention is paid to students from socially disadvantaged environments, students with health disabilities, foreigners, and migrants.

Bibliografie / Bibliography

- Barnová, S., Krásna, S., & Gabrhelová, G. (2020). Dual system of vocational education and training in Slovakia. *INTED2020 Proceedings* (4592–4596).
- Barnová, S. *et al.* (2020). Duálne vzdelávanie ako komponent školskej pedagogiky. In *Školská pedagogika III*. Dubnica nad Váhom: Vysoká škola DTI.

- Krásna, S. *et al.* (2019). *Duálne vzdelávanie a kvalifikovaná pracovná sila v spoločenskovedných súvislostiach*. Dubnica nad Váhom: Vysoká škola DTI.
- Kováč, L. (2015). *Systém duálneho vzdelávania – manuál pre strednú odbornú školu, zriaďovateľa školy a zamestnávateľa*. Bratislava: Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV).
- Olšavský, F., & Treľová, S. (2016). Dual education – Pupils enforcement in the Slovak practice In *EDULEARN 16: Conference proceedings*. Valencia: IATED Academy.

Kontakt / Contact

PhDr. PaedDr. Slávka Krásna, PhD.: krasna@dti.sk

PhDr. Slávka Čepelová, PhD.: slavkacepelova@gmail.com

doc. PhDr. PaedDr. Gabriela Gabrhelová: gabrhelova@dti.sk

doc. PaedDr. Ing. Daniel Lajčín, PhD., DBA, LL.M.: lajcin@dti.sk

KRITÉRIA KVALITY VÝUKY SPOLEČENSKOVĚDNÍCH PŘEDMĚTŮ VE VAZBĚ NA PŘÍNOS PRO STUDENTY

TEACHING QUALITY CRITERIA OF SOCIAL SCIENCE COURSES IN RELATION TO THE BENEFIT FOR STUDENTS

Jaroslav Lindr¹

¹Vysoké učení technické v Brně, Fakulta stavební VUT, Ústav společenských věd,
Veveří 331/95, 602 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Význam výuky společenskovědních předmětů na technické univerzitě je spatřován především ve všestranné kultivaci studentů. Jde o všeobecný rozvoj studentů deklarovaný v profilu absolventa tak, aby byl co nejlépe připraven na vstup do profesní praxe. Příspěvek nejprve stručně nahlíží na poslání a roli společenskovědních předmětů na technické univerzitě. Poté se zaměřuje na hodnocení kvality výuky, resp. posouzení celkového přínosu, který výuka pro studenty má. Jedná se o zpětnovazební retrospektivní pohled na realizaci výuky, posouzení shody mezi formálním, plánovaným, realizovaným a osvojeným kurikulem. Cílem příspěvku je navrhnout a posoudit kritéria, která kvalitu výuky nejvíce ovlivňují. Z toho vyplývají dílčí výzkumné otázky, a to: Jaký význam prisuzují studenti jednotlivým kritériím kvality výuky? Jaká kritéria kvality výuky nejvíce ovlivňují přínos, resp. zda je vůbec možné stanovit nějaké pořadí těch nejvýznamnějších kritérií ve vazbě na přínos? Existuje nějaká relevantní korelace mezi kritérii a přínosem? Stanovení priority kritérií, příp. zhodnocení těch kritérií, která ovlivňují přínos v pozitivním či negativním smyslu nebo ovlivňují přínos jen málo, je cenným a zajímavým pohledem do edukační reality. Uvědomění si významu kritérií kvality výuky ve vnímání studentů může pomoci pedagogovi lépe metodicky

pojímát výuku tak, aby byla pro studenty přitažlivá, zajímavá a v konečném důsledku také efektivní.

Obtížnost zpracování spočívá především ve výběru těch klíčových kritérií, která jsou určující pro kvalitu výuky, resp. redukce původního většího počtu kritérií na ta nejdůležitější z nich. Pro potřeby analýzy byl vybrán společenskovední předmět na technické univerzitě v letech 2018–2019. Studenti se formou dotazníku na škále sémantického diferenciálu zpětnovazebně vyjadřovali k jednotlivým kritériím kvality výuky. Návrh kritérií a relevantní redukce původního počtu asi 25 kritérií na 8–10 nejvýznamnějších si vyžádala hodně pracnosti. Za tímto účelem jsou v příspěvku představeny a porovnány výsledky dvou statistických metod: metoda hlavních komponent a kroková metoda dopředná. Následně jsou kritéria použita pro posouzení jejich významnosti nejprve samostatně a poté ve vazbě na přínos t-testem skrze p-hodnotu v relaci kritérium–přínos a Cohenovým koeficientem věcného účinku. Na základě toho bylo možné zjistit, jaký význam studenti jednotlivým kritériím přisuzují a jak se to projevuje v celkovém hodnocení přínosu předmětu.

Očekávané výsledky korespondují s užitím statistických metod k vyhodnocení výsledků. Je třeba stanovit významnost jednotlivých kritérií zvlášť a poté zhodnotit vazbu na přínos výuky. Cenné jsou rovněž korelace jednotlivých kritérií s přínosem. Zpřehlednění výsledků vede k redukci kritérií. Nelze se spoléhat pouze na intuitivní výběr, ale skrze zvolené statistické metody dospět k přesnějšímu stanovení korelace s přínosem. Přestože obě použité statistické metody poskytují poněkud rozdílné výsledky, obecně se ukazuje, že kritéria výuky jako je: potřebná pro osobní rozvoj, potřebná pro budoucí práci, moderní, tvořivá, intelektuálně stimulující aj., hrají ve vnímání přínosu pro studenty významnou roli. Naopak kritéria jako kritéria jako komunikativnost, aktivnost, příjemnost, vliv vyučujícího, podpora nadšení, učební zátěž aj. jsou pro studenty méně důležitá. Získané výsledky potvrzují složitost problematiky výběru nejvýznamnějších kritérií. Toto retrospektivní poznání je užitečné pro sebereflexi učitelského pojetí výuky a pro zvýšení kvality, efektivity a modernizace vyučovacího procesu obecně.

Abstract

The importance of teaching social science subjects at the Technical University is seen primarily in the comprehensive cultivation of students. It is a general

development of students declared in the profile of the graduate so that he/she is prepared as much as possible to enter the professional praxis. The report focuses on the mission and role of social science subjects at the Technical University. It evaluates the quality of teaching, e.g. assessing the overall benefits that teaching has for students. The aim of the report is to design and assess the criteria that affect the quality of teaching the most. It raises partial research questions, namely: What importance do students attach to individual teaching quality criteria? What teaching quality criteria most influence the benefit, e. g. if is possible to determine any order of the most important criteria in relation to the benefit? Is there any relevant correlation between the criteria and the benefit? Determining the priority of criteria that affect benefits in a positive or negative sense is a valuable view into the educational reality. The difficulty of processing is mainly in the selection of the key criteria that are decisive for the quality of teaching, e.g. the reduction of original larger number of criteria to the most important of them. The social science course at the Technical University in the years 2018–2019 was selected for the needs of the analysis. Students commented on the individual criteria of teaching quality in the form of a questionnaire on a scale of semantic differential. The design of the criteria and the relevant reduction of the original number of about 20 criteria to 8–10 most important ones required a lot of work. For this purpose, the report presents and compares the results of two statistical methods: the main component method and the forward step method. Subsequently, the criteria are used to assess their significance, first separately and then in relation to the benefit by t-test through the p-value in the criterion-benefit relation and the Cohen coefficient of material effect. Based on this, it was possible to find out what importance students attach to individual criteria and how it is reflected in the overall evaluation of the benefits of the course. Correlations of individual criteria with benefit are also valuable. Clarification of results leads to a reduction of criteria. Although the two used statistical methods provide different results, it generally appears that teaching criteria such as need for personal development, need for future work, modern, creative, intellectually stimulating etc. play an important role in the perception of benefits for students. On the contrary, the criteria as communicativeness, activity, pleasantness, teacher influence, enthusiasm support, learning load etc. are less important for students. The obtained results confirm the complexity of the issue of selecting the most important criteria. This retrospective knowledge is useful for self-reflection of the teaching

concept and for increasing the quality, efficiency and modernisation of the teaching process in general.

Bibliografie / Bibliography

- Maňák, J. *et al.* (2008). *Kurikulum v současné škole*. Brno: Paido.
- Michek, S. (2009). Možné výzkumné strategie při hledání vazeb mezi autoevaluací a kolegiální evaluací škol. In V. Fuglík, *Kvalita vzdělávání v reflexi pedagogických teorií a výzkumů* (s. 1–11). Praha: Pierot.
- Pol, M. (2009). *Škola v proměnách*. Brno: MU.
- Pöschl, R. (2011). *Postoje žáků ke škole*. Praha: NUOV. Dostupné z http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/25_Postoje_zaku_ke_skole.pdf.
- Zlatníček, P. *et al.* (2010). Kvalita ve vzdělávání: vymezení a systematizace pojmů. In T. Janík, & P. Knecht *et al.*, *Nástroje pro monitoring a evaluaci kvality výuky a kurikula* (s. 13–32). Brno: Paido.

Kontakt / Contact

RNDr. Mgr. Ing. Mgr. Bc. Jaroslav Lindr, Ph.D.: lindr.j@fce.vutbr.cz

ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ V ČR A VYBRANÝCH ZEMÍCH EU PROSTŘEDNICTVÍM VYBRANÝCH UKAZATELŮ

VOCATIONAL EDUCATION IN THE CZECH REPUBLIC AND SELECTED EU COUNTRIES ACCORDING TO CHOSEN INDICATORS

Peter Marinič¹, Pavel Pecina²

¹Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta MU, Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

²Mendelova univerzita, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5/665, Brno, 613 00, Česká republika

Abstrakt

Život je neustálou proměnou jednotlivých okamžiků. Vyvíjí se životní podmínky a lidé jako živé tvory se jim musí přizpůsobovat. Jednou z mnoha oblastí, které podléhají změnám v souvislosti s prudkým rozmachem společnosti je produkční sféra spojená s potřebou zaměstnávání kvalitní pracovní síly. Tu je však nevyhnutné připravit pro potřeby produkční sféry. S prudkým rozvojem jednotlivých oblastí, s nárůstem nutných poznatků, technologickým vývojem, informačními nároky jdou současně i požadavky na zvyšující se úroveň odborného vzdělávání. Alespoň taková je logická souvislost. Lze však tuto tendenci zachytit a doložit na tvrdých datech? Pro zodpovězení této otázky autoři článku využívají databáze Eurostatu se zaměřením na vybrané indikátory, jejichž prostřednictvím se analyzují minulý vývoj nejenom odborného vzdělávání a snaží se nastínit potenciální směřování jednotlivých analyzovaných oblastí do budoucna.

Článek primárně vychází z veřejně dostupných dat, zejména z dat o školství a vzdělávání, obsažených v databázi Eurostat se zaměřením na Českou republiku. Národně pojatá data jsou srovnávány s dalšími vybranými státy EU, jmenovitě Rakouskem, Německem, Polskem, Slovenskem a Maďarskem.

Analyzované data se zaměřují na počty žáků a učitelů, a to zejména s ohledem na jejich věkovou strukturu, jsou doplněna o oblast financování školství. S ohledem na demografický vývoj se autoři snaží nastínit možný vývoj analyzovaných oblastí v horizontu alespoň nejbližších deseti let.

Článek se tak prostřednictvím analýzy dostupných tvrdých dat snaží přiblížit aktuální situaci ve školství, se zaměřením na odborné vzdělávání. Hlavní otázkou, na kterou se autoři snaží získat odpovědi je, jak se měnil stav počtu žáků a učitelů v posledních několika letech, a jaký vývoj lze na základě dostupných dat předpokládat v blízké budoucnosti. Dílčím tématem je pak právě srovnání s vybranými státy, kde Slovensko představuje po všech stránkách nejbližší srovnávací základnu, Rakousko a Německo sousední státy západního typu a Polsko a Maďarsko vhodné doplnění v prostoru V4. Stárnutí populace začíná být obecně přijímanou skutečností. Jak se na základě dat zdá, tento problém se týká i učitelů, zejména učitelů odborných předmětů, u kterých je podíl učitelů v důchodovém, či předdůchodovém věku značně vysoký. Jestli to je problém jenom ČR, a jak velký problém to může být v blízké budoucnosti, nám ukáží data.

Abstract

Life is a constant change of individual moments. Living conditions are evolving and people as living beings have to adapt to them. One of the many areas that are subject to change in connection with the rapid expansion of society is the production sphere associated with the need to employ a quality workforce. However, it is necessary to prepare this workforce for the needs of the production sphere. Increase of the necessary knowledge, technological development, information requirements – there are requirements for the increasing level of vocational education connected with the rapid development of those areas. At least that is the logical connection. But can this tendency be captured and documented by hard data? To answer this question, the authors of the article use Eurostat database and the selected indicators, about the past development of wider area than the vocational education and try to outline the potential direction of analyzed areas in the future. The article is primarily based on publicly available data, especially data on education, contained in the Eurostat database with a focus on the Czech Republic. Nationally conceived data are compared with other selected EU countries, namely Austria, Germany, Poland, Slovakia and Hungary. The

analyzed data focus on the numbers of pupils and teachers, especially with regard to their age structure are supplemented by data about the financing the education. With regard to demographic development, the authors try to outline the possible development of the analyzed areas in the horizon of at least the next ten years. Thus, through the analysis of available hard data, the article tries to approach the current situation in education, with a focus on vocational education. The main question, that the authors are trying to get answers to, is how the number of pupils and teachers has changed in the last few years, and what development can be expected on the basis of available data in the near future. A partial thesis is the comparison with selected countries, where Slovakia represents in all respects the closest comparison base, Austria and Germany neighboring countries of the western type and Poland and Hungary a suitable addition in the V4 area. The aging of the population is becoming a generally accepted fact. As it seems from the data, this problem also affects teachers, especially teachers of vocational subjects, for whom the share of teachers in retirement or pre-retirement age is quite high. If the problem is only the Czech Republic, and how big a problem it can be in the near future, the data will show us.

Bibliografie / Bibliography

- CEDEFOP*. (2020). Vocational education and training in Europe, 1995-2035.
MŠMT. (2001) Bílá kniha: Národní program rozvoje vzdělávání v České republice.
MŠMT. (2012). Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020.

Kontakt / Contact

Ing. Peter Marinič, Ph.D.: marinic@ped.muni.cz
Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.: pavel.pecina@mendelu.cz

PROFESNÍ PORTFOLIO A JEHO PŘÍNOS PRO UČITELE

PROFESSIONAL PORTFOLIO AND ITS BENEFIT FOR TEACHERS

Adéla Matoušková¹, Irena Plucková², Kateřina Kratochvílová²

¹Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, Katedra učitelství a didaktiky chemie, Hlavova 8, 128 43 Praha 2, Česká republika

²Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Práce učitele je veřejností často vnímána jako méně cennou a sami učitelé mají tendence se podhodnocovat, přestože podle výzkumu prestiže povolání v české veřejnosti se povolání učitele řadí na čtvrtou (učitelé VŠ) a pátou (učitelé ZŠ) příčku (Tuček, 2019). Příspěvek popisuje portfolio jako možný nástroj k profesnímu i osobnímu růstu a hodnocení kvality práce učitele a zvýšení její prestiže, a to rovněž i ve spojitosti s jeho využitím při stanovování standardu finančního odměňování učitelů. Právě tvorba a začlenění profesního portfolio do autoevaluace a evaluace učitele i školy je jedním z mezinárodních trendů ve vzdělávání, a hraje tak důležitou roli i při řešení problému prestiže učitelského povolání. Dílčí částí příspěvku je zmapování aktuální situace využívání portfolio učitelů základních škol a jejich povědomí o jeho významu.

Vzhledem k povaze dílčího cíle práce – zmapování aktuální situace využívání portfolio učitelů základních škol a jejich povědomí o jeho významu byla zvolena metoda kvantitativního výzkumu – orientační dotazníkové šetření. Jeho úkolem bylo zjistit, zda jsou respondenti informováni o možnosti tvorby portfolio a zda je pro učitele základních škol možnost ukládání vlastních informací a materiálů do portfolio přínosná. Výzkumný vzorek orientačního dotazníkového šetření tvořili učitelé základních škol. Toto

orientační dotazníkové šetření vychází z diplomové práce Mgr. Kratochvílové (Kratochvílová, 2019).

Z výsledků provedeného orientačního dotazníkového šetření Kratochvílové (2019) vyplývá, že 95 % učitelů ví, co je to profesní portfolio a jaký je smysl jeho tvorby pro jejich práci. Celkem 36 % respondentů profesní portfolio netvoří. Jedním z důvodů je nízká motivace portfolio tvořit. Právě profesní portfolio učitele by mohlo pomoci ke zvýšení zájmu pedagogů o svůj obor a tím i předpokládanému zvýšení kvality výuky, neboť profesní portfolio učitele lze využít k doložení profesních kvalit učitele. To by pomohlo managementu škol utvářet například vhodné pracovní týmy. Dotázaná vedení školy zaujala kladný postoj také k využívání portfolio ke zvýšení transparentnosti finančního ohodnocení svých pedagogických zaměstnanců.

Abstract

Public usually perceive the teaching profession as less valuable and even teachers themselves tend to underestimate it. Although according to research of the prestige of professions in the Czech Republic, the teaching profession is taking the fourth (academic teachers) and the fifth position (primary school teachers) (Tuček, 2019). The paper describes the portfolio as a possible tool for professional and even personal growth and for the evaluation of the quality of teachers work and increasing its prestige, also in a conjunction with its use in setting a standard of financial remuneration of teachers. The creation and integration of the professional portfolio into the self-assessment and assessment of teachers and schools is one of the international trends in education thus it play an important role in solving the problem of prestige of the teaching profession. Other part of the paper include detection of current situation of using teaching portfolios by upper-primary school teachers and their awareness of its importance. Due to the one of the aims of work it was chosen an indicative questionnaire survey as the method of quantitative research. Its aim was to find out whether the respondents are informed about the possibility of creating a portfolio and the second aim was to find out whether the possibility of storing their own information and materials in the portfolio is beneficial for them. The research sample of the orientation questionnaire survey consisted of primary school teachers. The orientation questionnaire survey is based on the diploma thesis of Mgr. Kratochvílová (Kratochvílová, 2019). The results show that 95 % of respondents know what

a professional portfolio is and what is the meaning of creating it. A total of 36 % respondents do not form a professional portfolio. One reason is the low motivation to create a portfolio. It is the professional teaching portfolio which could help to increase the interest of teachers in their field and thus to increase the quality of teaching, because the professional portfolio can be used as a evidence of the professional qualities of the teachers. This would help school management to form suitable work teams, for example. The interviewed school management also took a positive attitude towards the use of portfolios to increase the transparency of the financial evaluation of its teaching staff.

Bibliografie / Bibliography

- Kratochvílová, K. (2019). *Profesní portfolio začínajícího učitele chemie se zaměřením na učivo 9. ročníku ZŠ* (Diplomová práce). Dostupné z: https://is.muni.cz/auth/th/n1viy/Diplomova_prace_396667_Katerina_Kratochvilova_odevzdani.pdf.
- Trunda, J. (2012). *Profesní portfolio učitele*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání. Dostupné z www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/09_Profesni_portfolio_ucitele.pdf.
- Tuček, M. (2019). *Naše společnost, v19-06. Tisková zpráva*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a4986/f9/eu190724.pdf.
- Vašutová, J. (2007). *Být učitelem: co by měl učitel vědět o své profesi*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta.

Kontakt / Contact

Mgr. Adéla Matoušková: matouskova.ada@gmail.com

Mgr. Irena Plucková, PhD.: pluckova@ped.muni.cz

Mgr. Kateřina Kratochvílová: rabonova.k@mail.muni.cz

KOGNITIVNÍ TRÉNINK V RÁMCI KOMBINOVANÉHO TŘÍLETÉHO STUDIA NA VYŠŠÍ ODBORNÉ ŠKOLE

COGNITIVE TRAINING AS PART OF A COMBINED THREE-YEAR STUDY AT A COLLEGE

Martina Muknšnáblová¹

¹Vyšší odborná škola MILLS, Čelákovice, nám. 5. května 2/12, 250 88 Čelákovice,
Česká republika

Abstrakt

Na kombinované studium vyšších odborných zdravotnických škol se v posledních letech hlásí stále více studentů ve středním věku, kteří chtějí navýšit svoje odborné vzdělání nebo i zcela změnit svoji původní profesi. Mnohdy je pro ně studium náročné zejména v počátku s ohledem na jejich další pracovní či soukromé povinnosti. Úkolem pedagoga je umožnit studentům naučit se potřebné informace, respektive např. najít vhodnou vyučovací metodu dle schopností, znalostí či dovedností studentů. Učitel musí svoje studenty mimo jiné podporovat, jelikož mnohé neúspěchy demotivují k dokončení získání nové kvalifikace a nemalá část studentů ukončuje vzdělávání zbytečně předčasně. Pokud lze studentům předložit prokazatelné důkazy o reálných možnostech zlepšování studijních výsledků po pravidelném tréninku kognitivních funkcí právě dobře organizovaným učením je nejen zlepšeno celkové klima ve škole, ale zejména navýšen počet úspěšných absolventů odborných škol.

Testování vybraných kognitivních funkcí (paměť, pozornost a myšlení) studentů kombinovaného studia třech oborů vyšší odborné zdravotnické školy. Testování proběhlo v průběhu tříletého studia celkem šestkrát v pravidelných intervalech. Rozhovory se studenty na téma náročnost studia v kombinovaném režimu.

Kognitivní funkce studentů přicházejících ke studiu po několika leté pauze od školního (formálního) vzdělávání nejsou vždy již na svém vrcholu

a učení se nových informací je proto zdlouhavější. Pravidelným kognitivním tréninkem prostřednictvím organizovaného učení se ale kognitivní funkce začnou znovu zlepšovat a tím i celý proces učení. Bonusem je, pokud již v průběhu studia se preferuje trénink konkrétní kognitivní funkce potřebné dle vybraného studovaného oboru a následného pracovního zaměření. Tedy pokud je kognitivní trénink se zaměřením např. na paměť, pozornost nebo myšlení v souladu s budoucími kompetencemi studentů v jejich zaměstnání. Z tohoto důvodu je potřeba nejen pravidelnost tréninku ale i jeho specifická koncepce dle oboru v průběhu studia, což lze aplikovat např. pomocí volených vyučovacích metod.

Abstract

In recent years, more and more middle-aged students apply for combined studies at medical colleges as they want to increase their professional education to the higher level or even completely change their profession. It is often difficult for them to study in the beginning with regard to their other work or private duties. The task of the teacher is to enable them to learn the necessary information, to find an appropriate and suitable teaching method matching the abilities, knowledge or skills of the students. Among other things, the teacher has to support his / her students, as numerous or frequent failures demotivate them to complete their new qualifications, and a significant number of students early leave education unnecessarily. If the students can be provided with provable evidence of real capabilities how to improve learning outcomes via regular training of cognitive functions by well-organized learning, not only the overall climate at school is improved, but also the number of successful school graduates is increased. The cognitive functions of students returning to their studies after a few years pause from school (formal) education are not always at their peak and learning of new information is therefore more time-consuming. However, through regular cognitive training through organized learning, cognitive functions begin to improve again, and thus the whole learning process. The bonus is if, during the course of the study, it is possible to train a specific cognitive function needed according to the selected field of study and subsequent work focus. Thus, if cognitive training with a focus on e.g. memory, attention or thinking is in line with the future competences of students in their jobs. For this reason it is necessary not only to do the training regularly but also to be

of specific conception according to the field during the study, which can be applied e.g. by means of chosen teaching methods.

Bibliografie / Bibliography

- Česko. (2016). Vyhláška č. 279/2016, kterou se mění vyhláška č. 10/2005 Sb., o vyšším odborném vzdělávání.
- Česko. (2017) Vyhláška č. 391/2017 Sb. kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb. o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků.
- Průcha, J. (2014). *Andragogický výzkum*. Praha: Grada.
- Prusáková, V. et al. (2010). *Analýza vzdelávacích potrieb dospelých, Teoretické východiská*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Pedagogická fakulta.
- Veteška, J. (2017). *Úvod do teorie vzdělávání dospělých a andragogiky*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem.

Kontakt / Contact

PhDr. Martina Muknšnáblová: m.muknsnablova@worldonline.cz

VZDĚLÁVÁNÍ A SPIRITUALITA

EDUCATION AND SPIRITUALITY

Monika Nová¹

¹Univerzita Karlova, Husitská teologická fakulta, Pacovská 350/4, Praha 4,
140 21, Česká republika

Abstrakt

Autorka mapuje klíčové momenty ve spirituálním vývoji dítěte mladšího školního věku. Dále identifikuje a analyzuje spirituální aspekty ve výchově a vzdělávání s ohledem na latentní povahu spirituality v současné době. Příspěvek bude reflektovat a odpovídat na otázku, zda si pedagogové uvědomují důležitost spirituálních aspektů ve vzdělání a výchově a taktéž duchovního prožívání dětí. Pomocí výpovědí respondentů byl analyzován způsob vzdělávání a výchovy v dimenzi spirituální.

Hlavní výzkumná otázka: Uvědomují si učitelé důležitost spirituálních aspektů ve výchově a duchovního prožívání dětí? Zvolenou metodou byl kvalitativní výzkum a použitá technika polostrukturovaných rozhovorů a focus group. Otázky byly volně inspirovány složkami spirituality. Výběrový vzorek byl vybrán ze základního souboru, jenž je tvořen učiteli čtyř základních škol a čtyř středních škol v České republice.

Z uvedených rozhovorů jednoznačně vyplývá důležitost, kterou dotazovaní respondenti přikládají spirituálním aspektům výchovy a duchovnímu prožívání dětí. Pokud je dítě vybaveno schopností reflexe spirituální povahy života, lze předpokládat, že tato schopnost se mu stane určitou záštitou při řešení důležitých životních situací. Mladší školní věk může být rovněž významný ve smyslu náboženského vývoje, resp. v kontextu s přijetím konkrétního náboženství a s ním souvisejících zvyklostí. Dítě v tomto věku přijímá a tzv. vstřebává předkládanou náboženskou nauku, role a související činnosti většinou ochotně, a projevuje zájem o konkrétní náboženské příběhy

a dogmata. Spirituální dimenze je pro člověka důležitá, je pro něj oporou, kterou neztratí, ani když se z jeho života odstraní různé vnější možnosti. Je součástí lidského bytí, je to potenciál, který může být v průběhu lidského života různým způsobem rozvíjen a může se také měnit. Může pomoci při hledání životního smyslu a umožňuje strukturovat jednotlivé fáze života.

Abstract

Mapping the pivotal moments in the spiritual development of children in their early school age, the author seeks to identify and analyze the spiritual aspects of education, taking into account the latent quality of contemporary spirituality. Having examined the subject, the paper tries to find out whether the staff of school are sufficiently aware of the importance that the spiritual aspects may have for the children's education and their spiritual perception.

Bibliografie / Bibliography

- Fontana, D. (1999). *Cesty ducha v moderním světě: možnosti duchovního růstu z pohledu psychologie a spirituálních tradic*. Vyd. 1. Praha: Portál.
- Fowler, J. W. (1981). *Stages of Faith*. San Francisco: Harper & Row.
- Radková, L. *Religiozita a spiritualita v sociálnej práci*. Bratislava: GaK.

Kontakt / Contact

PhDr. Monika Nová, Ph.D.: monika.nova@htf.cuni.cz

MODERNÝ UČITEĽ – PROBLÉM ČI VÝZVA

MODERN TEACHER – PROBLEM OR CHALLENGE

Nikola Paštrnáková¹

¹Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Odbor speciální pedagogika,
Poříčí 7, Brno 603 00, Česká republika

Abstrakt

Modernizácia školstva prebiehajúca vo vyučovaní je aktuálnou požiadavkou každej krajiny, ktorá chce stabilný a dobrý vzdelávací systém. Prostredníctvom prehľadovej štúdie sme sa pokúsili získať informácie o kvalite školského systému, inovatívnych metódach a prvkoch modernizácie, ktoré krajiny do školstva zavádzajú. Preto sme sa zameriavali na hlavný cieľ a to modernizácia školstva a jej konkrétnu podobu v realite jednotlivých krajín. Prečo však nie každá krajina vie uplatniť prvky modernizácie? Je rozhodujúca politická situácia a prosperita krajiny? Rodič pre svoje dieťa vyžaduje kvalitný balík vzdelania, ktorý obnáša všeobecný prehľad a následné profilovanie vlastností, ktoré sú pre dané dieťa kľúčové, stredoškolský študent potrebuje správne nasmerovanie a rozvoj profesijných kompetencií a vysokoškolský študent kvalitu, ktorú adekvátne prenesie do svojho ďalšieho spoločenského pôsobenia. Každé obdobie ľudstva si vyžaduje zmeny, ktoré reagujú na aktuálne potreby a požiadavky ľudí. Akým smerom sa školstvo v krajine posunie, je doslova závislé na úsilí, akú krajina venuje školstvu. Avšak najväčším pilierom, ktorý teoretickú rovinu pretavuje do praktickej je učiteľ. Pretože aké bude školstvo je priamo úmerné faktu, akí sú a budú učitelia a pedagógovia. Aké možnosti ďalšieho vzdelávania sú poskytované učiteľom? Aká je ich podpora? Čo prinášajú svetové trendy v boji proti vyhoreniu a skvalitneniu pedagogickej profesie?

Odpoveď na výskumné otázky sme hľadali prostredníctvom prehľadovej štúdie a obsahovej analýzy dostupných publikácií a dokumentov. Po

definovaní výskumných otázok, ktoré by reflektovali náš záujem sme pristúpili k výberom textov, ktoré podliehali analýze. Bolo potrebné urobiť správny výber, aby sme redukovali množstvo dostupných textov, ktoré nie celkom odpovedali našemu záujmu. Následne sme pri výbere používali návrh kategórií pre analýzu autorov J. Hendla a J. Remra.

Prostredníctvom prehľadovej štúdie očakávame, že získame profil moderného učiteľa, ktorý využíva prvky modernizácie vo vyučovaní, ale aj na práci na vlastnom rozvoji a vzdelávaní. Vlastný rozvoj a vzdelávanie považujeme za kľúčové pri predchádzaní syndrómu vyhorenia.

Abstract

Basic information: The modernization of education in the teaching process is a current requirement of every country that wants a stable and good education system. Through an overview study, we tried to obtain information about the quality of the school system, innovative methods and elements of modernization that countries are introducing into education. Therefore, we focused on the main goal, namely the modernization of education and its specific form in the reality of individual countries. But why isn't every country able to apply elements of modernization? Are determining the political situation and prosperity of the country? A parent requires a quality education package for the child, which includes a general overview and subsequent profiling of the characteristics that are key for the child, the high school student needs the right direction and development of professional competencies and the university student needs quality that will be adequately transferred to further social action. Every humanity period requires changes that respond to the current needs and demands of people. The direction education takes in a country is literally dependent on the effort the country devotes to education. However, the biggest pillar that transforms the theoretical level into the practical one is the teacher. Because what education will be like is directly proportional to what teachers and pedagogues are and will be. What options for further education are provided to teachers? What is their support? What do the global trends in the fight against burning out and the improvement of the teaching profession bring? We sought answers to research questions through a review study and content analysis of available publications and documents. After defining research questions that would reflect our intent, we proceeded to texts selection that

were subject to analysis. It was necessary to make the right choice in order to reduce the amount of available texts that didn't quite correspond to our interest. Subsequently, we used the proposal of categories for the analysis of the authors J. Hendl and J. Remr.

Bibliografie / Bibliography

Hendl, J., & Remr, J. (2017). *Metody výzkumu a evaluace*. Praha: Portál.

Gavora, P. (1997). *Výskumné metody v pedagogice*. Bratislava: Vydavateľstvo UK.

Punch, K., F. (2008). *Úspěšný návrh výzkumu*. Praha: Portál.

Kontakt / Contact

Mgr. Nikola Paštrnáková: 454846@mail.muni.cz

VÝZKUM KVALITY VÝUKY ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ S VYUŽITÍM DIDAKTICKÝCH KAZUISTIK

RESEARCH INTO THE QUALITY OF TEACHING VOCATIONAL SUBJECTS USING CASE STUDIES

Pavel Pecina¹, Peter Marinič²

¹Mendelova univerzita, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5/665, Brno, 613 00, Česká republika

²Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta MU, Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Předložená empirická studie je věnována dosud málo zkoumané oblasti, a to využití didaktických kazuistik v rámci výzkumu kvality výuky odborných předmětů. V první části jsme uvedli teoretická východiska zkoumání kvality výuky a zakotvili téma do stávajícího systému výzkumů kvality výuky v oblasti didaktických kazuistik. Předmětem zájmu druhé části je shrnutí hlavních zjištění didaktické kazuistiky, realizované ve výuce odborného technického předmětů na střední odborné škole v Brně.

V první části byla využita analýza domácích a zahraničních informačních pramenů s následnou syntézou a vyvozením kritických závěrů a specifik v oblasti využití didaktických kazuistik ve výuce odborných předmětů. V druhé části byla využita případová studie (didaktická kazuistika) aplikovaná na výuku odborných předmětů na středních školách.

Hlavním výsledkem je charakteristika specifik využití didaktických kazuistik ke zkoumání kvality výuky v podmínkách výuky odborných předmětů. Dále potom prezentovaná jedna původní didaktická kazuistika ve výuce odborného technického předmětu.

Abstract

The presented empirical study is devoted to a hitherto little-researched area, namely the use of didactic case studies in the research of the quality of teaching professional subjects. The aim of the presented empirical study is to evaluate the possibilities of using didactic case studies in the teaching of vocational subjects at secondary schools and to present one didactic case study in the teaching of vocational technical subjects. The main research question is what are the specifics of the use of didactic case studies in the conditions of examining the quality of teaching professional subjects.

Bibliografie / Bibliography

- Helmke, A. *et al.* (2007). *Der Ratingbogen der DESI-Videostudie*. Dostupné z: http://www.unilandau.de/helmke/download/index_buch.php.
- Hrmo, R., & Krpálková, K. (2010). *Zvyšovanie kvality vyučovacieho procesu*. Bratislava: Slovenská technická univerzita.
- Janík, T. *et al.* (2016). *Kvalita (ve) vzdělávání obsahově zaměřený přístup ke zkoumání a zlepšování výuky*. Brno: PdF MU.
- Slavík, J. *et al.* (2017). *Transdisciplinární didaktika: o učitelském sdílení znalostí a zvyšování kvality výuky napříč obory*. Brno: Masarykova univerzita.
- Vaněček, D. *et al.*, (2016). *Didaktika technických odborných předmětů*. Praha: ČVUT.

Kontakt / Contact

Mgr. Pavel Pecina, Ph.D.: pavel.pecina@mendelu.cz
Ing. Peter Marinič, Ph.D.: marinic@ped.muni.cz

ZVYŠOVANIE KVALITY DOPLŇUJÚCEHO PEDAGOGICKÉHO ŠTÚDIA PROSTREDNÍCTVOM VZDELÁVANIA CVIČNÝCH UČITEĽOV

IMPROVING THE QUALITY OF ADDITIONAL PEDAGOGICAL STUDY BASED ON THE EDUCATION OF TEACHER TRAINING MENTORS

Daniela Petříková¹, Tatiana Varadyová¹

¹Technická univerzita v Košiciach, Katedra inžinierskej pedagogiky,
Němcovej 32, 040 01 Košice, Slovenská republika

Abstrakt

Katedra inžinierskej pedagogiky (KIP) Technickej univerzity v Košiciach zabezpečuje vzdelávanie budúcich učiteľov profesijných predmetov na zmluvných stredných odborných školách (SOŠ) prostredníctvom doplňujúceho pedagogického štúdia (DPŠ). V snahe neustáleho zvyšovania kvality poskytovaného vzdelávania na DPŠ sa KIP v rámci svojich aktivít snaží zameriavať aj na posilňovanie dôvery a skvalitňovanie vzájomnej spolupráce s cvičnými učiteľmi, ktorí sa podieľajú na výučbe budúcich učiteľov najmä prostredníctvom usmerňovania a hodnotenia ich pedagogickej praxe. Cviční učitelia majú obrovský vplyv na trend vývoja odborného vzdelávania. V kontexte zmien 21. storočia a digitálnej revolúcie sa menia nároky na kompetentnosti učiteľov profesijných predmetov. KIP zdieľa názor, že je nevyhnutné pomáhať im pri konfrontácii s novými trendmi a zmenami v oblasti odborových didaktík. V poskytnutí podpory cvičným učiteľom vidí KIP jednu z aktuálnych výziev v súvislosti so zvyšovaním kvality vzdelávania budúcich učiteľom. Považujeme to za jeden z cieľov svojich aktivít a snažíme sa podchytiť ho aj prostredníctvom projektu KEGA, ktorého realizáciu pripravujeme. Cieľom a prínosom príspevku je poukázať na nevyhnutnosť rešpektovania viacerých aspektov práce cvičného učiteľa a to aj v súvislosti

s ich celoživotným vzdelávaním prostredníctvom návrhov z pohľadu empirického skúmania a praktických skúseností.

Príspevok má popisný, teoreticko-empirický charakter. Zameriava sa na deskripciu teoretických poznatkov problematiky týkajúcej sa cvičných učiteľov SOŠ a ich vplyvu na vzdelávanie budúcich učiteľov v podmienkach slovenskej legislatívy. Komparácia je smerovaná k porovnateľnej situácii v Českej republike. Empirická zložka je zastúpená opisom realizovanej doterajšej spolupráce a náčrtom možnej budúcej (projektovo riadenej) spolupráce KIP s cvičnými učiteľmi, čo sú zároveň ťažiskové prvky príspevku.

Príspevok, ako súčasť prípravy projektu a jeho realizácie, by mal reflektovať aktuálnu situáciu v problematike cvičných učiteľov a mal by viesť k systematizácii tak poznatkov v predmetnej oblasti, ako aj k zosúladeniu možných budúcich postupov. Tie povedú k aktívnejšej spolupráci s cvičnými učiteľmi, a tým k hlbšej previazanosti kooperácie v oblasti vzdelávania na DPŠ. Príspevok prispeje ku vytvoreniu základov pre šandardizáciu kvality pedagogickej praxe študentov DPŠ na KIP TUKE.

Abstract

The Department of Engineering Education of the Technical University in Košice provides education for future teachers of vocational subjects at contracted secondary vocational schools through additional pedagogical education. As part of its activities, the Department of Engineering Education focuses on strengthening trust and improving mutual cooperation with teacher training mentors, in an effort to constantly improve the quality of education provided in the additional pedagogical education program. Teacher training mentors participate in the teaching of future teachers mainly through the guidance and evaluation of their pedagogical practice, so they have a huge impact on the trend of vocational education development. It is essential that their work is constantly improved, given the changing demands on the competencies of vocational teachers in the context of the changes of the 21st century and the digital revolution. The Department of Engineering Education shares the view that it is essential to assist teacher training mentors in confronting new trends and changes in the field of vocational didactics. We see one of the current challenges in improving the quality of education for future teachers in providing support for teacher training mentors. We consider this to be one of the goals of our activities and we also try to capture it through the KEGA project,

the implementation of which we are preparing. The aim and contribution of the paper is to point out the need to accept several aspects of the work of teacher training mentors, even in connection with their lifelong learning through proposals from the point of view of empirical research and practical experience. The paper has a descriptive, theoretical-empirical character. It focuses on the description of theoretical knowledge of issues related to secondary school teachers and their impact on the education of future teachers in the conditions of Slovak legislation. The comparison is aimed at a comparable situation in the Czech Republic. The empirical component is represented by a description of the implemented cooperation so far and an outline of possible future (project-driven) cooperation of KIP with teacher training mentors, which are also the central elements of the paper. The contribution, as part of the project preparation and its implementation, should reflect the current situation in the field of teacher training mentors and should lead to the systematization of knowledge in the subject area, as well as to the harmonization of possible future procedures. These will lead to a more active cooperation with teacher training mentors, and thus to a deeper connection of cooperation in the field of education with additional pedagogical education. The paper will contribute to the creation of a basis for standardizing the quality of pedagogical practice of students of additional pedagogical education at the Department of Engineering Education of the Technical University in Košice.

Bibliografie / Bibliography

- Černotová, M. (2016). *Manuál pre cvičných učiteľov k pedagogickej praxi*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.
- Horácková, M., & Kamanová, L. (2013). Profesní příprava učitelů pro výuku na středních odborných školách s akcentem na pedagogickou praxi. In Hlaďo, P., & Danielová, L. (eds.), *Profese učitele odborných předmětů* (45–63). Brno: Konvoj.
- Kosová, B., Tomengová, A. et al. (2015). *Profesijná praktická príprava budúcich učiteľov*. Banská Bystrica: Belianum.
- Maňák, J. (2011). K problému teorie a praxe v pedagogice. *Pedagogická orientace*, 21(3), 257–271.
- Slavík, M., & Zounková, J. (2013). Celoživotní vzdělávání učitelů a ředitelů cvičných škol. In Danielová, L. et al (eds.), *Celoživotní učení v podmínkách středních a vysokých škol*. Brno: Mendelova univerzita.

Kontakt / Contact

Ing. Daniela Petříková, PhD.: daniela.petrikova@tuke.sk

Ing. Tatiana Varadyová, PhD.: tatiana.varadyova@tuke.sk

STRATÉGIE A METÓDY V PRÁCI SO ŠTUDENTMI SO ŠPECIFICKÝMI POTŘEBAMI

STRATEGIES AND METHODS IN WORKING WITH STUDENTS WITH SPECIFIC NEEDS

Miroslav Poláček¹

¹Slovenská poľnohospodárska univerzita, Fakulta ekonomiky a manažmentu,
Centrum pedagogiky a psychológie, Štúrova 51, 949 59 Nitra, Slovenská
republika

Abstrakt

Vysoké školy majú povinnosť vytvárať všeobecne prístupné akademické prostredie a vytvárať zodpovedajúce podmienky štúdia aj pre študentov so špecifickými potrebami. Títo študenti, bez toho, aby boli znížované nároky na ich študijný výkon, majú nárok na rôzne podporné služby. Medzi nimi napríklad využívanie špeciálnych pomôcok, bezbariérový prístup, individuálne vzdelávacie postupy, individuálny prístup učiteľov, poradenstvo, a pod. Podpora študentov so zdravotným znevýhodnením sa má zabezpečovať za pomoci univerzitných a fakultných koordinátorov v spolupráci s učiteľmi. V tejto súvislosti poukazujeme na dôležitosť poznania vhodných stratégií a metód.

V metodologickej časti navrhujeme efektívne metódy a stratégie v práci so študentmi so špecifickými potrebami. V našich návrhoch vychádzame z teoretických zdrojov, ale aj z praktických skúseností koordinátorov Slovenskej poľnohospodárskej univerzity v Nitre.

Výstupom nášho príspevku je návrh efektívnych stratégií a metód, ktorých využívanie môže učiteľom výrazne zefektívniť prácu so študentmi so špecifickými potrebami. Poukazujeme tiež na dôležitosť ďalšieho vzdelávania učiteľov v tejto oblasti, spolupráce s príslušnými koordinátormi, využívania poradenských služieb a budovania špeciálnych univerzitných centier.

Abstract

Universities have a duty to create a generally accessible academic environment and to create appropriate study conditions for students with special needs. These students, without being reduced in terms of their study performance, are entitled to various support services. Among them, for example, the use of special aids, barrier-free access, individual educational procedures, individual approach of teachers, counseling, etc. Support for students with disabilities should be provided with the help of university and faculty coordinators in cooperation with teachers. In this context, we point out the importance of knowing appropriate strategies and methods.

Bibliografie / Bibliography

- Lopúchová, J. *et al.* (2016). *Stratégie vzdelávania študentov so špecifickými potrebami na vysokých školách*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislavě.
- Šeben Zatková, T. *et al.* (2015). *Vybrané kapitoly z vysokoškolskej pedagogiky*. Nitra: SPU v Nitre.

Kontakt / Contact

PhDr. Miroslav Poláček, PhD.: miroslav.polacek84@gmail.com

EFEKTIVITA ONLINE VÝUKY

THE EFFECTIVENESS OF ONLINE TEACHING

Věra Radváková¹

¹Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta informatiky a statistiky, nám.
W. Churchilla 4, 130 67 Praha 3, Česká republika

Abstrakt

Kvůli pandemii způsobené novým koronavirem dočasně zavřely školy v mnoha zemích. V České republice se výuka přesunula z učeben a poslucháren do internetového prostředí. Online výuka sice není novinkou, ale náhlý přechod ze školní docházky na plně virtuální vyučování často žáky i učitele zaskočil. Autorka v příspěvku analyzuje, jak žáci středních škol vnímají efektivitu online výuky. Dotýká se také otázky, zda je v rámci tohoto způsobu vyučování stále nejvýraznější osobnost učitele. Vychází z dotazníkového šetření a z vlastní interpretace studentských slohových prací.

Výzkum je založen na dotazníkovém šetření, řízených rozhovorech, komparaci mezinárodních zkušeností a interpretaci studentských prací.

Online výuka sice není novinkou, ale náhlý přechod ze školní docházky na plně virtuální vyučování mohl často žáky i učitele zaskočil. Žáci ve větší míře upřednostňují klasickou výuku. Učitelé výhradně upřednostňují klasickou výuku, čas strávený na online výuku je delší a efektivita menší.

Abstract

In many countries schools closed because of the pandemic caused by the new coronavirus. In the Czech Republic school education has moved from classrooms and auditoriums to the viral space. Online education isn't a completely new thing, but many students and teachers have been surprised

by the fast transition. The author of the paper analyses whether secondary school students consider online education as effective. She asks if the role of teacher still remains dominant. The paper is based on interrogatory research and on an interpretation of essays by secondary school students.

Bibliografie / Bibliography

Rohlíková, L., Topinka, J. (2020). *Online výuka v čase pandemie*. Plzeň: ZČU.

Radváková, V., Loster, T., Mazouch, P. *Metody vědecké práce*. Praha: Oeconomica.

Kontakt / Contact

PhDr. Věra Radváková, Ph.D.: vera.radvakova@vse.cz

ROZVOJ DIGITÁLNYCH KOMPETENCIÍ ŠTUDENTOV STREDNYCH ŠKÔL

DEVELOPMENT OF DIGITAL COMPETENCIES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS

Ľudmila Rumanová¹

¹Vysoká škola DTI Dubnica nad Váhom, Sládkovičova 533/20 018 41, Dubnica nad Váhom, Slovenská republika

Abstrakt

Digitálna kompetencia je nevyhnutná pre vzdelávanie, prácu a aktívnu účasť na dianí v spoločnosti. Z tohto dôvodu je celoživotný rozvoj digitálnych kompetencií dôležitý. Pre školské vzdelávanie je okrem chápania samotnej kompetencie rovnako dôležité aj vedieť, ako ju rozvíjať. Učitelia si musia uvedomiť, že digitálna kompetencia pomáha zvládať iné kľúčové kompetencie, ako je komunikácia, jazykové zručnosti alebo základné zručnosti. V článku venujeme pozornosť najmä oblasti kľúčových kompetencií študentov stredných škôl, otázkam rozvoja ich digitálnych kompetencií, ale tiež základným vedomostiam, zručnostiam a postojom študentov k týmto kompetenciám. Zaoberáme sa metódami a formami výučby, ktoré by mali učitelia zvoliť pri vzdelávaní s cieľom dosiahnuť digitálne kompetencie študentov stredných škôl.

Rozvíjaním kľúčových kompetencií vo výučbe pripravuje učiteľ študentov na celoživotné vzdelávanie a na ich uplatnenie sa v reálnom živote európskeho priestoru, aby pre človeka bol život učením sa a učenie sa životom.

Digitálne technológie hrajú dôležitú úlohu v poznávacom procese našich študentov. Menia charakter vzťahu medzi učiteľom a študentom a ponúkajú možnosti pre podporu každej etapy vyučovacieho procesu. Môžeme ich využiť nielen na rozvoj digitálnej gramotnosti, ale aj ostatných kľúčových

kompetencií. Úloha moderného učiteľa si vyžaduje i neustále sabavzdelávanie, spoznať potenciál inovatívnych vyučovacích metód a hľadať vhodné nástroje pre ich zakomponovanie do vyučovania.

Abstract

Due to the dynamic development of technologies, rapid lifestyle changes and the explosion of information, there is a tendency in all developed countries as well as in our country to develop competences in the field of information and communication technologies (digital competencies), performing a variety of activities. They are designed to address a variety of challenges and achieve diverse goals in different areas of human activity: school, work and personal and social life. Without digital literacy, one cannot do today.

Bibliografie / Bibliography

- Blaško, M. (2010). *Úvod do modernej didaktiky I. (Systém tvorivo-humanistickej výučby)*. Košice: KIP TU.
- Blaško, M. (2013). *Kvalita v systéme modernej výučby*. Košice: KIP TU.
- Petlák, E. (2016). *Všeobecná didaktika*. Bratislava: IRIS.
- Turek, I. (2005). *Inovácie v didaktike*. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum.
- Turek, I. (2014). *Didaktika*. Bratislava: Wolters Kluwer.

Kontakt / Contact

PaedDr. Ľudmila Rumanová: Ludmila.Rumanova@azet.sk

UČITELSTVÍ PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ – ROZVOJ KOMPETENCÍ PRO PROFESNÍ ŽIVOT

TEACHING PRACTICAL TRAINING – DEVELOPMENT OF COMPETENCIES FOR PROFESSIONAL LIFE

Čestmír Serafín¹

¹Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, Katedra technické a informační výchovy, Žižkovo nám. 5, Olomouc, Česká republika

Abstrakt

Současný stav absolventů odborných škol je České republice často spojován snedostatečnými znalostmi a dovednostmi, a to zejména v oborech vyžadujících manuální zručnost a kreativitu. Podle zaměstnavatelů absolventi postrádají znalosti daného oboru i znalosti reálného pracovního prostředí. Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku má své absolventy vybavit pedagogickými kompetencemi, tak, aby jejich budoucí žáci byli na odbornou praxi připraveni po všech potřebných stránkách. Učitelům vedoucím odborný výcvik má dát kompetence, jak co nejefektivněji předávat praktické znalosti a dovednosti z oboru. Příprava učitelů praktického vyučování a odborného výcviku po pedagogické i odborné stránce, zvláště v době čtvrté průmyslové revoluce, robotizace a digitalizace, nemůže být, jako tomu bylo doposud – jen pedagogika, psychologie, speciální pedagogika, ale především také v rozvoji technologických kompetencí. Dnešní učitel praktického vyučování tak nevystačí se znalostmi, se kterými vycházel se střední školy a dovednostmi, které se naučil v praxi. Příprava tohoto učitele musí být tedy více komplexní.

Při zpracování byly užity především informační prameny, nesoucí charakter teoretických metod pedagogického výzkumu. Prováděna byla klasifikační a vztahová analýza zejména vzdělávací dokumentace a ve studiu publikovaných vědeckých statí, i kurikulárních dokumentů. Excerpované

poznatky byly podrobeny komparativní analýze a kritickému hodnocení s cílem uspořádat je do souvislostí rámce v kontextu přípravy budoucích učitelů. Ve vybraných částech byla uplatněna snaha popisovat problémy spojené s fenomény, které se vyskytují ve společnosti, resp. mající vliv na vzdělávací teorii a následnou praxi s akcentem na výuku odborných předmětů.

Digitalizace je součástí našeho života a neodmyslitelnou budoucností pracovního trhu, který postrádá již v současné době velké množství kvalifikovaných zaměstnanců. Nedostatek kvalifikovaných pracovních sil znamená pokles či i ztrátu konkurenceschopnosti mnoha firem a zvláště citelné je to u technických oborů. Moderní přístupy ke vzdělávání a pružnost českého školství jsou základním kamenem, který je schopen tento problém řešit. Rychle se vyvíjející digitální ekonomika způsobuje, že trh práce se mění tak rychle, že jeho podobu v dlouhodobém horizontu lze jen těžko předvídat. Česká republika proto musí být schopna pružně reagovat na jakoukoliv variantu vývoje a k tomu musí být pochopitelně odborně připraveni vzdělávatelé.

Abstract

The current state of vocational school graduates is often associated with insufficient knowledge and skills in the Czech Republic, especially in areas requiring manual dexterity and creativity. According to employers, graduates lack knowledge of the field and knowledge of the real working environment. Teaching practical teaching and training should equip graduates with pedagogical competences so that their future pupils are prepared for professional practice in all necessary aspects. VET teachers should have the most effective transfer of practical knowledge and skills in the field. The preparation of teachers of practical education and training, both pedagogically and professionally, especially during the fourth industrial revolution, robotics and digitization, cannot be, as has been the case, only pedagogy, psychology, special education, but above all the development of technological competences. Today's practical teaching of teachers is not enough to teach high school teachers and the skills they have learned in practice. Therefore, the preparation of this teacher must be more complex.

Bibliografie / Bibliography

- Dvořáček, J. (2005). *Pedagogika pro učitele odborných předmětů*. Praha: Oeconomica.
- IPPS. *Digitální Česko 2018 – panel Vzdělávání pro 21. století. Mezinárodní konference Institutu pro politiku a společnost a ELF – Praha*. (2018). Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=MpesfjV16zg&t=2665s>.
- Odborné vzdělávání v Německu. *Duální systém*. ČNOPK. (2011). Dostupné z: <https://souepl.cz/wp-content/uploads/2016/10/du%C3%A1ln%C3%AD-syst%C3%A9m.pdf>.
- Vališová, A., Kasíková H., & Bureš, M. (2011). *Pedagogika pro učitele*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada.
- Zachová, A. (2017). *Nová agenda dovedností pro Evropu*. Euraktiv.cz. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/linksdossier/nova-agenda-dovednosti-pro-evropu-factsheet/>.

Kontakt / Contact

doc. Ing. Čestmír Serafin, Dr.: cestmir.serafin@upol.cz

VOLBA ZÁVĚREČNÝCH PRACÍ BUDOUCÍCH UČITELŮ ODBOBNÝCH PŘEDMĚTŮ A PRAKTICKÉHO VYUČOVÁNÍ

CHOICE OF FINAL THESES OF FUTURE TEACHERS FOR SPECIALIZED SUBJECTS AND PRACTICAL TRAINING

Nikola Straková¹

¹Vysoká škola DTI – DTI University, Sládkovičova 533/20 , 018 41 Dubnica nad
Váhom, Slovenská republika

Abstrakt

Téma volby závěrečných prací budoucích učitelů odborných předmětů a praktického vyučování má za cíl zjistit, zda jsou závěrečné práce spíše formální nutností k získání požadované kvalifikace nebo současně vedou k obohacení výuky a její kvality prostřednictvím učitele. Provedené průzkumné šetření se zaměřuje na skutečnost, jestli je volba tématu závěrečných prací nahodilá nebo promyšlená aktivita a jestli je při ní zvažován budoucí přínos, zajímavost a podnětnost závěrečné práce. Dále je v rámci průzkumu zjišťována oblast, do které vybrané téma patří, jaké výzkumné metody jsou pro závěrečnou práci zvažovány a jaký má student přehled o vhodných informačních a literárních zdrojích vztahujících se k jejich budoucí závěrečné práci. Volba tématu závěrečné práce je úzce svázána i s volbou vedoucího práce. Vybírá si student nejdříve téma své závěrečné práce a podle něj vedoucího práce, nebo je to naopak? Otázkou přínosu závěrečné práce by se měl zabírat každý vysokoškolský student, přičemž budoucí učitelé mají tu výhodu, že prostřednictvím vlastní osoby mohou propojit osvojenou teorii s praxí a zvýšit tak kvalitu vyučovacího procesu, školy potažmo celého oboru.

Průzkum je proveden prostřednictvím dotazníkového šetření. Dotazování proběhlo na Masarykově univerzitě u studentů oboru Učitelství odborných

předmětů a Učitelství praktického vyučování v roce 2019 a 2020. Dotazník je distribuován také na Slovensku u studentů Dubnického technologického institutu v Dubnici nad Váhom v bakalářském studijním oboru Učitelství praktické přípravy. Vzhledem k aktuálním omezením v rámci Koronavirové krize není jistá návratnost Slovenských dotazníků. Pokud ale budou tyto výsledky k dispozici bude provedena vzájemná komparace výsledků.

Od průzkumného šetření se očekává zjistit, jestli je volba tématu závěrečných prací nahodilá nebo promyšlená aktivita a jestli je při ní zvažován budoucí přínos, zajímavost a podnětnost závěrečné práce. Dále do které oblasti témat zvolená závěrečná práce bude patřit (čemu se práce bude věnovat), jaké výzkumné metody jsou pro závěrečnou práci zvažovány a jaký má student přehled o vhodných informačních a literárních zdrojů vztahujících se k jejich budoucí závěrečné práci. V neposlední řadě má dotazník objasnit, podle čeho si student volí svého vedoucího práce, případně jestli není prvotní spíše volba vedoucího práce a až poté tématu práce.

Abstract

The topic of choosing the final theses of future teachers for specialized subjects and practical training aims to find out whether the final theses are more of a formal necessity to obtain the required qualification or at the same time lead to the enrichment of teaching and its quality through the teacher. The conducted exploratory survey focuses on the fact whether the choice of the topic of the final thesis is a random or well-thought-out activity and whether the future benefits, interest and stimulus of the final thesis are considered. Furthermore, the survey identifies the area to which the selected topic belongs, what research methods are considered for the final thesis and if the student has an overview of appropriate information and literary sources related to their future final thesis. The choice of the topic of the final thesis is closely linked to the choice of its supervisor. Does the student first choose the topic of his / her final thesis and, according to him/her the supervisor, or is it the other way around? The question of the contribution of the final thesis should be addressed by every university student, while future teachers have the advantage that through their own person they can connect the acquired theory with practice and thus increase the quality of the teaching process, schools and maybe the whole field of study.

Bibliografie / Bibliography

- Pecina, P., & Straková, N. (2019). Inovace výuky didaktik v odborném vzdělávání na pedagogické fakultě Masarykovy univerzity. In *13. mezinárodní vědecká konference Didaktická konference 2019* (s. 84–98). Brno: Masarykova univerzita Pedagogická fakulta Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání Katedra matematiky.
- Straková, N. (2019). Analýza diplomových prací v oboru Učitelství odborných předmětů pro střední odborné školy – první výzkumná sonda. In *13. mezinárodní vědecká konference Didaktická konference 2019* (s. 110–115). Brno: Masarykova univerzita Pedagogická fakulta Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání Katedra matematiky.

Kontakt / Contact

Bc. Ing. Nikola Straková: n.kudrfalcova@seznam.cz

PROFESNÍ PŘESVĚDČENÍ ZAČÍNÁJÍCÍCH UČITELŮ NA POZADÍ JEJICH ŽIVOTNÍCH PŘÍBĚHŮ

PROFESSIONAL BELIEFS OF BEGINNING TEACHERS ON THE BACKGROUND OF THEIR LIFE STORIES

Jaroslava Ševčíková¹, Jitka Plischke¹, Štefan Chudý¹

¹Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, Ústav pedagogiky
a sociálních studií, Žižkovo nám. 5, Olomouc 771 40, Česká republika

Abstrakt

Studie realizovaná biografickým designem na pozadí životního příběhu si klade následující otázky: Jaká je geneze fenoménu profesní přesvědčení u začínajícího učitele, jaký je jeho obsah a jaký má smysl pro začínajícího učitele? Profesní přesvědčení zde tentativně definujeme jako: „víru v profesi i jednotlivce v ní obstat“ (Ševčíková & Plischke, 2020). Začínajícího učitele definujeme dle Chudého a Neumeistra (2014, s. 23) jako učitele do tří let praxe. Cílem studie je zjistit, zda v životním příběhu učitele nacházíme odkazy na fenomén profesní přesvědčení, na jeho genezi, obsah, ale hlavně na jeho význam pro učitele; na to, jak začínající učitel popisuje, analyzuje a reflektuje prožitou zkušenost s tímto fenoménem (Kropáč, Peng, & Chudý). Následným dlouhodobým cílem výzkumného záměru je využití získaných poznatků v praxi, pro zkvalitnění procesů v rámci uvádění začínajících učitelů do profese (Vítečková, 2018, s. 87). Nejprve ale považujeme za nutné tento fenomén identifikovat, popsat, analyzovat a interpretovat co nejširší škálou přístupů a metod pedagogického výzkumu.

Výzkum je realizován v kvalitativním designu, na pozadí narativní biografie „life story“, a je součástí longitudinálního výzkumného záměru s názvem: „Vybrané aspekty formování profesního přesvědčení začínajících učitelů“, který pracuje s daty z terénu od roku 2005. Předložená studie byla provedena jako kontrolní, se záměrem ověřit, zda bude narativní

analýzou dosaženo shodných výstupů, jako při využití technik zakotvené teorie. Zapojili se čtyři respondenti, začínající učitelé, kteří popsali metodou autonomního psaní, bez zásahu výzkumníka, svou profesní dráhu v rámci životního příběhu. Data byla sycena hloubkovými rozhovory orientovanými na problém. Ústřední výzkumné zadání znělo: Vypovězte svůj životní příběh na cestě za profesí učitele, zdůrazněte pro vás závažné momenty a popište (analyzujte) své prožitky při nich. Data byla zpracovávána narativní analýzou, s cílem rozkrýt profesní příběhovou linku „s esencí prožitých zkušeností“ (Hendl, 2016, 131) s jejími významnými zastaveními, a ta pak interpretovat ve spolupráci výzkumník-respondent, v kontextu narativního přístupu, se zaměřením na fenomén profesní přesvědčení začínajícího učitele.

Začínající učitel reflektuje fenomén profesní přesvědčení jako víru v profesi i v sebe v ní obstát. Pojmenování fenoménu není vždy jednoznačné: profesní přesvědčení, bývá uváděno i jako profesní víra. Generováno je ve dvou dimenzích. První reprezentuje především víru v profesi – a profiluje se ve složce stabilní, integrované do učitelovy osobnosti. Druhá dimenze reprezentuje víru v sebe a v to, že v profesi učitel ob stojí – a profiluje se do složky dynamické, epizodní, utvářející a formující se každodenně, hlavně v rámci edukační reality. Obsahem fenoménu pak je veškeré „profesní vybavení“ stále i epizodní, vše co učitel zná, umí, ale i to, jak sebe a své výkony reflektuje, i jakých se mu dostává reakcí okolí. To vše ovlivňuje obsah fenoménu. Jaký smysl profesnímu přesvědčení učitelé přikládají? Ukazuje se, že zásadní, opírají se o něj v každodenní praxi, kde je jim oporou, pokud je dostatečně silné, či přítěží, pokud je slabé a nestabilní.

Abstract

The submitted study is carried out in a biographical design against the backdrop of a life story and asks the following questions: What is the genesis of the professional beliefs phenomenon of a beginning teacher, what is its content and what is the point for him? The aim of the study is to verify whether in the life story of the teacher we find references to the phenomenon of professional beliefs, its formation, content, but mainly to its significance for teacher, and how the beginning teacher describes, analyzes and reflects the experience of this phenomenon. Here we define

professional beliefs as a belief in the profession and the individual to succeed in it. We define a beginning teacher as a teacher within three years of practice. We consider it necessary to identify, describe, analyze and interpret the phenomenon by the widest possible range of approaches and methods of educational research. The research is carried out in qualitative design and is part of a longitudinal research plan entitled “Selected aspects of formation of professional beliefs of beginning teachers” that has been working with field data since 2005. This study was carried out as a control, with the intention to test whether the same results will be achieved by narrative analysis as by using grounded theory techniques. Four respondents are involved, beginning teachers who have described their career path within the life story without the intervention of the researcher using the autonomous writings method. The data was saturated with problem-oriented in-depth interviews. The data obtained show that the beginning teacher reflects the phenomenon of professional beliefs as a belief in the profession and and as belief in itself to succeed in it. It is generated in two dimensions (components). The first represents the belief in the profession – and is profiled in a stable component integrated into the teacher’s personality. The second dimension represents the belief in oneself and the fact that the teacher succeed in the profession – and is profiled into a dynamic, episodic and shaping component on a daily basis, mainly within the educational reality. The content of the phenomenon is all the „professional equipment“ permanent and episodic, everything the teacher knows. What meaning do teachers attach to professional beliefs? It turns out to be essential, based on it in everyday practice where is support if it is strong enough, or a burden if it is weak and unstable.

Bibliografie / Bibliography

- Hendl, J. (2016). *Kvalitativní výzkum. Základní teorie, metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Chudý, Š., & Neumeister, P. (2014). *Začínající učitel a zvládanie disciplíny v kontexte 2.stupňa základnej školy*. Brno: Paido.
- Kropáč, J., Peng D., & Chudý, Š. (2019). The Professional Identify Construction of the Beginning Teachers in Higher Education. In Soriano Ayala, E., & Caballero Cala, V. *El valor de la educación en una sociedad culturalmente diversa*. Almería: Universidad de Almería.

- Ševčíková, J., & Plischke, J. (2020). Vybrané aspekty profesního přesvědčení začínajících učitelů. e-Pedagogium, úspěšně ukončeno recenzní řízení.
- Vítečková, M. (2018). Začínající učitel: jeho potřeby a uvádění do praxe. Brno: Paido.

Kontakt / Contact

PhDr. Jaroslava Ševčíková: jaroslava.sevcikova01@upol.cz

PhDr. Jitka Plischke, Ph.D.: jitka.plischke@upol.cz

doc. Mgr. Štefan Chudý, Ph.D.: stefan.chudy@upol.cz

BUDOVÁNÍ STŘEDNÍHO ODBORNÉHO ŠKOLSTVÍ V ČESKOSLOVENSKU V ÉŘE STALINISMU

BUILDING SECONDARY TECHNICAL SCHOOLS IN CZECHOSLOVAKIA IN THE ERA OF STALINISM

Michal Šimáně¹, Lenka Kamanová¹

¹Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání, Oddělení sociálních věd, Zemědělská 5/1665, 613 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Pád nacismu a s ním spojený konec druhé světové války v Evropě kromě úlevy milionům obyvatel přinesl také nové výzvy v podobě poválečné obnovy života v mnoha oblastech společnosti. Vedle konsolidace politických poměrů, řešení hospodářských, sociálních či kulturních otázek, důležitou roli v mnoha státech hrála i otázka obnovy a nového směřování odborného školství. V tomto směru nebylo výjimkou ani obnovené Československo, jehož území bylo z větší části osvobozeno Rudou armádou Sovětského svazu v květnu roku 1945. Jak se brzy ukázalo, jednalo se o jeden z mnoha momentů, který zásadně ovlivnil vývoj (nejenom) československého odborného školství v dalších letech, ba desetiletích. Hlavním cílem našeho příspěvku je na základě zejména dobové legislativy, článků z dobových periodik a dalších zdrojů představit vývoj tohoto typu škol v Československu. Problematiku přitom sledujeme v období od konce druhé světové války do konce padesátých let. Jedná se o období, pro které je charakteristická obecně výrazná vazba československého státu na Sovětský svaz a zároveň snaha o upevnění politické moci Komunistické strany Československa, kterou získala v Československu politickým pučem v únoru 1948.

Autoři proměnu středního odborného školství sledují na pozadí významných historických milníků vývoje československé společnosti. V této

souvislosti si kladou například otázku, jakým způsobem bylo střední odborné školství formováno po roce 1948, kdy Komunistická strana Československa získala veškerou politickou i administrativní moc? Jaké společenské okolnosti vedly k utváření tohoto typu škol a jaké byly důsledky úzké a zároveň nekritické orientace Československa na Sovětský svaz při budování odborného školství? Příspěvek je založen zejména na analýze dobových legislativních dokumentů a dobových periodik jako např. Odborná škola či Nová škola. Příspěvek je dílčím výsledkem projektu s názvem Střední odborná škola v socialistickém Československu pohledem dějin každodennosti. Orálně historické rozhovory s učiteli (GAČR, č. 19-24776S).

Výsledky našeho výzkumu ukazují projevy a dopady úzké a zároveň nekritické orientace socialistického Československa na Sovětský svaz a novou hospodářskou politiku Komunistické strany Československa v průběhu 50. let 20. století. V oblasti odborného vzdělávání v této době došlo k významným změnám nejen v souvislosti se snahou napodobit vzdělávací systém Sovětského svazu, ale i přeorientováním československého hospodářství z tradičního spotřebního průmyslu na těžký průmysl. Lze se přitom domnívat, že právě toto období předznamenalo vývoj odborného vzdělávání v Československu na další desetiletí.

Abstract

The fall of Nazism and the associated end of Second World War in Europe, in addition to relieving millions of people, also brought new challenges in the form of post-war renewal of life in many areas of society. In addition to the consolidation of political conditions, the solution of economic, social or cultural issues, the issue of renewal and reorientation of vocational education also played an important role in many countries. In this respect, the restored Czechoslovakia was no exception, whose territory was largely liberated by the Red Army of the Soviet Union in May 1945. As it soon turned out, it was one of many moments that fundamentally affected the development of (not only) Czechoslovak vocational education in other years, even decades. The main goal of our paper is to present the development of this type of schools in Czechoslovakia, based mainly on period legislation, articles from period periodicals and other sources. We are following the issue in the period from the end of the Second World War to the end of the 1950s. This is a period characterized by a generally strong

connection between the Czechoslovak state and the Soviet Union and at the same time an effort to consolidate the political power of the Communist Party of Czechoslovakia, which it gained in Czechoslovakia with a political coup in February 1948. The authors follow the transformation of secondary vocational education on the background of important historical milestones in the development of Czechoslovak society. In this context, they ask, for example, how was secondary technical schools formed after 1948, when the Communist Party of Czechoslovakia gained all political and administrative power? What social circumstances led to the formation of this type of school and what were the consequences of Czechoslovakia's close and at the same time uncritical orientation towards the Soviet Union in building vocational education? The paper is based mainly on the analysis of period legislative documents and periodicals such as *Odborná škola* or *Nová škola*. The results of our research show the manifestations and impacts of the narrow and at the same time uncritical orientation of socialist Czechoslovakia towards the Soviet Union during the 1950s. In the field of vocational education, significant changes were made not only in connection with the effort to imitate the educational system of the Soviet Union but also in the reorientation of the Czechoslovak economy from traditional consumer industry to heavy industry. The contribution is a partial result of a larger project called Secondary Technical School in Socialist Czechoslovakia from the History of Everyday Life Point of View. Oral History Interviews with Teachers (Czech Science Foundation, no. 19-24776S).

Bibliografie / Bibliography

- Boháč, A., Šulcová, V. (1979) *Československé střední odborné školy od osvobození do dneška*. Praha: VÚOŠ.
- Crampton, R. J. (1997). *Eastern Europe in the twentieth century – and after*. London: Routledge.
- Mincu, M. E. (2016). Communist education as modernisation strategy? The swings of the globalisation pendulum in Eastern Europe (1947–1989). *History of Education*, 45(3), 319–334.
- Olšáková, D., & Janáč, J. (2018). *Kult jednoty: stalinský plán přetvoření přírody v Československu 1948–1964*. Praha: Academia.
- Průcha, J. (2019) *Odborné školství a odborné vzdělávání: fungování systému, problémy praxe a výzkum*. Praha: Wolters Kluwer.

Kontakt / Contact

Mgr. et Mgr. Michal Šimáně, Ph.D.: simane@mendelu.cz

Mgr. et Mgr. Lenka Kamanová, Ph.D.: lenka.kamanova@mendelu.cz

VZDELÁVANIE VYSOKOŠKOLSKÝCH UČITELOV NA UNIZA: ČO CHCÚ UČITELIA A ČO POTREBUJÚ ŠTUDENTI

UNIVERSITY TEACHERS EDUCATION AT UNIZA: WHAT DO TEACHERS WANT AND WHAT DO STUDENTS NEED

Jana Trabalíková¹, Lucia Hrebeňárová¹

¹Ústav celoživotného vzdelávania Žilinskej univerzity v Žiline, Univerzitná
8215/1, 010 26 Žilina, Slovenská republika

Abstrakt

V príspevku sa zaoberáme vzdelávaním vysokoškolských učiteľov v oblasti inžinierskej pedagogiky na Žilinskej univerzite v Žiline v kontexte celoživotného učenia. Prezentujeme, akým spôsobom sme zisťovali a následne flexibilne reagovali na vzdelávacie potreby vysokoškolských učiteľov UNIZA v súvislosti s ich pedagogickou činnosťou na vysokej škole. Naším cieľom bolo zistiť, akým smerom nastaviť vzdelávanie čo do obsahu, rozsahu i metód, aby u učiteľov rozvíjalo výrazne učiteľské zručnosti. Zaujímali nás hlavne tie učiteľské zručnosti, ktoré následne najlepšie zaistia podporu kľúčových kompetencií študentov.

Analýza vzdelávacích potrieb vysokoškolských učiteľov vybraných vysokoškolských učiteľov Žilinskej univerzity v Žiline je založená na údajoch spracovaných z dotazníkov. Dotazníky sme administrovali vysokoškolským učiteľom vždy na začiatku kurzu inžinierskej pedagogiky v troch, po sebe idúcich akademických rokoch 2017/18, 2018/19 a 2019/20. Spolu 32 vysokoškolským učiteľom. Na základe výsledkov dotazníkov sme následne flexibilne upravovali obsah i metódy kurzu.

Z analýzy vzdelávacích potrieb vysokoškolských učiteľov sme zistili, že pre učiteľov je najužitočnejšie vzdelávať sa v oblasti motivácie študentov,

inovatívnych stratégií vyučovania, vytvárania priaznivého sociálneho prostredia pre študentov, efektívneho vedenia práce študentov v skupinách, či vlastnej sebareflexie.

Abstract

In this paper we present the situation in the area of university teachers education in the field of Engineering Pedagogy at the University of Žilina in the context of lifelong learning. We present how we identified and responded flexibly to the educational needs of university teachers in relation to their teaching activities at the university. Our aim was to find out in what direction set this education in terms of content, scope and methods to develop teacher skills markedly. We were particularly interested in the teaching skills that would subsequently support the key competences of students in the best way. In this paper we present the situation in the area of university teachers education in the field of Engineering Pedagogy at the University of Žilina in the context of lifelong learning. We present how we identified and responded flexibly to the educational needs of university teachers in relation to their teaching activities at the university. Our aim was to find out in what direction set this education in terms of content, scope and methods to develop teacher skills markedly. We were particularly interested in the teaching skills that would subsequently support the key competences of students in the best way. Analysis of educational needs of university teachers is based on data processed from questionnaires. The questionnaires were administered to university teachers always at the beginning of the course of engineering pedagogy in three academic years 2017/18, 2018/19 and 2019/20. A total number of university teachers who completed the questionnaire is 32 . Based on the results of the questionnaires, we modified the content and methods of the course. From the analysis of the educational needs of university teachers we have found that it is most useful for teachers to learn about student motivation, innovative teaching strategies, creating a friendly social environment for students, effective management of student group work and self-reflection.

Bibliografie / Bibliography

- Beneš, M. (2008). *Andragogika*. Praha: Grada publishing.
- Širotová, M. (2014). *Vysokoškolský učitel v edukačnom procese*. Trnava: UCM FF.

- Turek, I. (2006). *Základy didaktiky vysokej školy*. Bratislava: STU.
- Vaněček, D. a kol. (2016). *Didaktika technických odborných predmetov*. Praha: České vysoké učení technické.
- Vašašová, Z. et al. (2016). *Psychológia učenia dospelých*. Banská Bystrica: UMB.

Kontakt / Contact

Mgr. Jana Trabalíková, PhD.: jana.trabalikova@uniza.sk

Ing. Lucia Hrebeňárová, PhD.: lucia.hrebenarova@uniza.sk

ODBORNÉ KOMPETENCE ŘEDITELŮ ŠKOL

PROFESSIONAL COMPETENCIES OF SCHOOL PRINCIPALS

Eva Urbanová¹, Jana Marie Šafránková¹

¹Univerzita Karlova, Fakulta pedagogická, Katedra andragogiky a managementu
vzdělávání, Myslíkova 7, 110 00 Praha 1, Česká republika

Abstrakt

Rychlý rozvoj informačních a komunikačních technologií v posledních letech přinesl i do škol změny, kterým se musely přizpůsobit. Postupně bylo potřeba začít se vzdělávat v oblastech, které spadají do odborných kompetencí ředitelů škol. Mezi ně mimo jiné patří řízení školy v souladu s platnými právními a ekonomickými předpisy. V malých školách, kde ředitel nemá na koho delegovat dané činnosti, a musí je vykovávat sám, je získávání těchto kompetencí o to důležitější než ve školách, kde danou agendu vykonává podřízený zaměstnanec. Jedná se o odborné vzdělávání v rámci celoživotního učení, které umožňuje získávat dovednosti a kompetence, které reagují na rychle se měnící potřeby společnosti. Příspěvek je zaměřen na změny v řízení škol v souvislosti s digitalizací, která zvýšila počet aktivit, zejména administrativní povahy, které musí ředitel vykonávat. Všechny školy bez ohledu na zřizovatele se staly v roce 2017 orgány veřejné moci, a proto mají ze zákona zřízenou datovou schránku, kterou musí primárně používat ke komunikaci se všemi uživateli. Cílem příspěvku je analýza odborných kompetencí ředitele školy na základě průzkumu, který se zaměřil na aktuální stav dosažených kompetencí v oblasti odborné správy dokumentů ve školách, zejména v souvislosti s digitalizací. Výzkumná otázka: Proč patří odborná správa dokumentů k činnostem, které působí školám velké problémy?

Na konci dubna 2020 bylo provedeno výzkumné šetření mezi 63 účastníky online kurzů dalšího vzdělávání ze škol. Absolventi kurzů byli osloveni

formou dotazníku, který byl zaměřen na zjištění aktuálního stavu dosažených kompetencí v oblasti odborné správy dokumentů, která je povinná pro školy, vyplývá z právních předpisů týkajících se spisové služby, archivnictví, datové schránky a ochrany osobních údajů a školám působí mnoho provozních problémů.

Výsledky autorského průzkumu se zaměřily na identifikaci úrovně dosažených kompetencí v oblasti odborné správy dokumentů ve školách, zejména v souvislosti s digitalizací. Na základě výzkumného šetření bylo zjištěno, že digitální prostředí zvýšilo v kompetencích ředitelů počet činností, zejména administrativní povahy, které musí vykonávat. Závěrem lze konstatovat, že je třeba se v této oblasti stále vzdělávat, zejména když se technologie neustále mění a školy musí tyto změny reflektovat. Hlavní výzvou je elektronizace těchto činností a hrozbou možnost finančních sankcí.

Abstract

The rapid development of information and communication technologies in recent years has also brought changes to schools, to which they have had to adapt. Gradually, it was necessary to start education in areas that fall within the professional competencies of school principals. These include, but are not limited to, running the school in accordance with applicable legal and economic regulations. In small schools, where the school principal has no one to delegate the activities to, and has to forge them himself, the acquisition of these competencies is all the more important than in schools where the agenda is performed by a subordinate employee. It is a vocational training within the framework of lifelong learning, which enables the acquisition of skills and competences that respond to the rapidly changing needs of society. The paper focuses on changes in school management in connection with digitization, which has increased the number of activities, especially of an administrative nature, that the principal must perform. All schools, regardless of the founder, became public authorities in 2017, and therefore have a data box established by law, which they must primarily use to communicate with all users. The aim of the paper is analyse school principals competencies, which focused on the current state of competencies achieved in the field of professional document management in schools, especially in connection with digitization. Research question: Why is professional document management one of the activities that causes big problems for schools? At the end of April

2020, a research survey was conducted among 63 participants in online continuing education courses from schools. The graduates of the courses were addressed in the form of a questionnaire, which was aimed at determining the current state of competencies in the field of professional document management, which is mandatory for schools, results from legislation on file service, archiving, data boxes and personal data protection problems. The results of the author's survey focused on identifying the level of competencies achieved in the field of professional document management in schools, especially in connection with digitization. Based on the research survey, it was found that the digital environment has increased the number of activities in the competencies of directors, especially of an administrative nature, which they must perform. In conclusion, it is necessary to constantly educate in this area, especially when technology is constantly changing and schools must reflect these changes. The main challenge is the electronicization of these activities and the threat of the possibility of financial sanctions.

Bibliografie / Bibliography

- Belz, H., & Siegrist, M. (2015). *Klíčové kompetence a jejich rozvíjení: východiska, metody, cvičení a hry*. Vyd. 3. Přeložil Dana LISÁ. Praha: Portál.
- Bush, T. (2004). Editorial. *Educational Management Administration & Leadership*, 32(2), 123–127.
- Koubek, J. (2015). *Human resources management: basics of modern human resources management (Řízení lidských zdrojů: základy moderní personalistiky)*. 5th edition. Praha: Management Press.
- Ozmen, F., Muratoglu, V. (2010). The competency levels of school principals in implementing knowledge management strategies the views of principals and teachers according to gender variable. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 5370–5376.
- Trojanová, I., Trojan, V., & Kitzberger, J. (2012). *Kompetence řídících pracovníků ve školství*. Praha: Wolters Kluwer.

Kontakt / Contact

RNDr. Ing. Eva Urbanová PhD.: eva.urbanova@pedf.cuni.cz

doc. PhDr. Jana Marie Šafránková, CSc.: janamarie.safrankova@pedf.cuni.cz

VZŤAH KARIÉRNÝCH KOMPETENCIÍ A ROZHODOVANIA O VOLBE ŠTÚDIA A POVOLANIA

THE RELATIONSHIP OF CAREER COMPETENCIES TO CAREER DECISION – MAKING

Štefan Vendel¹, Klaudia Gondová¹

¹Prešovská univerzita, Filozofická fakulta, Inštitút psychológie, Prešovská univerzita v Prešove, Ul. 17. novembra č. 15, 080 01 Prešov, Slovenská republika

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá vzťahom kariérnych kompetencií a rozhodovania o voľbe štúdia a povolania. Cieľom výskumu, ktorý sme na túto tému uskutočnili bolo zistiť, či existujú vzťahy medzi kariérnymi kompetenciami a kariérnou nerozhodnosťou študentov a či sa v miere kariérnych kompetencií študenti líšia vzhľadom na ročník štúdia a rod. Druhým cieľom bolo zistiť, či sa v procese rozhodovania líšia v kariérnej nerozhodnosti študenti vzhľadom na navštevovaný školský ročník a rod. Premenné s ktorými sme vo výskume pracovali boli kariérna nerozhodnosť študentov, 4 typy kariérnych kompetencií, školský ročník a rod študentov. Premenné sme skúmali prostredníctvom Dotazníka kariérnych kompetencií a Dotazníka ťažkostí pri voľbe štúdia/povolania. Údaje sme získali od 79 respondentov – žiakov 9. ročníka základnej školy a 4. ročníka gymnázia. Získané údaje sme spracovali prostredníctvom korelačnej analýzy, t-testu pre dva nezávislé výbery a neparametrického testu pre dva nezávislé výbery.

Výskum je v prípade prvého výskumného cieľa korelačným typom výskumu, v ktorom sme zisťovali vzájomný vzťah medzi kariérnymi kompetenciami a kariérnou nerozhodnosťou žiakov. V prípade ostatných cieľov výskumu, ide o porovnávacie typy výskumu, pretože sme zisťovali rozdiel v kariérnych kompetenciách a kariérnej nerozhodnosti medzi vybranými výskumnými súbormi z hľadiska rodu a navštevovaného školského ročníka.

Zistili sme, že napriek očakávaniu, neexistuje negatívny vzťah medzi kariérnymi kompetenciami (uvažovanie o schopnostiach a motívoch, zapájanie sa do plánovania kariéry, prieskum trhu práce a vytváraním siete kontaktov) a kariérnou nerozhodnosťou študentov. Neexistuje tiež štatisticky významný rozdiel v miere kariérnych kompetencií medzi študentmi 9.ročníka základnej školy a 4.ročníka gymnázia. Rodové rozdiely v miere kariérnych kompetencií zistené neboli. Neexistuje ani štatisticky významný rozdiel v kariérnej nerozhodnosti študentov vzhľadom na navštevovaný školský ročník. Zistili sme však rodové rozdiely v kariérnej nerozhodnosti – dievčatá vykazovali vyššiu kariérnu nerozhodnosť ako chlapci.

Abstract

The pcontribution deals with the relationship between career competences and decision making and study of vocation. The aim of the research was to find out whether there are relationships between career competences and the acute indecisiveness of students, although the respondents' level of career competences differs with respect to the school year of arod attending. Another aim was to find out whether students differ in the career indecisiveness in the decision making process with respect to the school year of arod attended. The variables we used in the research were career indecision, 4 types of career competences, school year arod. The research tools were the Career Competence Questionnaire and the Difficulties in Career decision-making Questionnaire. Data were obtained from 79 respondents, pupils of the 9th grade of the elementary school and the 4th grade of the grammar school. Correlation analysis, t-test for two independent samples and a nonparametric test for two independent samples were used as statistical methods. We have found that, despite expectations, there is no negative correlation between career competences (thinking about abilitie and motivess, engaging in career planning, labor market exploration and networking) and student career indecision. There is also no statistically significant difference in career competencies between students in the 9th grade of the elementary school and the 4th grade of the grammar school. Gender differences in career competencies have not been identified. Nor is there a statistically significant difference in the career indecisiveness of students with respect to the school year attended. However, we found gender differences in career indecision – girls showed a higher career indecision than boys.

Bibliografie / Bibliography

- Akkermans, J., Brenninkmeijer, V., Huibers, M., & Blonk, R. W. B. (2013). Competencies for the contemporary career: Development and preliminary validation of the Career Competencies Questionnaire. *Journal of Career Development*, 40, 245–267.
- Heinsman, H., de Hoog, A. H. B., Koopman, P. L., & van Muijen, J. J. (2007). Competencies through the eyes of psychologists: A closer look at assessing competencies. *International Journal of Selection and Assessment*, 15(4), 412–427.
- Kuijpers, M., & Meijers, F. (2012). Learning for now or later? Career competencies among students in higher vocational education in the Netherlands. *Studies in Higher Education*, 37(4), 449–467.
- Kuijpers, M., & Scheerens, J. (2006). Career competencies for the modern career. *Journal of Career Development*, 32, 303–319.
- Vendel, Š., & Brucková, M. (2014). *Taxonómia a diagnostika ťažkostí v kariérnom vývine*. Prešov: Vydavateľstvo Prešovskej univerzity.

Kontakt / Contact

doc., PhDr. Štefan Vendel, CSc.: stefan.vendel@unipo.sk

**ŽIVOTNÍ DRÁHY NEÚSPĚŠNÝCH MATURANTŮ
A MATURANTEK: NEÚSPĚŠNÍ MATURANTI
A STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ**

**LIFE PATHWAYS OF STUDENTS WHO FAIL
TO PASS THE UPPER SECONDARY SCHOOL LEAVING
EXAMINATION: STUDENTS WHO FAIL
AND VOCATIONAL EDUCATION**

Tereza Vengřinová¹, Katarína Rozvadská¹,
Klára Záleská¹, Lenka Hloušková¹, Václav Vydra¹,
Miroslava Dvořáková¹, Petr Novotný¹

¹Masarykova univerzita, Filozofická fakulta, Ústav pedagogických věd, Arna
Nováka 1, Brno 612 00, Česká republika

Abstrakt

Míra neúspěšnosti u maturitní zkoušky se od roku 2011 (kromě roku 2013) zvyšuje. Tento trend se týká všech skupin maturantů: prvomaturantů i maturantů, kteří zkoušku vykonávali v řádném odloženém, náhradním nebo opravném termínu (CZVV, 2018a). Hrubá míra neúspěšnosti u maturitní zkoušky se v jednotlivých typech středního vzdělávání liší. Ve zkušební období jaro 2018 byla nejvyšší u prvomaturantů nástavbového studia (65,8%), poté u prvomaturantů SOU (52,3%) a SOŠ (38,8%), což je výrazně vyšší než u žáků lyceí (21,6%) a gymnázií (9,8%) (CZVV, 2018b). Z šetření mezi absolventy maturitních oborů středního odborného vzdělávání z roku 2015/2016 (Trhlíková, 2018) vyplývá, že přibližně 3,4 % žáků v období 3 let od ukončení studia maturitní zkoušku nesložilo. Odborná veřejnost nedisponuje uspokojivými daty, která by vysvětlovala faktory neúspěchu žáků při skládání maturity, ani jaké jsou jejich další dráhy a chybí také hlubší analýzy o tom, co

vede mladé lidi k tomu, že se do vzdělání s cílem dokončit si maturitu vracejí a jiní ne. Příspěvek částečně doplňuje tuto chybějící znalost s ohledem na maturanty z odborných škol. Příspěvek je výstupem z projektu Životní dráhy neúspěšných maturantů a maturantek, financovaného MŠMT ČR v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_07 6/0016377).

Cílem příspěvku je jednak integrovat dosavadní poznatky v oblasti neúspěchu u maturitní zkoušky a prezentovat tak mimo jiné část zabývající se specificky odborného vzdělávání. Zároveň si klade za cíl přednést prvotní zjištění subjektivně vnímaných faktorů neúspěchu a dalších životních drah neúspěšných prvomaturantů z roku 2018, kteří byli žáky škol s odborným vzděláváním. Příspěvek prezentuje dílčí výsledky předvýzkumné fáze longitudinálního výzkumu v rámci projektu Životní dráhy neúspěšných maturantů a maturantek. Tato první část výzkumného projektu zjišťuje subjektivní percepcie neúspěchu u maturitní zkoušky ve zkušební období 2018, čímž je umožněno rovněž retrospektivní mapování vývoje životní a vzdělávací dráhy dva roky po prvním neúspěchu u maturitní zkoušky. Využitým výzkumným nástrojem jsou individuální rozhovory.

Příspěvek přináší vhled do života neúspěšných maturantů a maturantek a zároveň prezentuje první zjištění o vnímání vlastního neúspěchu u maturitní zkoušky. Stejně jako co mladé lidi ovlivňuje a jaké motivy a bariéry je vedou či jim brání v opětovném (úspěšném) složení maturitní zkoušky. Výsledky jsou v příspěvku prezentovány formou představení několika konkrétních případů absolventů středního odborného vzdělávání, kteří maturitu skládali v roce 2018, se zaměřením se na jejich subjektivní percepcie maturitního neúspěchu a další životní příběhy. Závěry jsou s přihlédnutím k specifikům českého prostředí konfrontovány se zahraničními zjištěními (např. Kruger *et al.*, 2016), které nalézají souvislost mezi individuálními faktory a faktory prostředí, jež pomáhají neúspěch překonat, a výslednou snahou vzdělání si nakonec úspěšně dokončit.

Abstract

The failure rate for the school-leaving examination has been increasing since 2011 (except for 2013) in the Czech Republic. This trend applies to all groups of high school graduates, both first-try graduates and high school graduates, who took the school-leaving examination in a regular deferred

period or a substitute or corrective period (CZVV, 2018a). The gross failure rate of pupils who were first-try graduates in the spring 2018 trial period was highest among pupils of an extension education (65.8%), secondary vocational schools (52.3%) and secondary technical schools (38.8%). These pupils' results are significantly higher than those who attended lyceums (21.6%) and grammar schools (9.8%) (CZVV, 2018b). Trhlíková (2018) says that approximately 3.4% of pupils from vocational secondary educational institutions, who failed at the school-leaving examination during the school year 2015/2016, did not pass this exam in the period of 3 years from the end of their study period. However, the scholars do not have satisfactory data to explain the factors of pupils' failure to pass the school-leaving examination, nor what their other careers are. There is also a lack of in-depth analysis of what leads young people to return to education to complete their school-leaving examinations while others do not. The paper thus partially fills this lack of knowledge with particular regard to high school graduates from vocational education. The contribution is an output the project Life Pathways of Unsuccessful Graduates, financed by the Ministry of Education, Youth and Sports of the Czech Republic within the Operational Program Research, Development and Education (CZ.02.3.68/0.0/0.0/19_076/0016377). The paper aims to integrate the existing knowledge in the field of failure at the school-leaving examination and to present, among other things, a part dealing specifically with vocational education. At the same time, the contribution aims to present the initial findings of subjectively perceived factors of failure and other life paths of unsuccessful first-try graduates from 2018, who were pupils of vocational education. The new findings presented here are the results of the pilot part of the research from the project Life Pathways of Unsuccessful Graduates. This part of the research project, which will be presented in the paper, explores the subjective perception of failure in the school-leaving examination in the 2018 trial period and retrospectively examines the pupils' life and educational paths two years after their first failure in the school-leaving examination. The research tool is individual interviews. The paper provides insight into the issue of unsuccessful graduates' lives. Also, it presents the first findings of subjective factors of failure that may affect the failure of graduates in the school-leaving examination. Other results of the research are the findings of development of young people's life and the educational path they chose after their failure, what influences their choices and what motives and barriers lead them or

prevent them from re-passing (successfully) the school-leaving examination. The results are presented based on several concrete cases of graduates from secondary vocational education who passed the school-leaving examination in 2018, focusing on their subjective perceptions of school-leaving failure and other life stories. Even though the Czech environment is specific, the conclusions could be confronted with international research findings (e.g. Kruger *et al.*, 2016), which noticed a connection between individual and environmental factors that help to overcome failure and the final effort to complete the secondary education successfully.

Bibliografie / Bibliography

- CZVV (2018a). *Výsledky maturitní zkoušky v roce 2017 a její vývoj od roku 2011 (Závěrečná zpráva centra pro zjišťování výsledků vzdělávání za rok 2017)*. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání.
- CZVV (2018b). *Maturitní zkouška 2011–2018. Výsledky jarního zkušebního období a po podzimním zkušebním období*. Praha: Centrum pro zjišťování výsledků vzdělávání.
- Kruger, L. J., Li, C., Kimble, E., Ruah, R., Stoianov, D., & Krishnan, K. (2016). Impact of repeatedly failing a high school exit exam: Voices of English language learners. *The Urban Review*, 48(3), 463–483.
- Trhlíková, J. (2018). *Přechod absolventů středních škol na trh práce – II. etapa – srovnání situace absolventů učebních a maturitních oborů 3 roky od ukončení střední školy*. Praha: NÚV.

Kontakt / Contact

Mgr. Tereza Vengřinová: vengrinova@phil.muni.cz
Mgr. Katarína Rozvadská: rozvadska@phil.muni.cz
Mgr. Klára Záleská, Ph.D.: zaleska@phil.muni.cz
Mgr. Lenka Hloušková, Ph.D.: hlouskov@phil.muni.cz
Mgr. Václav Vydra: vydra@phil.muni.cz
PhDr. Miroslava Dvořáková, Ph.D.: mirka.dvorakova@mail.muni.cz
doc. Mgr. Petr Novotný, Ph.D.: novotny@phil.muni.cz

KOMPARACE ODBORNÝCH KOMPETENCÍ UČITELŮ ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ VYBRANÝCH ZEMÍ EU

COMPARISON OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF TEACHERS OF VOCATIONAL SUBJECTS IN SELECTED EU COUNTRIES

Helena Zelníčková¹, Peter Marinič², David Vorel²

¹Vysoká škola DTI – DTI University, Sládkovičova 533/20 , 018 41 Dubnica nad Váhom, Slovenská republika

²Masarykova Univerzita, Pedagogická fakulta MU, Katedra fyziky, chemie a odborného vzdělávání, Poříčí 7, 603 00 Brno, Česká republika

Abstrakt

Na kvalitní odborné vzdělávání jsou kladeny vysoké nároky. Se zvyšujícími se požadavky na odborné kompetence budoucích zaměstnanců stoupají nároky i na instituce, které vzdělávání zajišťují. Střední odborné školy jsou dnes často vybaveny špičkovou technikou a pomůckami, které žákům přiblíží reálné prostředí budoucích zaměstnavatelů. Moderní vybavení škol však nestačí k zajištění kvalitní výuky. Hlavním tvůrcem výchovně-vzdělávacího procesu je učitel. Učitel odborných předmětů je hlavním zprostředkovatelem sdělovaných informací a je přímo zodpovědný za didaktickou transformaci obsahu učiva. Aby byl učitel odborných předmětů schopen učivo kvalitně předat po odborné stránce však musí být vybaven odbornými kompetencemi. Na rozsahu odborných kompetencí u učitelů se zásadním způsobem podílí organizace odborného vzdělávání konkrétní členské země Evropské unie. Vzhledem k nejednotnosti vzdělávacích systému v Evropské unii je na odborné kompetence učitelů odborných předmětů pohlíženo z různých hledisek.

Hlavním cílem příspěvku je porovnat požadavky na odborné kompetence u učitelů odborných předmětů ve vybraných členských státech Evropské unie.

Ke komparaci bude využito statistiky CEDEFOP. Výzkum by měl odpovědět na otázku: Které odborné kompetence jsou vyžadovány od učitelů ve všech zkoumaných zemích EU? Jako dílčí výzkumná otázka byla stanovena: Jakým způsobem se přistupuje ve vybraných zemích EU ke vzdělávání učitelů? Pro vyhodnocení získaných výsledků budou využity tabulky a grafy.

Výzkumné šetření by mělo zodpovědět na základní otázku, zda se zásadním způsobem liší požadavky ve vybraných zemích na odborné kompetence učitelů odborných předmětů. Výzkumné šetření by mělo dále odpovědět na otázku, jakým způsobem je přistupováno ve vybraných členských státech ke vzdělávání učitelů odborných předmětů.

Abstract

High demands are placed on quality vocational education. As the demands on the professional competencies of future employees grow, so do the demands on institutions that provide training. Today, secondary vocational schools are often equipped with the latest technology and tools that bring students closer to the real environment of future employers. However, modern school equipment is not enough to ensure quality teaching. The main creator of the educational process is the teacher. The teacher of vocational subjects is the main mediator of the communicated information and is directly responsible for the didactic transformation of the content of the curriculum. However, in order for a teacher of vocational subjects to be able to convey the curriculum in a professional way from a professional point of view, he must be equipped with professional skills. The organization of vocational training in a particular Member State of the European Union plays a key role in the scope of teachers' professional competences. Due to the inconsistency of education systems in the European Union, the professional competences of vocational teachers are assessed from different perspectives. The main goal of the paper is to compare the requirements for professional competencies of teachers of vocational subjects in selected member states of the European Union. CEDEFOP statistics will be used for comparison. The research should answer the question: What professional competencies are required of teachers in all monitored EU countries? A partial research question was asked: How is teacher education in selected EU countries? Tables and graphs will be used to evaluate the obtained results. The research survey should answer the fundamental question of whether the requirements for

the professional competences of vocational teachers differ significantly in selected countries. The research survey should also answer the question of how teacher training takes place in selected Member States.

Bibliografie / Bibliography

Supporting teachers and trainers. (2020). European Centre for the Development of Vocational Training website. Dostupné z <https://www.cedefop.europa.eu/en>.

Kontakt / Contact

Mgr. Helena Zelníčková: skaroupkova.hela@seznam.cz

Ing. Peter Marinič, Ph.D.: marinic@ped.muni.cz

Mgr. Ing. David Vorel: 403652@mail.muni.cz

Název: Sborník abstraktů z mezinárodní konference ICOLLE 2020
Úloha odborného vzdělávání v 21. století
Editor: Michal Šimáne
Sazba: Eliška Kovářová
Vydala: Mendelova univerzita v Brně, Zemědělská 1, 613 00, Brno
Tisk: Vydavatelství Mendelovy univerzity v Brně, Zemědělská 1,
613 00, Brno
Vydání, rok: první, 2020
Počet stran: 146
Náklad: 114 ks
ISBN 978-80-7509-725-5

Publikace neprošla jazykovou úpravou.